

SLR-B – 1

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – I) Examination, 2014
COMPULSORY ENGLISH (Old)
Realms of Gold

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing correct alternative : 10

1) Kalam feels that we are all born with a _____ in us.

a) man	b) God
c) divine	d) human

2) The meaning of the word 'Chaos' is

a) confusion	b) order
c) disorder	d) happy

3) Datta then thought of finding a suitable

a) option	b) substitute
c) photograph	d) copy

4) That one small _____ could carry all he knew.

a) man	b) brain
c) head	d) heart

5) Kalam's parents were regarded as an _____ couple.

a) quarrelsome	b) religious
c) best	d) ideal

P.T.O.

- 6) Within the next twenty years
- a) half of the world population will be living in cities
 - b) all the world's population will be living in cities
 - c) none of the world's population will be living in cities
 - d) none of the above
- 7) The part of speech of the word 'beauty' is
- a) adjective
 - b) noun
 - c) verb
 - d) adverb
- 8) Ramesh is a clever boy in the class. The word clever is
- a) noun
 - b) verb
 - c) adjective
 - d) adverb
- 9) This is _____ great service to humanity.
- a) an
 - b) a
 - c) the
 - d) zero article
- 10) I would like to speak _____ employee here.
- a) an
 - b) a
 - c) the
 - d) zero article

2. Answer the following questions in **few** words (**any 5**).

10

- 1) Describe the house in which Kalam lived during his childhood.
- 2) What did the writer learn from his father about the power of prayer ?
- 3) What does the writer say about the administration of big cities ?
- 4) Describe the character and habits of the frame maker in a few words.
- 5) How did Datta go about his plan of action ?
- 6) Describe the schoolmaster as he appeared to his students.

3. A) Write short notes on **any two** of the following : 4
- 1) Kalam's early life at Rameshwaram.
 - 2) Colin Legum's views on urban population.
 - 3) The village schoolmaster.
- B) Answer **any two** of the following : 6
- 1) Mohan meets his friend Ramu on his way to market. He is very busy but both exchange few words hastily. Write out a dialogue by choosing appropriate expressions.
 - 2) Describe your routine life in a few words.
 - 3) Write instructions on how to iron your cloths.
4. Answer **any one** of the following. 10
- 1) Describe your visit to a historical place.
 - 2) Suppose you approach to someone on the road to request for an address of popular hotel. How will you frame your request ?
5. Write an application letter for the post of Sales Manager to 'The Director Brook Bond Tea' MIDC, Chincholi, Solapur. 10
-

SLR-B – 1

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – I) Examination, 2014
COMPULSORY ENGLISH (Old)
Realms of Gold

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing correct alternative : 10

1) Kalam feels that we are all born with a _____ in us.

a) man	b) God
c) divine	d) human

2) The meaning of the word 'Chaos' is

a) confusion	b) order
c) disorder	d) happy

3) Datta then thought of finding a suitable

a) option	b) substitute
c) photograph	d) copy

4) That one small _____ could carry all he knew.

a) man	b) brain
c) head	d) heart

5) Kalam's parents were regarded as an _____ couple.

a) quarrelsome	b) religious
c) best	d) ideal

P.T.O.

- 6) Within the next twenty years
- a) half of the world population will be living in cities
 - b) all the world's population will be living in cities
 - c) none of the world's population will be living in cities
 - d) none of the above
- 7) The part of speech of the word 'beauty' is
- a) adjective
 - b) noun
 - c) verb
 - d) adverb
- 8) Ramesh is a clever boy in the class. The word clever is
- a) noun
 - b) verb
 - c) adjective
 - d) adverb
- 9) This is _____ great service to humanity.
- a) an
 - b) a
 - c) the
 - d) zero article
- 10) I would like to speak _____ employee here.
- a) an
 - b) a
 - c) the
 - d) zero article

2. Answer the following questions in **few** words (**any 5**).

10

- 1) Describe the house in which Kalam lived during his childhood.
- 2) What did the writer learn from his father about the power of prayer ?
- 3) What does the writer say about the administration of big cities ?
- 4) Describe the character and habits of the frame maker in a few words.
- 5) How did Datta go about his plan of action ?
- 6) Describe the schoolmaster as he appeared to his students.

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **4**
- 1) Kalam's early life at Rameshwaram.
 - 2) Colin Legum's views on urban population.
 - 3) The village schoolmaster.
- B) Answer **any two** of the following : **6**
- 1) Mohan meets his friend Ramu on his way to market. He is very busy but both exchange few words hastily. Write out a dialogue by choosing appropriate expressions.
 - 2) Describe your routine life in a few words.
 - 3) Write instructions on how to iron your cloths.
4. Answer **any one** of the following. **10**
- 1) Describe your visit to a historical place.
 - 2) Suppose you approach to someone on the road to request for an address of popular hotel. How will you frame your request ?
5. Write an application letter for the post of Sales Manager to 'The Director Brook Bond Tea' MIDC, Chincholi, Solapur. **10**
-

SLR-B – 17

Seat
No.

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) (Old) Examination, 2014
MARATHI (Compulsory)**

पाठ्य पुस्तक : अक्षरगंध

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max.Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) मराठीतील पहिले भावकवी म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
(संत नामदेव/संत एकनाथ/संत तुकाराम/संत सावता माळी)
- २) पसायदान कोणी मागितले ?
(संत गोरा कुंभार/संत नरहरी सोनार/संत ज्ञानेश्वर/यापैकी नाही)
- ३) नव कवितेचे जनक कोणास म्हणतात ?
(बा. सी. मर्ढेकर/केशवसुत/मा. रा. तांबे/बालकवी)
- ४) लेकीची लावणी कोणी लिहिली ?
(रा. ना. पवार/राम जोशी/अनंतफंदी/यापैकी नाही)
- ५) 'माझे विध्यापीठ' हा कविता संग्रह कोणी लिहिला ?
(नारायण सुमंत/विठ्ठल वाघ/नारायण सुर्वे/यापैकी नाही)
- ६) दुसरे केशवसुत म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
(कवी अनिल/ना. वा. टिळक/बा. सी. मर्ढेकर/कुसुमाग्रज)
- ७) कवी केशवसुत यांचे पूर्ण नाव काय आहे ?
(कृष्णाजी केशव दामले/त्र्यंबक बापूजी ठोमरे/नारायण मुरळीधर गुप्ते/यापैकी नाही)
- ८) 'दासबोध' हा उपदेश पर ग्रंथ कोणाचा आहे ?
(संत रामदास/संत ज्ञानेश्वर/संत तुकाराम/संत सावता माळी)

P.T.O.

- ९) जेव्हा दोन किंवा अधिक संगणक एकमेकांना जोडते जातात तेव्हा त्यास काय म्हणतात ?
(इंटरनेट/हार्डडिस्क/सी.डी./यापैकी नाही)
- १०) 'संत वाटिकेतील जाईची वेल' कोणाला म्हटले जाते ?
(संत जनाबाई/संत बहिणाबाई/संत मुक्ताबाई/संत सोयराबाई)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) : १०
- १) बहिणाबाई चौधरी देवाजवळ काय मागते ?
- २) दंगल या कवितेत मर्ढेकर यांनी हिंदू-मुसलमान यांच्या बदल काय म्हटले आहे ?
- ३) 'अखेर कमाई' या कवितेतील जोतिबाचा पुतळा काय म्हणाला ?
- ४) संत तुकारामाच्या अभंगात कोणाचे चित्रण आले आहे ?
- ५) इंटरनेट म्हणजे काय ?
- ६) मथळा म्हणजे काय ?
३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) : १०
- १) विद्यार्थ्यांप्रत कवितेत केशवसुतांनी कश्याचे महत्त्व विशद केले आहे ?
- २) 'पाऊस' कवितेत प्रदीप पाटील यांनी कोणती भावना व्यक्त केली आहे ?
- ३) विंदा करंदीकर 'झपताल' कवितेत कोणाचे वर्णन करतात ?
४. कवी नारायण सुर्वे यांनी 'डोंगरी शेत' या कवितेतून कष्टकरी महिलेची व्यथा कशी मांडली आहे ?
किंवा
- बा. सी. मर्ढेकर यांच्या दंगल या कवितेचे आशय सूत्र सांगा. १०
५. कवि विठ्ठल वाघ मेढरं या कवितेतून समाजातील वास्तव जीवनाचे चित्रण कसे करतात ? स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Old) (Semester – I) Examination, 2014
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT

Day and Date : Friday, 28-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the correct alternative from the given alternatives. **10**
- 1) Planning is the continuous _____ process.
a) Social b) Intellectual c) Economical d) Psychological
 - 2) The oldest types of organisation is _____ organisation.
a) Line b) Line and staff c) Functional d) Committee
 - 3) The first stage of the process of decision making is _____.
a) To know the importance b) To find out remedies
c) To identify the problems d) None
 - 4) Contingency approach is also known as _____ approach.
a) Situational b) Traditional c) Scientific d) Behavioural
 - 5) Delegation of authority can be
a) upward b) downward c) horizontal d) all of the above
 - 6) Division of work promotes
a) Generalisation b) Specialisation c) Confusion d) Unity
 - 7) Management consists functional areas like
a) Production b) Marketing c) Finance d) All of the above
 - 8) Management is
a) An art b) Science c) Profession d) All of the above

9) When planning is not in writing is called as

- a) Formal planning
- b) Informal planning
- c) Corporate planning
- d) Strategic planning

10) The authorities of the organisation are vested with top level management is called

- a) Departmentation
- b) Combination
- c) Centralization
- d) Decentralization

2. Write short note : 10

- A) Nature of management
- B) Types of planning

3. Write short answers : 10

- A) Explain the process of decision making.
- B) Explain the merits and demerits of centralisation.

4. Answer **any one** of the following : 10

- A) What is management ? Explain the significance of management.
- B) Define Decision Making. Explain the techniques of Decision Making.

5. Answer **any one** of the following : 10

- A) What is planning ? Explain the process of planning.
- B) Define the term organising. Explain the significance of the organisation.

मराठीत रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा : 10
- 1) नियोजन ही सतत चालणारी _____ प्रक्रिया आहे.
अ) सामाजिक ब) बौधीक क) आर्थिक ड) मानसीक
 - 2) _____ संघटण हा संघटनेचा सर्वात जूना प्रकार आहे.
अ) रेखा ब) रेखा व कर्मचारी क) कार्यात्मक ड) समिती
 - 3) _____ ही निर्णय प्रक्रियेती पहिली अवस्था आहे.
अ) महत्व जाणून घेणे ब) उपाय शोधणे
क) समस्या समजावून घेणे ड) या पैकी नाही
 - 4) संभाव्यता दृष्टीकोण हा _____ दृष्टीकोन म्हणुण ओळखला जातो.
अ) परिस्थिती सापेक्ष ब) पारंपारिक क) शास्त्रीय ड) वर्तण
 - 5) अधिकार प्रदान हे _____ असु शकते.
अ) वरच्या दिशेने ब) खाळच्या दिशेने
क) समांतर ड) वरील सर्व
 - 6) कार्य विभाजनमुळे _____ ला चालना मिळते.
अ) सामान्यकरणाला ब) विशेषीकरणाला
क) गोधळाला ड) एक तेला
 - 7) व्यवस्थापनात _____ कार्यात्मक क्षेत्राचा समावेश होतो.
अ) उत्पादन ब) विपणन क) वित्तिय ड) वरील सर्व
 - 8) व्यवस्थापन हे _____ आहे.
अ) कला ब) शास्त्र क) पेशा ड) वरील सर्व
 - 9) जेव्हा नियोजन हे लिखित नसते तेव्हा त्यास _____ म्हणतात.
अ) औपचारिक नियोजन ब) अनौपचारिक नियोजन
क) निगम नियोजन ड) व्युहरचनात्मक नियोजन
 - 10) संघटनेतील सर्व अधिकार वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे केंद्रित झालेले असतात त्यास _____ म्हणतात.
अ) विभागीकरण ब) संयोगीकरण क) केंद्रिकरण ड) विकेंद्रीकरण

2. थोडक्यात टिपा लिहा : 10
अ) व्यवस्थापनाचे स्वरूप
ब) नियोजनाचे प्रकार.
3. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 10
अ) निर्णय घेण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) केंद्रिकरणाचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : 10
अ) व्यवस्थापन म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) निर्णय घेणे ची व्याख्या द्या. निर्णय घेण्याची तंत्रे स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : 10
अ) नियोजन म्हणजे काय ? नियोजनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) संघटण या संज्ञेची व्याख्या द्या. संघटणेचे महत्व स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PRINCIPLES OF MARKETING (Old)**

Date and Date : Wednesday, 2-4-2014

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : 10
- 1) Movement of goods from the point of manufacture to the point of consumption is known as
 - a) production
 - b) distribution
 - c) consumption
 - d) innovation
 - 2) A _____ is an end-user of a product or service.
 - a) customer
 - b) buyer
 - c) consumer
 - d) mediator
 - 3) All disputes of compensation amounting to more than Rs. 20 lacs but less than Rs. 1 crore are settled at
 - a) District Forum
 - b) State Commission
 - c) National Commission
 - d) International Commission
 - 4) _____ is a person who provides information about the product and services to prospective customers and motivate them to buy it.
 - a) Leader
 - b) Social worker
 - c) Partner
 - d) Salesman
 - 5) _____ is observed as 'World's Consumer Day'.
 - a) 15th March
 - b) 16th March
 - c) 16th April
 - d) 15th April
 - 6) _____ aims at winning the customer's confidence.
 - a) selling
 - b) salesmanship
 - c) earning profit
 - d) none

- 7) Felicitation of salesman for his good work is a _____ means of motivation.
a) financial b) compulsory c) non-financial d) indirect
- 8) _____ is a systematic, objective and exhaustive search for the study of facts relevant to any problem in the field of marketing.
a) Social Research b) Marketing Research
c) Price Research d) Customer Research
- 9) _____ is an oral face-to-face communication between salesman and prospective customer to effect sales.
a) Impersonal selling b) Personal selling
c) Indirect selling d) Mail order selling
- 10) In _____ distribution channel the cost of distribution is low, therefore manufacturer can keep the prices of the product low.
a) direct b) indirect c) multi-way d) none
2. A) Write a note on 'ABC Analysis' method of inventory control. 5
B) State the essential qualities of successful salesman. 5
3. A) Give the definition of 'Consumer' as per Consumer Protection Act. 5
B) State non-financial methods of stimulating the salesman. 5
4. Answer **any one** of the following question : 10
A) What is 'Distribution' ? State the types of distribution channels.
B) What is 'Consumer Behaviour' ? State the various factors affecting consumer behaviour.
5. Answer **any one** of the following question : 10
A) Define the term 'Marketing Research'. Explain in brief steps involved in the process of marketing research.
B) Explain the grievance redressal machinery under Consumer Protection Act.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा. १०
- १) वस्तूची उत्पादन केंद्रापासून उपभोग केंद्रापर्यंत होणारी हालचाल म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादन ब) वितरण क) उपभोग ड) नवनिर्मिती
- २) वस्तू व सेवांचा अंतिम वापरकर्ता म्हणजे _____ होय.
अ) ग्राहक ब) खरेदीदार क) उपभोक्ता ड) मध्यस्थ

- ३) रु. २० लाखापेक्षा जास्त परंतू १ कोटीपेक्षा कमी रकमेच्या नुकसान भरपाईच्या सर्व तक्रारी _____ मध्ये सोडविल्या जातात.
- अ) जिल्हा न्यायमंच
ब) राज्य आयोग
क) राष्ट्रीय आयोग
ड) आंतरराष्ट्रीय आयोग
- ४) संभाव्य ग्राहकांना वस्तू व सेवांची माहिती देऊन त्या खरेदी करण्यास त्यांना प्रवृत्त करणाऱ्या व्यक्तीस _____ म्हणतात.
- अ) नेता
ब) सामाजिक कार्यकर्ता
क) भागीदार
ड) विक्रेता
- ५) _____ हा दिवस 'जागतिक ग्राहक दिन' म्हणून पाळला जातो.
- अ) १५ मार्च
ब) १६ मार्च
क) १६ एप्रिल
ड) १५ एप्रिल
- ६) ग्राहकांचा विश्वास जिंकणे हा _____ उद्देश असतो.
- अ) विक्रीचा
ब) विक्रयकलेचा
क) नफा मिळविण्याचा
ड) कोणतेही नाही
- ७) विक्रेत्याच्या चांगल्या कार्याचा गुणगौरव करणे हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.
- अ) आर्थिक
ब) अनिवार्य
क) आर्थिकेतर
ड) अप्रत्यक्ष
- ८) विपणन क्षेत्रातील कोणत्याही समस्येचा पद्धतशीर, वस्तुनिष्ठ आणि परिपूर्ण शोधघेणे म्हणजे _____ होय.
- अ) सामाजिक संशोधन
ब) विपणन संशोधन
क) किंमत संशोधन
ड) ग्राहक संशोधन
- ९) विक्री घडून येण्यासाठी विक्रेता व संभाव्य ग्राहक यांच्यात समोरासमोर साधलेला तोंडी संवाद म्हणजे _____ होय.
- अ) अवैयक्तिक विक्री
ब) वैयक्तिक विक्री
क) अप्रत्यक्ष विक्री
ड) टपाल विक्री
- १०) _____ वितरण साखळीत वितरणाचा खर्च कमी येत असल्याने उत्पादक वस्तूंच्या किंमती कमी ठेवू शकतो.
- अ) प्रत्यक्ष
ब) अप्रत्यक्ष
क) बहुमार्गी
ड) कोणतेही नाही

२. अ) साठा नियंत्रणाची 'अबक विश्लेषण' पद्धत यावर टीपा लिहा. ५
ब) यशस्वी विक्रेत्याची आवश्यक गुणवैशिष्ट्ये सांगा. ५
३. अ) ग्राहक संरक्षण कायदानुसार 'ग्राहक' या संज्ञेची व्याख्या द्या. ५
ब) विक्रेत्यांना कार्यप्रवृत्त करणाऱ्या आर्थिकेतर प्रलोभनाच्या पद्धती सांगा. ५
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
अ) 'वितरण' म्हणजे काय ? वितरण मार्गाचे प्रकार सांगा.
ब) 'उपभोक्त्याची वर्तणूक' म्हणजे काय ? उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीवर परिणाम करणारे विविध घटक सांगा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
अ) 'विपणन संशोधन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन संशोधन प्रक्रियेतील अवस्था थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) ग्राहक संरक्षण कायद्या अंतर्गत तक्रार निवारण यंत्रणा स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
INSURANCE (Old)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative and rewrite the sentences : **10**

- 1) The Fire Insurance introduced in _____ year.
 - a) 1935
 - b) 1938
 - c) 1939
 - d) 1942
- 2) _____ policy is useful to cover fluctuating stocks in different localities.
 - a) Floating
 - b) Average
 - c) Declaration
 - d) Adjustable
- 3) The _____ policy will give a better protection in such a cases where the stock fluctuates from time to time.
 - a) Reinstatement
 - b) Floating
 - c) Declaration
 - d) Adjustable
- 4) _____ policy is issued to cover risk of goods from one port to another.
 - a) Time
 - b) Voyage
 - c) Floating
 - d) Open
- 5) _____ policy is useful for hull for particular period.
 - a) Time
 - b) Valued
 - c) Mixed
 - d) Floating

२. टीपा लिहा : १०
- अ) अग्निविम्याचे स्वरूप.
- ब) सागरी विमा उतरविण्याची कार्य पद्धती.
३. टीपा लिहा : १०
- अ) वर्गणीचे तत्व.
- ब) सर्वसाधारण विमा महामंडळाची कार्ये.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- i) अग्निविमापत्राचे विभिन्न प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) सर्वसाधारण विमा व्यवसायाची राष्ट्रीयकरणाची कारणे स्पष्ट करा.
५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- i) सागरी विम्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) विमा नियमन आणि विकास अधिकार कायद्याची कार्ये स्पष्ट करा.
-

- 6) Disposable income = Personal Income –
a) Indirect taxes	b) Direct taxes
c) Depreciation	d) Savings
- 7) When the _____ rises the value of money decreases.
a) Income level	b) Expenditure level
c) Price level	d) Export level
- 8) _____ presented the law of market.
a) Robinson	b) J. S. Mill
c) Keynes	d) J. B. Say
- 9) Multiplier =
a) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$	b) $\frac{\Delta Y}{\Delta I}$
c) $\frac{\Delta I}{\Delta Y}$	d) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$
- 10) In Keynesian view the real inflation comes after
a) Temporary employment	b) Under employment
c) Full employment	d) Seasonal employment

2. Answer the following questions briefly :

A) Explain the methods of measurement of National Income.	5
B) Explain the nature and scope of Macro Economics.	5

3. Write short notes :

A) Types of inflation.	5
B) Importance of index number.	5

4. Answer **any one** question :

10

- i) Explain the concept of consumption function.
- ii) What is Index Number ? Explain the construction of Simple Index Number.

5. Answer **any one** question :

10

- i) Explain Say's law of market.
- ii) What is inflation ? State the causes of inflation.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

१) _____ यांनी प्रथमतः स्थूल अर्थशास्त्राची संकल्पना मांडली.

- अ) मार्शल
ब) जे. एस. मिल
क) रँगर फ्रीश
ड) रिकार्डो

२) फक्त दृश्य वस्तूंच्या आयात-निर्यातीचे मूल्य ज्यामध्ये दर्शवितात तो म्हणजे _____ होय.

- अ) व्यवहारतोल
ब) व्यापारतोल
क) विनिमय दर
ड) यापैकी नाही

३) _____ = $\frac{\text{एकूण बेरोजगारी}}{\text{एकूण श्रमसंख्या}} \times १००.$

- अ) रोजगार गुणोत्तर
ब) पूर्ण रोजगार गुणोत्तर
क) बेकारीचे गुणोत्तर
ड) हंगामी बेकारीचे गुणोत्तर

४) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन – घसारा =

- अ) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन
ब) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्न
क) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन
ड) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पन्न

५) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती =

- अ) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$
ब) $\frac{C}{Y}$
क) $\frac{Y}{P}$
ड) $\frac{\Delta Y}{\Delta P}$

६) खर्चयोग्य उत्पन्न = व्यक्तिगत उत्पन्न –

- अ) अप्रत्यक्ष कर
ब) प्रत्यक्ष कर
क) घसारा
ड) बचत

७) जेव्हा _____ वाढते तेव्हा पैशाचे मूल्य घटते.

- अ) उत्पन्न पातळी
ब) खर्चाची पातळी
क) किंमत पातळी
ड) निर्यात पातळी

८) _____ यांनी बाजारपेठेचा सिद्धांत मांडला.

अ) रॉबिन्सन

ब) जे. एस. मिल

क) केन्स

ड) जे. बी. से

९) गुणक =

अ) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$

ब) $\frac{\Delta Y}{\Delta I}$

क) $\frac{\Delta I}{\Delta Y}$

ड) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$

१०) केन्सच्या मतानुसार खरी भाववाढ _____ नंतर सुरू होते.

अ) तात्पुरती रोजगारी

ब) अर्ध रोजगारी

क) पूर्ण रोजगारी

ड) हंगामी रोजगारी

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

अ) राष्ट्रीय उत्पन्न मापणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५

ब) स्थूल अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

५

३. टीपा लिहा :

अ) भाववाढीचे प्रकार.

५

ब) निर्देशांकाचे महत्त्व.

५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

१) उपभोग फलनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

२) निर्देशांक म्हणजे काय ? साध्या निर्देशांकाची रचना स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) 'से' चा बाजारपेठेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

२) भाववाढ म्हणजे काय ? भाववाढीची कारणे सांगा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. II (Semester – III) Examination, 2014
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Monday, 21-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

N.B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) The approach and trends of Entrepreneur is
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) Traditional
 - d) Modern
 - 2) _____ is a process.
 - a) Entrepreneur
 - b) Entrepreneurship
 - c) Manager
 - d) Administrator
 - 3) _____ is a psychological process.
 - a) Checklist
 - b) Location
 - c) Idea generation
 - d) Industry
 - 4) _____ is that thinking which results in the production of ideas that are both novel and worthwhile.
 - a) Creativity
 - b) Person
 - c) Budget
 - d) Market
 - 5) Trends, industry, markets and similar firms are the main factors of
 - a) Project
 - b) Idea Screening
 - c) Entrepreneurship
 - d) Brain storming
 - 6) _____ provides all details necessary for establishing a new business unit.
 - a) Business exploration
 - b) Development programmes
 - c) New Products
 - d) Project Report

- 7) _____ is a scheme of Investment.
- a) Marketing
 - b) Project
 - c) Management
 - d) Trends
- 8) Innovation is the key characteristics of successful
- a) Manager
 - b) Entrepreneur
 - c) Organiser
 - d) Administrator
- 9) Generation of Idea is the first step in the process of starting of
- a) Concept development
 - b) Investment
 - c) New venture
 - d) None of the above
- 10) The role of entrepreneur is important in
- a) Business growth
 - b) Economic growth
 - c) Social development
 - d) None of the above
2. Write short notes on : 10
- a) Entrepreneur as generator of employment opportunities.
 - b) Factors motivating entrepreneurship
3. Write answer in brief : 10
- a) Explain the essential factors of creativity.
 - b) Explain the criteria for selecting a project.
4. Answer **any one** of the following :
- a) Define 'Project Report'. State the objects and importance of 'Project Report'. 10
- OR
- b) Define 'Entrepreneur'. Explain the characteristics of 'Entrepreneur'. 10
5. a) Explain the obstacles inhibiting 'Entrepreneurship'. 10
- OR
- b) Explain in detail the sources of origination of Idea. 10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – III) Examination, 2014
STATISTICS
Business Statistics

Day and Date: Tuesday, 22-4-2014
Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of soundless calculator is allowed.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most correct alternative :

10

- 1) Data collected by direct observations is of which type of data ?
 - a) primary
 - b) secondary
 - c) both (a) and (b)
 - d) none of these
- 2) Ogives for more than type and less than type of distribution intersect at
 - a) Mean
 - b) Median
 - c) Mode
 - d) Origin
- 3) Measure of dispersion based on all the observations is
 - a) Range
 - b) Quartile deviation
 - c) Standard deviation
 - d) None of these
- 4) If both the variables X and Y increase or decrease in the same direction, then the correlation is
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) Null
 - d) None of these
- 5) The mean of 3, 4, X, 6, 8 is 5, then X is
 - a) 3
 - b) 4
 - c) 5
 - d) none of these
- 6) Caption refers to
 - a) Heading of rows
 - b) Heading of columns
 - c) Foot note
 - d) Source note
- 7) One of the regression coefficients of two perfectly correlated variables is 0.5, the other regression coefficient is
 - a) 0.5
 - b) -0.5
 - c) 2
 - d) none of these

P.T.O.

- 8) Class mark is
 a) lower limit – upper limit b) lower limit + upper limit
 c) (lower limit + upper limit)/2 d) (lower limit – upper limit)/2
- 9) Quartiles divide the data into
 a) 10 equal parts b) 5 equal parts
 c) 7 equal parts d) 4 equal parts
- 10) The median of 3, 6, 5, 8, 4 is
 a) 3 b) 7 c) 5 d) 4

2. A) Define the term tabulation. With a proper diagram state the various parts of a statistical table. 5
 B) State the empirical relation between mean, median and mode. Use it to estimate mean of a distribution whose median and mode are 28 and 34 respectively. 5

3. A) Draw a histogram from the following data and determine mode from it : 5
Class : 10 – 20 20 – 30 30 – 40 40 – 50 50 – 60 60 – 70
Frequency : 7 18 47 63 32 12

- B) What is dispersion ? State the requirements of a good measure of dispersion. 5

4. Define mean, standard deviation and coefficient of variation (C.V.). 10
 Compute A.M., S.D. and C.V. for the following data.
Class : 0 – 10 10 – 20 20 – 30 30 – 40 40 – 50
Frequency : 7 12 24 10 7

OR

4. Define coefficient of correlation and give its properties. Also interpret $r = 0$, $r = -1$ and $r = +1$.
 Give the relation between correlation coefficient and regression coefficients. 10

5. Define regression. State regression lines and regression coefficients. 10

OR

5. Find the Karl Pearson’s coefficient of correlation between X and Y from the following : 10
X : 50, 54, 56, 59, 65, 60, 70
Y : 38, 44, 33, 36, 33, 23, 13

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – III) Examination, 2014
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Wednesday, 23-4-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**

1. Objective type question : 10
Choose the correct alternative and rewrite the sentence.
- 1) 'Money is what money does' is defined by
a) Seligman b) Cole c) Walker d) Crowther
 - 2) Store of value is a _____ function of money.
a) Primary b) Secondary c) Contingent d) None of above
 - 3) M_1 is referred as _____ money.
a) Broad b) Good c) Narrow d) Bad
 - 4) Period of longterm finance is above _____ years.
a) 2 b) 3 c) 4 d) 5
 - 5) Money market is essentially a market for _____ funds.
a) Short term b) Longterm c) Medium term d) None of above
 - 6) _____ is apex institution in Indian Money Market.
a) SBI b) RBI c) NABARD d) UTI
 - 7) In call money market maximum period of loan is _____ days.
a) 5 b) 7 c) 10 d) 15
 - 8) Hawala market is _____ market.
a) Legal b) Illegal c) Good d) None of above
 - 9) Monetary policy is implemented by
a) Commercial Bank b) Co-operative Bank
c) Central Bank d) None of above
 - 10) Unit Trust of India was set up in
a) 1964 b) 1965 c) 1966 d) 1967

2. Give short answers :
- a) State the kinds of Finance. 5
- b) State the constituents of Money Supply. 5
3. Write short notes :
- a) Globalisation and Money Market. 5
- b) Objectives of Fiscal Policy. 5
4. Answer **any one** : 10
- a) State the functions of Money.
- b) State the features of Indian Money Market.
5. Answer **any one** : 10
- a) Define Finance and explain the role of Finance in Economy.
- b) Explain the role of Monetary Policy in recession and inflationary situation.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : १०
- योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :
- १) “पैसा म्हणजे पैशाची कार्ये” ही व्याख्या कोणी केली आहे ?
- अ) सेलीगमन ब) कोल क) वॉकर ड) क्राऊथर
- २) मूल्य संग्रह हे पैशाचे _____ कार्य आहे.
- अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) आकस्मीक ड) यापैकी नाही
- ३) एम १ (M₁) ला _____ पैसा म्हणतात.
- अ) व्यापक ब) चांगला क) संकुचित ड) वाईट
- ४) दीर्घकालीन वित्ताचा कालावधी _____ वर्षांपेक्षा अधिक असतो.
- अ) २ ब) ३ क) ४ ड) ५
- ५) नाणेबाजार हा प्रामुख्याने _____ निधीचा बाजार असतो.
- अ) अल्पकालीन ब) दीर्घकालीन क) मध्यमकालीन ड) यापैकी नाही

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Monday, 7-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Objective type questions :

Answer the following questions by choosing the correct alternative given below : **10**

- 1) The “Innovation theory” of trade cycle is associated with
 - a) Hawtrey
 - b) Schumpeter
 - c) Hayek
 - d) Dr. Marshall
- 2) The exchange of currency of a country with a currency of another country is measured by
 - a) Index number
 - b) Rate of exchange
 - c) Terms of trade
 - d) Value of currency
- 3) _____ budget was one in which expenditure was less than current revenue receipts.
 - a) Surplus
 - b) Zero
 - c) Balanced
 - d) Deficit
- 4) _____ is indirect tax.
 - a) Income tax
 - b) Capital gain tax
 - c) Sale tax
 - d) None of above
- 5) The public finance deals with the income and _____ of public authority.
 - a) Debt
 - b) Expenditure
 - c) Deficit financing
 - d) None of above
- 6) _____ refers to the difference in value of imports and exports of visible commodities only.
 - a) Balance of trade
 - b) Balance of payments
 - c) Favourable trade
 - d) None of above

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१०

- १) _____ यांनी व्यापारचक्राचा 'नवोन्मेष सिद्धांत' मांडला.
अ) हॉट्टे ब) शुंपिटर क) हायेक ड) डॉ. मार्शल
- २) एका देशाच्या चलनाच्या मोबदल्यात दुसऱ्या देशाचे किती चलन मिळते हे मोजण्याचे साधन म्हणजे _____ होय.
अ) निर्देशांक ब) विनिमय दर क) व्यापारशर्ती ड) चलनाचे मूल्य
- ३) _____ अंदाजपत्रकात चालू उत्पन्नापेक्षा खर्च कमी असतो.
अ) शिलकी ब) शून्य क) समतोलीत ड) तुटीचा
- ४) _____ हा अप्रत्यक्ष कर आहे.
अ) उत्पन्न कर ब) भांडवली नफ्यावरील कर
क) विक्री कर ड) यांपैकी नाही
- ५) सार्वजनिक आयव्यय ही संकल्पना सार्वजनिक सत्तेचे उत्पन्न व _____ यांच्याशी संबंधित आहे.
अ) कर्ज ब) खर्च
क) तुटीचा अर्थभरणा ड) यांपैकी नाही
- ६) फक्त दृश्य वस्तूंच्या आयात-निर्यातीचे पैशातील मूल्य ज्यामध्ये दर्शविले जाते असा ताळेबंद म्हणजे _____ होय.
अ) व्यापार शेष ब) व्यवहार शेष
क) अनुकूल व्यापार ड) यांपैकी नाही
- ७) 'खरेदी शक्ती समता सिद्धांत' _____ यांनी मांडला.
अ) गुस्ताव कॅसेल ब) डॉ. रिकार्डो क) जे. बी. से. ड) यांपैकी नाही

८) _____ यांनी महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्व मांडले.

अ) डॉ. मार्शल ब) थॉमस माल्थस क) चेंबरलीन ड) डॉ. डाल्टन

९) VAT म्हणजे _____

अ) व्हॅल्यू अॅडेड टॅक्स ब) व्हॅल्यूम अडिशन टर्म
क) व्हेरिअेबल अॅडेड टॅक्स ड) यांपैकी नाही

१०) _____ = $\frac{\text{आयात वस्तूंच्या किंमतीचा निर्देशांक}}{\text{निर्यातवस्तूंच्या किंमतीचा निर्देशांक}} \times 100$

अ) व्यापार शर्ती ब) व्यापार शेष क) व्यवहारतोल ड) यांपैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) अंदाजपत्रकाचे प्रकार स्पष्ट करा. ५

ब) प्रत्यक्ष कराचे गुण/फायदे स्पष्ट करा. ५

३. टीपा लिहा :

अ) तरता विनिमय दर ५

ब) मूल्यवर्धित कराचे महत्त्व (VAT) ५

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) व्यापारचक्र म्हणजे काय ? व्यापारचक्राच्या विविध अवस्था स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय ? सार्वजनिक खर्च वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) असमतोल व्यवहारतोल म्हणजे काय ? व्यवहारतोलातील असमतोलाची कारणे सांगा.

ब) अंतर्गत व्यापार आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय ते सांगून या दोहोंतील फरक स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – III (Sem.– V) Examination, 2014
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK**

Day and Date : Thursday, 27-3-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate alternative from given below : **10**

- 1) When one person signifies to another his willingness to do or to abstain from doing anything with a view to obtaining the assent of that other to such act, he is said to make
 - A) Proposal
 - B) Acceptance
 - C) Consideration
 - D) All of the above
- 2) An _____ enforceable at law.
 - A) Agreement
 - B) Proposal
 - C) Memorandum
 - D) All of the above
- 3) A proposal when accepted becomes
 - A) Promise
 - B) Contract
 - C) Offer
 - D) Acceptance
- 4) The Indian Contract Act passed in _____ year.
 - A) 1872
 - B) 1972
 - C) 1986
 - D) 2005
- 5) Unpaid seller is having right against
 - A) Goods only
 - B) The buyer
 - C) Both goods and buyer
 - D) None of the above
- 6) All contract are agreement but all agreement are not
 - A) Contract
 - B) Proposal
 - C) Acceptance
 - D) None of the above
- 7) The central chief information commissioner has been appointed by
 - A) President
 - B) Governor
 - C) Prime Minister
 - D) Chief Minister

P.T.O.

8) माल विक्री कायदा _____ साठी लागू पडतो.

अ) चल संपत्ती

ब) अचल संपत्ती

क) दोन्ही चल आणि अचल संपत्ती

ड) यापैकी नाही

9) राष्ट्रीय माहिती आयोगाचे कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) मुंबई

ब) दिल्ली

क) पुणे

ड) सोलापूर

10) शासनाने मानवाचे बाह्यवर्तन नियंत्रित करण्यासाठी केलेले नियम यास _____ असे म्हणतात.

अ) कायदा

ब) तत्वे

क) पोट-नियम

ड) यापैकी नाही

2. टिपा लिहा :

10

अ) प्रस्तावाच्या कायदेशीर तरतूदी/अटी

ब) धाक किंवा बलप्रयोग

3. टिपा लिहा :

10

अ) केन्द्रीय माहिती आयोगाची कार्ये

ब) प्रमुख अट आणि दुय्यम अट

4. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

10

अ) अदत्त विक्रेत्या म्हणजे कोण ? अदत्त विक्रेत्याचे हक्क कोणते ते सांगा.

ब) व्यवसायीन कायद्याचे स्रोत, व्यवसायीन कायद्याच्या ज्ञानाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

10

अ) करार या संज्ञेची व्याख्या सांगा. कायदेशीर कराराचे घटक/वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) करार समाप्तीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2014
ADVANCED COSTING
(Paper – I)

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose correct alternative. 10

- 1) Aggregate of indirect material, indirect labour and indirect expenses is called
a) Overheads b) Prime cost c) Factory cost d) Total cost
- 2) If cost of product is Rs. 20, profit is 20% on sales, then the selling price of product is Rs.
a) 24 b) 25 c) 26 d) 27
- 3) If opening and closing stock of finished goods are 4000 and 5000 units respectively, No. of units sold are 20000 units, then No. of units produced are _____ units.
a) 21000 b) 19000 c) 20000 d) 18000
- 4) Bill of material serves the purpose of
a) Invoice b) Material requisition
c) Abstract d) Store ledger
- 5) Last in first out method is suitable in times of _____ prices.
a) Falling b) Rising c) Fluctuating d) Constant
- 6) Bin card is a record of _____ only.
a) Prices b) Quantity c) Cost d) Quality
- 7) Store ledger is maintained by
a) Store keeper b) Accountant
c) Watchman d) Purchase Manager
- 8) Prime cost plus works overheads =
a) Works on cost b) Works cost
c) Works overheads d) Works in cost

P.T.O.

9) Maximum rate of consumption X maximum delivery period = _____ level.

- a) Re-order b) Maximum c) Minimum d) Average

10) The quantity of material to be ordered at one time is known as

- a) Re-order level b) Re-order quantity
c) Re-order period d) Re-order point

2. A) Write short notes on

- 1) Perpetual Inventory System
2) Material losses.

B) Find E.O.Q. from the following particulars

Annual usage Rs. 1,20,000

Cost of placing and receiving one order Rs. 60

Annual carrying cost : 10% of inventory value.

(5+5)

3. A) Write short notes

- 1) Material Turnover Ratio
2) Classification of cost

B) Minimum consumption of material – 500 kg.

Re-order period 4 to 6 weeks

Re-order quantity – 4000 Kg.

Maximum level – 6200 Kg.

You are require to calculate Re-order level and minimum level.

(5+5)

4. The following information is extracted from the store ledger

		Material X
Opening stock		Nil
Purchases	Jan. 1	100 @ Re 1 per unit
	Jan. 20	100 @ Rs 2 per unit
Issues	Jan. 22	60 for job W – 16
	Jan. 23	60 for job W – 17

Complete the receipts and issues valuation by adopting FIFO and LIFO method.

OR

The following transactions are recorded in receipts of materials used in a factory

Date	Quantity Received Units	Rate per unit Rs.	Quantity Issued Units
3-12-12	400	2.10	—
15-12-12	500	2.20	—
20-12-12	—	—	500
26-12-12	600	2.50	—
28-12-12	—	—	900

Prepare a priced ledger sheet pricing the issues at weighted average method. **10**

5. A manufacturing concern requires a statement showing the result of its production operation for Sept. 2012. Cost records give the following information

	1 Sept. 2012	30 Sept. 2012
Raw material Rs.	1,00,000	1,23,500
Finished goods Rs.	71,500	42,000
Work in progress Rs.	31,000	34,500

Transactions during the month Sept. 2012

	Rs.
Purchase of raw materials	88,000
Direct wages	70,000
Works expenses	39,500
Administration expenses	13,000
Sale of factory scrap	2,000
Selling and distribution expenses	15,000
Sales	2,84,000

OR

Mr. Gopal furnishes the following data for the month of April 2012

	Rs.
Raw material consumed	15,000
Works overheads	4,500
Direct labour charges	9,000
Administrative overheads	20% on works cost
Selling overheads	Re. 0.50 per unit
Units produced	17,100
Units sold	16,000 at Rs. 4 per unit

You are required to prepare cost sheet.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – V) Examination, 2014
INSURANCE (Paper – I)**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : 10
- 1) Life Insurance Corporation of India has been established in the year
a) 1938 b) 1947 c) 1956 d) 1969
 - 2) After payment of first insurance premium insured receives receipt is called as
a) Renewal Receipt b) Debit Note
c) Credit Note d) Cover Note
 - 3) In case of yearly payment of insurance premium _____ days are allowed as grace days to the policy holder.
a) 15 b) 30 c) 45 d) 60
 - 4) The Financial Interest of the insured in the subject matter of insurance called as
a) Indemnity b) Contribution
c) Co-operation d) Insurable Interest
 - 5) The monetary consideration of insurance company, which is receives from the insured is called as
a) Insurance premium b) Loan
c) Surrender value d) Commission
 - 6) _____ is an instrument of distributing the loss of few among many.
a) Insurance b) Insurance premium
c) Investment d) Capital

मराठी रूपांतर

१. खालील दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.

अ) १९३८ ब) १९४७ क) १९५६ ड) १९६९

२) पहिला विमाहप्ता भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती _____ या नांवाने ओळखली जाते.

अ) नूतनीकरणाची पावती ब) डेबिट नोट
क) क्रेडीट नोट ड) तात्पुरते / कच्चे विमा पत्र

३) विमेदार जर वार्षिक पद्धतीने विमा हप्ता भरत असेल तर त्यास _____ दिवस सवलतीचे दिवस दिले जातात.

अ) १५ ब) ३० क) ४५ ड) ६०

४) विमेदाराच्या विमीत मालमत्तेमधील आर्थिक हितसंबंधास _____ म्हणतात.

अ) नुकसान भरपाई ब) वर्गणी
क) सहकार ड) विमेय हित

५) विमेदाराकडून विमा कंपनीस मिळणाऱ्या आर्थिक मोबदल्यास _____ म्हणतात.

अ) विमाहप्ता ब) कर्ज क) समर्पण मुल्य ड) दलाली

६) _____ हे काही मोजल्या लोकांना होणारा तोटा अनेकांच्यामध्ये विभागण्याचे साधन आहे.

अ) विमा ब) विमाहप्ता
क) गुंतवणुक ड) भांडवल

७) एका विशिष्ट मालमत्तेचा दोन किंवा अधिक विमाकंपन्याकडे समान प्रकारच्या धोक्यासाठी विमा उतरविल्यास त्यास _____ असे म्हणतात.

अ) नुकसान भरपाईचे तत्व ब) वर्गणीचे तत्व
क) सहकाराचे तत्व ड) संभान्यतेचे तत्व

८) _____ हा विमा कराराचा आत्मा आहे.

अ) विमापत्रक

ब) समर्पण मुल्य

क) परमोश्च विश्वास तत्व

ड) सहकाराचे तत्व

९) आयुर्विमा घेतल्यापासून आत्महत्या कलमा अंतर्गत विमा रक्कम _____ वर्षानंतर विमा कंपनीकडून रक्कम मिळते.

अ) अर्धा वर्ष

ब) एक वर्ष

क) दोन वर्ष

ड) तीन वर्ष

१०) जन्म नोंदनी प्रमाणपत्र हे _____ म्हणून आयुर्विमा महामंडळ स्विकारते.

अ) वारस

ब) सवलतीचे दिवस

क) प्रस्ताव

ड) वयाचा पुरावा

२. टीपा लिहा :

अ) विम्याचा इतिहास.

५

ब) कच्चे किंवा तात्पुरते विमा पत्र.

५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) वयाचा पुरावा यावर टीप लिहा.

५

ब) विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

५

४. अ) विम्याची संकल्पना स्पष्ट करा. विम्याची आर्थिक विकासात भूमिका काय ?

१०

किंवा

ब) आयुर्विमा महामंडळाची प्रगती स्पष्ट करा.

१०

५. अ) विम्याची प्राथमिक व दुय्यम तत्वे थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची कार्ये सांगा.

१०

7) The conditional probability of an event B on the assumption that another event A has actually occurred is given by

- a) $P(B/A) = P(AB)/P(A)$ b) $P(B/A) = P(AB)/P(B)$
 c) $P(B/A) = P(AB)$ d) None of these

8) Two events A, B are said to be independent, if

- a) $P(A/B) = P(A)$ b) $P(B/A) = P(B)$
 c) Both a and b d) None of these

9) Probability mass function is always

- a) 0 b) greater than 0
 c) greater than equal to 0 d) none of these

10) When X is a continuous variable, function f(x) is called

- a) Probability mass function b) Probability density function
 c) Both a and b d) None of these

2. a) Explain the meaning and construction of Pie diagram. 5

b) Find n ; if ${}^n C_2 = 55$. 5

3. a) What is the relation between permutation and combination ? Find r ; if ${}^n P_r = 24 {}^n C_r$. 5

b) The following data relate to the enrolment of students (in thousands) in university in difficult faculties. Present this data as a multiple bar diagram.

Year	Arts	Science	Commerce
2008	20	10	12
2009	25	12	14
2010	30	15	14
2011	40	20	25

5

4. Attempt **any one** of the following : 10

- a) Define the term :
 - i) Sample space
 - ii) Probability of an event.

For any two events A and B, prove that $P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B / A)$.

b) A random variable X has the following probability distribution.

Values of X :	- 2	- 1	0	1	2	3
P(x) :	0.1	k	0.2	2k	0.3	3k

- i) Find the value of K
- ii) Obtain $P(X \leq 2)$ and $P(X > 0)$.
- iii) Construct the distribution function $F_X(\cdot)$ of X.

5. Attempt **any one** of the following. 10

- a) Define :
 - i) Joint probability mass function of X and Y.
 - ii) Marginal distributions of X and Y.
 - iii) Conditional probability distribution of X given $Y = y$.
- b) For the following joint probability distribution of X and Y.

$$P(X = x, Y = y) = \frac{x + 3y}{24}; \begin{matrix} x = 1, 2 \\ y = 1, 2 \end{matrix}$$

Find :

- i) Marginal probability distribution of X and Y.
 - ii) The conditional probability distribution of X given $Y = 2$.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type questions :

10

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below.

- 1) Indian money market is divided into _____ parts.
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 6
- 2) _____ committee recommended to establish the Regional Rural Banks in India.
 - a) M. Narasimhan
 - b) Dr. Rangarajan
 - c) Dr. Gadgil
 - d) Dr. Natrajan
- 3) Capital adequacy is worked out based on
 - a) Total demand and liabilities
 - b) Net demand and time assets
 - c) Risk weighted assets
 - d) Risk weighted liabilities
- 4) The Imperial Bank of India was established in
 - a) 1920
 - b) 1921
 - c) 1940
 - d) 1919
- 5) Presently, _____ is the Governor of Reserve Bank of India.
 - a) Dr. Subbarao
 - b) Dr. Bimal Jalan
 - c) Raghuram Rajan
 - d) Dr. Rama Reddy

- 6) Monetary policy is framed and implemented by
- a) Central Bank
 - b) State Bank
 - c) Co-operative Bank
 - d) Private Bank
- 7) _____ money market is the most organised money market in the world.
- a) London
 - b) Mumbai
 - c) Newyork
 - d) Tokiyo
- 8) _____ is called as Government's Bank and Banker's Bank.
- a) RBI
 - b) SBI
 - c) RRB
 - d) PNB
- 9) _____ is converted into State Bank of India, in 1955.
- a) RRB
 - b) Imperial Bank of India
 - c) Bank of India
 - d) Indian Bank of India
- 10) Indian Money Market is dominated more, by the _____ sector.
- a) Organised
 - b) Unorganised
 - c) Government
 - d) Private

2. Write short notes : 10
- a) Productivity, profitability and efficiency of Private Sector Banks.
 - b) Banking Sector Reforms.
3. Write short notes : 10
- a) Capital adequacy norms.
 - b) Co-operative Banks.
4. Answer **any one** : 10
- a) Explain the main features of London Money Market.
 - b) Explain the organization and functions of the State Bank of India.
5. Answer **any one** : 10
- a) Explain the important objectives of Monetary Policy.
 - b) Explain the role of Indian Commercial Banks in the process of economic development.

SLR-B – 5

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
COMP. MARATHI
अक्षरगंध

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

वस्तुनिष्ठ प्रश्न

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'गोकुळाष्टमी पूजा' या पाठाचे लेखक कोण ?
अ) श्री चक्रधर स्वामी
ब) म्हाईभट
क) नागदेव
ड) गोविंदप्रभू
- २) 'नविन ग्रंथाची आवश्यकता' हा पाठ कुणाचा आहे ?
अ) म. फुले
ब) मुकुंदराव पाटील
क) लोकहितवादी
ड) मीना देशपांडे
- ३) फक्त तुझी स्मृती तेवढी जास्वंदीच्या सडसडीत बाकदार फांदीसारखी माझ्या मनात डुलत आहे.
अ) जगायचंय कशासाठी
ब) लंडनच्या आजीबाई
क) तलावातले चांदणे
ड) विठोबाची शिकवण
- ४) लंडनच्या आजीबाईचे नाव काय आहे ?
अ) जानीबाई
ब) मीनाबाई देशपांडे
क) प्रेमाबाई ओनामे
ड) आजीबाई वनारसे
- ५) 'आपलं आयुष्य ही देवानं दिलेली देणगी आहे' हे वाक्य कोणत्या पाठातील आहे ?
अ) विठोबाची शिकवण
ब) जगायचंय कशासाठी
क) ज्ञानतपस्वी
ड) तलावातले चांदणे
- ६) 'खेडेगातले वास' हा पाठ कोणत्या पुस्तकातून निवडला आहे ?
अ) पश्चिमगंध
ब) मी आणि माझा बाप
क) कृष्णाकाठ
ड) चावडीवरचा दिवा

P.T.O.

७) 'ज्ञानतपस्वी' हे चरित्र कुणाचे आहे ?

अ) कर्मवीर जगदाळेमामा

ब) कर्मवीर बापूजी साळुंखे

क) कर्मवीर भाऊराव पाटील

ड) डॉ. पंजाबराव देशमुख

८) 'विद्रोह' कथेच्या नायकाचे नाव काय आहे ?

अ) जय

ब) विजय

क) परभू

ड) अर्जून

९) 'नव्यानावबादची एक सफर' ही कथा कोणत्या पुस्तकातून निवडली आहे ?

अ) खसखशीचा मळा

ब) माझ्या बापाची पेंड

क) सफर

ड) व्यक्ती आणि वल्ली

१०) 'उध्वस्त' पाठाचे लेखक कोण आहेत ?

अ) डॉ. नरेंद्र जाधव

ब) बाबूराव बागुल

क) द.मा. मिरासदार

ड) मल्लीका शेख

२. दोन तीन ओळीत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच).

१०

१) 'गोकुळाष्टमी पूजा' या पाठातून कोणता विचार व्यक्त झाला आहे ?

२) 'तलावातील चांदणे' मधील प्रेयसी लेखकाची कोण आहे ?

३) संत जनाबाईस विठोबाने कोणता धडा घालून दिला ?

४) 'ज्ञानतपस्वी' मध्ये भाऊ बहिणीच्या घरी का आला आहे ?

५) पत्रलेखनाचे प्रकार किती ?

६) टिपणीचा हेतू सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन).

१०

१) लंडनच्या आजीबाईचे व्यक्तिचित्र स्पष्ट करा.

२) 'नव्यानावबादची एक सफर' मधील नाना घोडके.

३) व्यक्तिगत पत्र व्यवहाराचे स्वरूप थोडक्यात सांगा.

४. मुकुंदराव पाटील यांच्या 'विठोबाची शिकवण' या पाठातून कोणता विचार व्यक्त झाला आहे ?

१०

किंवा

'उध्वस्त' मधील स्त्री विषयक जाणवा स्पष्ट करा.

५. 'विद्रोह' कथेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

८) व्यवस्थापनाचा संबंध कारखान्यात काम करण्यासाठी योग्य व संतुष्ट कर्मचाऱ्याची भरती करून त्यांना तेथे टिकवून ठेवण्याशी येतो.

अ) आर्थिक

ब) मानवी संसाधन

क) ताण

ड) व्यवसायिक

९) विशिष्ट कार्य योग्य पद्धतीने पार पाडण्यासाठी कामगारांच्या ज्ञानात व कार्यकौशल्यात वृद्धी करण्याच्या कलेस _____ असे म्हणतात.

अ) भरती

ब) प्रशिक्षण

क) निवड

ड) निति तत्वे

१०) विशिष्ट कार्यावर काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्याच्या सेवेपासून उपक्रमाला किती सापेक्ष लाभ होतो याचे मूल्यांकन म्हणजे _____ होय.

अ) प्रशिक्ष कार्यक्रम

ब) मानवी संबंध

क) कृती मूल्यांकन

ड) वरीलपैकी सर्व

२. टीपा लिहा :

१०

१) प्रशिक्षणाचे प्रकार.

२) कृती मूल्यांकनाचे निति तत्वे

३. खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा :

१०

१) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची कार्य स्पष्ट करा.

२) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची उद्दिष्ट्ये.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

१०

१) निवडीची शास्त्रीय कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

२) मनुष्यबल भरतीचे मार्ग स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

१०

१) कृती मूल्यांकन म्हणजे काय ? कृती मूल्यांकनाचा विविध पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.

२) मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्व सांगा.

SLR-B – 55

Seat
No.

**B.Com. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT**

Day and Date : Saturday, 29-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative from given alternatives. **10**
- 1) The Maharashtra Co-operative Act was passed in a year
a) 1947 b) 1950
c) 1960 d) 1971
 - 2) _____ country is known as the origin of co-operative movement.
a) England b) India
c) China d) Japan
 - 3) The First Co-operative Sugar Factory in Maharashtra was established at
a) Kolhapur b) Pravaranagar
c) Warnanagar d) Sangli
 - 4) In _____ the Arre Milk Society was formed at Mumbai.
a) 1904 b) 1935
c) 1947 d) 1951
 - 5) Raiffesen Societies are related to the _____ country.
a) Germany b) England
c) India d) Russia
 - 6) _____ is known as father of Co-operation.
a) F. W. Taylor b) Robert Owen
c) William King d) Dr. Gadgil

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा _____ या वर्षी संमत करण्यात आला.

अ) १९४७

ब) १९५०

क) १९६०

ड) १९७१

२) _____ हा देश सहकारी चळवळीचे उगमस्थान म्हणून ओळखला जातो.

अ) इंग्लंड

ब) भारत

क) चीन

ड) जपान

३) महाराष्ट्रातील पहिला सहकारी साखर कारखाना _____ येथे स्थापन झाला.

अ) कोल्हापूर

ब) प्रवरानगर

क) वारणानगर

ड) सांगली

४) _____ साली आरे दुध संस्थेची मुंबई येथे स्थापना करण्यात आली.

अ) १९०४

ब) १९३५

क) १९४७

ड) १९५१

५) रायफेशन संस्था _____ देशाशी संबंधित आहेत.

अ) जर्मनी

ब) इंग्लंड

क) भारत

ड) रशिया

६) _____ यांना सहकाराचे जनक असे म्हणतात.

अ) एफ. डब्ल्यु. टेलर

ब) रॉबर्ट ओवेन

क) विल्यम किंग

ड) डॉ. गाडगीळ

७) भारतात पहिली नागरी सहकारी बँक _____ या ठिकाणी स्थापन झाली.

अ) मुंबई

ब) दिल्ली

क) कलकत्ता (कोलकता)

ड) मद्रास (चेन्नई)

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination 2014
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Objective Type Questions.

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below. **10**

- 1) The First Banking Regulation Act is passed in
a) 1943 b) 1947 c) 1949 d) 1950
- 2) A collecting banker is given the statutory protection only when he acts as
a) A holder b) A holder for value
c) A holder in due-course d) An agent
- 3) The ability of an asset to convert into cash is called
a) Liquidity b) Profitability c) Loan d) Pledge
- 4) The charge created on a security of National Savings Certificate is
a) Pledge b) Hypothecation c) Assignment d) Mortgage
- 5) When loans and advances may be made on the security of tangible asset, it is called as
a) unsecured loans b) secured loans
c) overdraft d) long term loan
- 6) _____ is a salient feature of sound lending.
a) Liquidity b) Profitability
c) Documentation d) Safety

- 7) Banker's Lien is a type of _____ security.
a) Hypothecated b) Mortgaged c) Implied Pledge d) Lien
- 8) RTGS stands for
a) Real Time Settlement System
b) Real Time Gross Settlement System
c) Real Gross Settlement System
d) None of above
- 9) Bailment of goods as security of payment of a debt or performance of a promise is called as
a) Lien b) Pledge c) Assignment d) Loan
- 10) _____ bank is the first commercial bank in India.
a) SBI b) RBI c) Hindustan d) Canara

2. Write short notes : 10
a) Assignment
b) Payment in due course.
3. Write short notes. 10
a) Pledge
b) Principles of sound lending.
4. Answer **any one**. 10
a) Discuss the main differences between Pledge and Hypothecation.
b) Explain the duties and Liabilities of a collecting banker/bank.
5. Answer **any one**. 10
a) Define the term 'Mortgage'. Explain the various kinds of Mortgage.
b) State the salient features of the Banking Regulation Act, 1949.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१०

१) पहिला बँकिंग नियमन कायदा सन _____ मध्ये पास करण्यात आला.

अ) १९४३ ब) १९४७ क) १९४९ ड) १९५०

२) जेव्हा वसूली बँक _____ म्हणून कार्य करते, तेव्हाच तिला कायदेशीर संरक्षण मिळते.

अ) धारक ब) मूल्यार्थ धारक क) यथावधी धारक ड) अभिकर्ता

३) मालमत्तेचे रोख पैशात रूपांतर होण्याच्या क्षमतेला _____ म्हणतात.

अ) रोखता ब) लाभप्रदता क) कर्ज ड) तारण

४) राष्ट्रीय बचत प्रमाण पत्राच्या तारणावर निर्माण केलेल्या प्रभारास _____ म्हणतात.

अ) तारण ब) नजर-गहाण क) अभिहस्तांकन ड) गहाण

५) जी कर्जे व अग्रिमे स्पर्श देय मालमत्तेच्या तारणावर दिली जातात, त्याला _____ म्हणतात.

अ) असुरक्षित कर्जे ब) सुरक्षित कर्जे क) अधिकर्ष सवलत ड) दीर्घकालीन कर्ज

६) _____ हे अग्रिमे देण्याचे ठळक वैशिष्ट्य/लक्षण आहे.

अ) रोखता ब) लाभप्रदता क) दस्तारवेज ड) सुरक्षितता

७) बँकेचा धारणाधिकार हा _____ या तारणाचा प्रकार असतो.

अ) नजर-गहाण ब) गहाण क) गर्भित तारण ड) धारणाधिकार

८) आर.टी.जी.एस. म्हणजे

अ) रिअल टाईम सेटलमेंट सिस्टिम ब) रिअल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट सिस्टिम

क) रिअल ग्रॉस सेटलमेंट सिस्टिम ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

९) ऋण फेडण्यासाठी किंवा वचनपूर्तीसाठी प्रतिभूती म्हणून वस्तूंचा निक्षेप करण्याच्या पद्धतीस _____ म्हणतात.

अ) धारणाधिकार ब) तारण क) अभिहस्तांकन ड) कर्ज

१०) _____ बँक ही भारतातील पहिली व्यापारी बँक आहे.

अ) SBI ब) RBI
क) Hindustan (हिंदुस्थान) ड) कॅनरा

२. टीपा लिहा. १०

अ) अभिहस्तांकन
ब) यथाविधा प्रदान

३. टीपा लिहा. १०

अ) तारण
ब) अग्रिमे देण्याची तत्वे.

४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) तारण व तारण-गहाण यांच्यातील प्रमुख फरक स्पष्ट करा.
ब) वसुली बँकेची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

अ) 'गहाण' या शब्दाची व्याख्या देवून गहाणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
ब) १९४१च्या बँकिंग नियमन कायदाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- 6) Expenses which vary almost in direct proportion to the volume of production are known as
- a) Variable overheads b) Fixed overheads
c) Semi-variable overheads d) None of the above
- 7) Charging overheads to individual products or jobs is known as
- a) Allocation b) Apportionment
c) Absorption d) All of the above
- 8) When actual overheads are less than the estimated, they are known as _____ in cost.
- a) Under absorption b) Over absorption
c) Under valuation d) All of the above
- 9) Depreciation charged in costing is Rs. 12,500 and in Financial Books is Rs. 10,000. What will be the costing profit when financial profit is Rs. 7,500 ?
- a) Rs. 5,000 b) Rs. 3,700
c) Rs. 2,500 d) Rs. 6,300
- 10) Canteen Expenses are allocated on the basis of
- a) Capital values b) Horse power
c) Sales d) Number of employees

2. Write short note on : **10**

- a) Overtime and Idle time.
b) Need for Reconciliation.

3. A) Work out a Machine Hour Rate : **5**

- i) Purchase price of machine Rs. 90,000.
ii) Installation charges Rs. 10,000.
iii) Life of the machine 10 years at 20,000 working hours.
iv) Repair charges – 50% of Depreciation.
v) Lubricants at Rs. 16 per day of 8 hours.
vi) Consumption of Electric Power – 10 units per hour at Rs. 7 per unit.

B) Following are the particulars as regards a worker : Time Allowed 30 hours. **5**

Time taken 20 hours.

His normal basic wages at Rs.100 per day of 8 hours and D.A. at Rs. 80 per day.
Calculate the amount payable on time basis.

4. The following information is available in respect of four departments : **10**

Departments	O	P	Q	R
i) Value of plant (Rs. in lakhs)	24	18	12	6
ii) No. of employees	40	30	20	10
iii) Area sq. feet	3000	2000	2000	1000

The actual costs for May, are as follows :

i) Repairs to plant	Rs. 12,000
ii) Depreciation of plant	Rs. 9,000
iii) Light	Rs. 2,000
iv) Rent	Rs. 16,000
v) Supervision	Rs. 30,000
vi) Power	Rs. 8,000

Apportion the costs to the various departments by preparing overhead distribution chart.

OR

4. From the following information prepare overhead distribution summary chart. **10**

	Departments		
	A	B	C
i) No. of employees	20	20	10
ii) Light points	5	8	2
iii) Electricity kWh	8	6	4
iv) Area sq. yard	5,000	3,000	2,000
v) Asset value Rs.	1,20,000	80,000	1,00,000

The expenses for the month were :

i) Motive power	Rs. 10,800
ii) Lighting	Rs. 6,000
iii) Repairs	Rs. 6,000
iv) Amenities to staff	Rs. 30,000
v) Depreciation	Rs. 30,000
vi) Rent	Rs. 5,000

5. The cost books of India Manufacturing Co. showed a net profit of Rs. 72,400 for 31st Dec. 2012. A scrutiny of the figures from both the sets of accounts revealed the following facts :

10

	₹
i) Administration overheads recorded in excess	1,700
ii) Works overheads under recorded in cost	3,120
iii) Depreciation charged in financial accounts	11,200
iv) Depreciation recovered recorded in cost	12,500
v) Income Tax provided for in Financial A/c	40,300
vi) Bank interest in financial books	750
vii) Interest on investments in financial books	8,000
viii) Loss due to depreciation in stock values (Changed in Financial A/c)	6,750

You are required to prepare a Reconciliation Statement.

OR

5. Calculate the total monthly remuneration of 4 workers A, B, C and D from the following data :

10

- a) Standard production per month per worker : 1000 units.
b) Actual production during the month :

A	B	C	D
800 units	850 units	900 units	950 units

- c) Piece rate at Rs. 10/- per unit of production.
d) Additional bonus at Rs. 10/- each percentage of actual production exceeding 80% of standard production.
e) D.A. at Rs. 100/- per month (fixed).
-

SLR-B – 60

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2014
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose correct alternatives : 10

1) The techniques of maintaining stock keeping items of desired level is called

- A) Production planning B) Inventory control
C) Productivity D) Pollution

2) Output ÷ Input is the formula for measuring organizational

- A) Types B) Productivity C) Behaviour D) Size

3) _____ control means control over material lying in store.

- A) Production B) Inventory C) Sales D) Purchase

4) For going continuous production process _____ stock is made.

- A) Sales B) Raw material
C) Finished goods D) Intangible goods

5) Before starting production process _____ planning is to be made.

- A) Purchase B) Production C) Sales D) Work

6) _____ is technique of inventory control.

- A) ACB B) ABC C) BAC D) ABD

P.T.O.

- 7) The level at which a new purchase order is made for maintaining the stock level is known as
- A) Danger stock level B) Re-order stock level
C) Maximum stock level D) Minimum stock level
- 8) Routing, scheduling, follow up etc. are the techniques of production
- A) Planning B) Control
C) Productivity D) Inventory control
- 9) Which of the following technique is used for analyzing the inventory control ?
- A) Production planning B) Ratio analysis
C) Production control D) Job analysis
- 10) National Productivity Council is established in the year _____ by Central Government.
- A) 1985 B) 1958 C) 1960 D) 1955
2. Write short notes on : **10**
- 1) Importance of productivity
- 2) Remedies for industrial pollution.
3. A) Explain the methods of improving productivity. **5**
- B) Explain the importance of production planning and control. **5**
4. State the different techniques of production control. **10**
- OR
- State the different causes of industrial pollution. **10**
5. Explain the different techniques of inventory control. **10**
- OR
- Explain the objectives of inventory management and control. **10**

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2014
Paper – II : ADVANCED ACCOUNTANCY

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instruction : All questions are compulsory.

1. Select the correct alternative :

10

- 1) ' _____ ' means a person by whom any tax or any other sum of money is payable under the provisions of the Income Tax Act.
a) Assessee b) Person c) Both d) None
- 2) Assessment Year means the period of twelve months commencing on 1st day of _____ every year.
a) July b) January c) April d) September
- 3) Under Sec. 16 (iii) professional tax is allowed as deduction for _____ employees.
a) Non Government b) Government
c) Both d) None
- 4) Agricultural Income from land situated outside India is
a) Taxable b) Exempt
c) Partly Taxable d) Taxable upto Rs. 10,000/-
- 5) Deduction under Sec. 80C is allowable only to
a) Individual and a HUF b) Individual
c) Company d) All assessee
- 6) Maximum permissible deduction u/s 80DDB for a senior citizen is
a) 15,000/- b) 20,000/- c) 60,000/- d) 40,000/-
- 7) In case of self occupied property interest on loan borrowed for repairs is allowed
a) Fully b) Partly
c) Upto Rs. 1,50,000 d) Upto Rs. 30,000/-

8) While computing income from let out house property _____% is allowed as standard deduction.

- a) 15 b) 30 c) 45 d) 60

9) Any dividend received from _____ company is exempt.

- a) Foreign b) Only public c) Domestic d) Only private

10) Income from lottery is taxable under

- a) Income from other source b) Business Income
c) Exempt d) Exempt upto Rs. 10,000/-

2. Write short notes on (**Any two**) :

10

- A) 'Person'
B) Assessment
C) Resident and ordinarily resident

3. A) Explain any five examples of incomes exempt from tax.

5

B) Mrs. Madhuri owns a house property which is let out for Rs. 5,000 per month. The fair rent of property is Rs. 72,000/-. Municipal value of the property is Rs. 70,000/-. Municipal Taxes paid during the year is Rs. 7,200/-. Compute the income from house property.

5

4. A) Mr. Vishnu, is an employee of ABC Ltd. He has provided the following details of his income. Compute his total income for the Assessment Year 2013-14.

Basic pay Rs. 20,000/- p.m. (Actually received for 10 months only)

Dearness allowance 10,000/- p.m.

Entertainment allowance 2,000/- p.m.

Leave travel concession Rs. 24,000

Transport allowance Rs. 12,000/- p.a.

Uniform allowance Rs. 12,000/- p.a. (actual expenses Rs. 10,000/-)

Children Education Allowance for his two children @ Rs. 100/- p.m.

His employer's contribution to Recognised Provident Fund is @ 10% of basic salary. He also contributes an equal amount.

Interest on accumulated balance in RPF @ 10% amounts to Rs. 20,000/-.

His other income includes :

Share of income in HUF Rs. 50,000/-

Share of profit received from partnership firm as a partner Rs. 1,00,000/-

Interest on debentures Rs. 12,000/-

Dividend from Indian Co. Rs. 22,000/-

He has made following payments :

- 1) Tuition fees of college paid for his two children Rs. 88,000/-
- 2) Medical insurance premium for self Rs. 21,000/-
- 3) Interest on education loan of his spouse Rs. 10,000/-

10

OR

B) Mr. Raghuram is an employee in a college in a Solapur. Particulars of his income for the year ending 31-3-2013 are as under. Compute his total income for the A.Y. 2013-14 :

Salary	1,80,000/-
D.A.	36,000/-
CCA	21,000/-
HRA	36,000/-
Transport allowance	1,000/- p.m.

Remuneration from examiners hip 14,500/-

He is a member of statutory P.F. in which he contributes 15% of basic salary. Employer also contributes an equal amount.

He lives in a rented house for which he pays Rs. 4,000/- as monthly rent.

Reimbursement of medical expenditure from the employer for a treatment in a private hospital Rs. 23,000/.

Interest on specified government securities received Rs. 23,000/-.

Interest on bank deposits Rs. 21,000/- out of which Rs. 10,000/- is from Savings Bank Account.

He has received a gift of Rs. 21,000/- from his friend.

He paid life insurance premium of Rs. 18,000/- invested Rs. 50,000/- in public provident fund.

He donated Rs. 10,000/- to Prime Minister's National Relief Fund.

10

5. A) Following is the Profit and Loss Account of Mr. Vikas Koli for the year ended 31-03-2013 :

10

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Repairs on building	1,30,000	By Gross profit	6,01,000
To Advertisement	51,000	By Income Tax Refund	4,500
To Commission	1,00,000	By Interest from company deposits	6,400

To Interest on loan	1,10,000	By Bad debts recovered	3,600
To Travelling Expenses	1,30,000		
To Misc. exp.	550		
To Net Profit	93,950		
Total	6,15,500	Total	6,15,500

Following additional information is furnished :

- 1) Repairs on building includes repairs made for his residential house Rs. 95,000/.
- 2) Bad debts recovered were not allowed earlier as deduction.

Compute the income chargeable under the head profits and gains from business and profession of Mr. A for the year ended 31-03-2013.

OR

- B) From the following Profit and Loss Account of Mr. Vinay Apte, ascertain his income from business for the Assessment Year 13-14 :

10

Profit and Loss Account

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To salary	45,000	By gross profit	1,22,000
To general expenses	5,000	By interest on PPF	2,000
To advertisements	14,000	By rent received (on house property)	3,000
To postage expenses	2,000	By dividend from foreign company	1,000
To interest on bank loan	4,500		
To bad debts	2,000		
To fire insurance premium (On house property)	100		
To depreciation	4,000		
To reserve for sales tax	10,000		
To advance income tax	2,000		
To donation to central library	1,000		
To corporation tax on house property	500		
To motor car expenses	1,000		
To wealth tax paid	3,500		
To income tax	4,000		
To stationery	1,900		
To net profit	27,500		
	1,28,000		1,28,000

Other information :

- 1) Depreciation as per Income tax rules is Rs. 2,500/-
- 2) Motor car expenses include Rs. 300/- for personal purposes.
- 3) Central library is an approved institution.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Sem. – I) (Old) Examination, 2014
PRINCIPLES OF MARKETING**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) Money markets and capital markets are known as _____ markets.
 - a) Financial
 - b) Whole sale
 - c) Securities
 - d) Commodity
 - 2) The third stage of product life cycle is related with
 - a) Introduction
 - b) Maturity
 - c) Growth
 - d) Decline
 - 3) Registration of brand name is
 - a) Compulsory
 - b) Mandatory
 - c) Essential
 - d) Optional
 - 4) Dividing the total market into different small parts is known as
 - a) Market research
 - b) Market analysis
 - c) Market segmentation
 - d) None of the above
 - 5) The goods which are used for producing other products are known as
 - a) Consumer
 - b) Luxury
 - c) Industrial
 - d) Speciality
 - 6) The modern concept of marketing is _____ oriented.
 - a) Production
 - b) Profit
 - c) Consumer
 - d) Advertising

SLR-B – 9

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (Old)
Modern Prose

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

ಸೂಚನೆ: ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಖಾಲಿಸೈಟಿನ _____

ಅ) ಕತೆ

ಆ) ಆತ್ಮಕತೆ

ಇ) ನಾಟಕ

ಈ) ರಾಮಾಯಣ

2) “ಖಾಲಿಸೈಟಿನ-” ಬರೆದವರು _____

ಅ) ವಸುಮತಿ

ಆ) ಮಧುಮತಿ

ಇ) ಇಂದು

ಈ) ರಾಜಮತಿ

3) ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ _____

ಅ) ಹಿಂದಿ

ಆ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್

ಇ) ಮರಾಠಿ

ಈ) ಚೈನಾ

4) ಮನೆಗೆಲಸದ _____ ಗಳು.

ಅ) ಆಳು

ಆ) ಕೂಲಿ

ಇ) ಮೇಡಂ

ಈ) ಜನ

5) ಚಿನ್ನ ಚಿನ್ನ ಆಸೆ ಎಂದರೆ _____ ಆಸೆ.

ಅ) ಬಂಗಾರದ

ಆ) ಚಿನ್ನದ

ಇ) ಸಣ್ಣ

ಈ) ಬಟ್ಟೆಯ

6) ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನ ನಾಡು ಎಂದರೆ

ಅ) ಕರ್ನಾಟಕ

ಆ) ಆಂಧ್ರ

ಇ) ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ

ಈ) ಕೇರಳ

7) ಭಾರತದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಎಲ್ಲಿದೆ ?

ಅ) ಕಲ್ಕತ್ತ

ಆ) ಗುಜರಾತ್

ಇ) ಮುಂಬೈ

ಈ) ಕರ್ನಾಟಕ

P.T.O.

8) ಮಾಡಗೂಳಕರ್ _____ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸಾಹಿತಿ.

ಅ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆ) ಮರಾಠಿ ಇ) ಹಿಂದಿ

ಈ) ಕನ್ನಡ

9) ಪೆಂಡರಪುರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಸ್ಥಳ.

ಅ) ಕೃಷಿ ಆ) ಯಾತ್ರಾ ಇ) ಜಲ

ಈ) ಉದ್ಯೋಗ

10) ಔರಂಗಾಬಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿಲ್ಪ _____ ಗಳಿವೆ.

ಅ) ಗೋಡೆ ಆ) ಗುಹೆ ಇ) ಬಾವಿ

ಈ) ಮಂದಿರ

2. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಅಜಂತಾ ಎಲ್ಲೋರಾ ಗುಹೆಗಳು.
- 2) ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕ.
- 3) ನಾಂದೇಡ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ?
- 4) ಚಿನ್ನ ಚಿನ್ನ ಆಸೆಗಳು ಯಾವುವು ?
- 5) ಖಾಲಿಸೈಟಿನ ಮಗುವನ್ನು ಯಾರು ಉಳಿಸಿದರು ?
- 6) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಬದುಕುವ ಕಲೆ
- 2) ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ನಗರ
- 3) ಅತ್ಯಪ್ತ ಆತ್ಮಗಳು.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಪ್ರವಾಸಿ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ನೀವು ಮಾಡಿದ ಪ್ರವಾಸದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

5. ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Sem. – I) Examination, 2014
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT (New)**

Day and Date : Friday, 28-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) Management consists functional areas like
 - a) Production
 - b) Finance
 - c) Marketing
 - d) All
 - 2) _____ is the right to give orders and the power to enforce obedience.
 - a) Responsibility
 - b) Authority
 - c) Duty
 - d) None
 - 3) _____ is an identifiable group of people contributing efforts towards the attainment of goals.
 - a) Planning
 - b) Controlling
 - c) Organisation
 - d) Decision making
 - 4) _____ is the reason for the organisations existence.
 - a) Mission
 - b) Vision
 - c) Objectives
 - d) None
 - 5) For optimum utilization of resources _____ technique is used.
 - a) Decision tree
 - b) Network
 - c) Linear programming
 - d) Personal opinion
 - 6) _____ is the fundamental function of management.
 - a) Organising
 - b) Controlling
 - c) Decision making
 - d) Planning

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. I (Semester – I) Examination, 2014
FINANCIAL ACCOUNTING (New)**

Day and Date : Saturday, 29-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Attempt **any one** question from Q. No. 4(a) and 4(b).
3) Attempt **any one** question from Q. No. 5(a) and 5(b).
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Accounting is the art of measuring communicating and interpreting _____ activity.
- a) Economical b) Social
c) Financial d) Environmental
- 2) The proprietor is treated as a creditor to the extent of his capital according to
- a) Cost concept
b) Business entity concept
c) Going concern concept
d) Realisation concept
- 3) In conversion of partnership, Liability settled in cash is
- a) Debited to Realisation A/c
b) Credited to Realisation A/c
c) Debited Partners Capital A/c
d) Credited to Partners Capital A/c

- 4) If goodwill is valued at 3 years purchase of average profits of last two years. When last two years profits were Rs. 2,500 and Rs. 3,800, the value of goodwill will be
- a) Rs. 4,200
b) Rs. 9,450
c) Rs. 6,300
d) Rs. 3,900
- 5) That part of unsecured creditors which has a priority over other creditors is called
- a) Sundry Creditor
b) Loan Creditor
c) Preferential Creditor
d) Other Creditor
- 6) The balance of fully secured creditor is _____ the realizable value of security given to them.
- a) More than
b) Less than
c) Equal to
d) More or less than
- 7) No _____ entries are passed in case of a co-op. society.
- a) Cash
b) Credit
c) Journal
d) Ledger
- 8) Co-op. movement was started in India to free the formers from the clutches of
- a) Bankers
b) Private Money Lenders
c) Creditors
d) Govt.
- 9) In Receipts and Expenditure A/c _____ system is followed in respect of expenses.
- a) Mercantile
b) Cash
c) Hybrid
d) None of these
- 10) 100% provision is made in respect of outstanding income in
- a) Receipts and Payments A/c
b) Receipts and Expenditure A/c
c) Income and Expenditure A/c
d) Profit and Loss A/c

2. Write short notes on : 10
- a) Distribution of share among the partners and their final settlement.
 - b) Receipts and Expenditure A/c.
3. a) From the following information prepare list D only in case of Mr. Ram, Mumbai. 5
- i) Salary outstanding for 5 months of 10 employees Rs. 5,000
 - ii) Wages outstanding for 5 months of 20 workers Rs. 4,000
 - iii) 3 months Rent payable to landlord Rs. 15,000.
- b) From the following information prepare purchase consideration and settlement of purchase consideration. 5

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Accounts		Building	40,000
– A	51,000	Plant	30,000
– B	39,000	Furniture	5,000
Bills payable	5,000	Debtors	28,000
Creditors	25,000	Stock	10,000
		Bank	7,000
	1,20,000		1,20,000

Ltd. company agreed to take over all the assets and liabilities as under :

Building Rs. 42,000, Plant Rs. 25,000

Furniture Rs. 4,340, Stock Rs. 8,000

Debtors subject to provision for doubtful debts @ 3%, creditors at a discount of 2%. Company issued 6300 equity shares of Rs. 10 each at Rs. 12 per share and balance paid in cash.

4. a) X Ltd. formed to take over the business of M/s PQR who share profits in the ratio of 2 : 1 : 1 respectively.

10

Balance Sheet as on 31st March 2013

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capitals		Plant and Machinery	37,000
– P	25,000	Stock	17,000
– Q	12,000	Debtors	19,000
– R	12,000	Motor car	10,000
Investment		Investments	10,000
Fluctuation Fund	5,000	Cash	1,000
Creditors	24,000		
Bills Payable	16,000		
	94,000		94,000

X Ltd. to take over Plant and Machinery, Stock & Debtors at 10% less than the Book value and agreed to pay Rs. 10,000 for Goodwill. It is also agreed to pay creditors at Book value. The purchase price was satisfied by issue of 4000 shares of Rs. 10 each and balance in cash.

Mr. P took the Motor car at Rs. 8,000. Investments were sold in the market for Rs. 9,000. The Partnership firm paid Bills Payable at 10% discount. The realisation expenses amounted to Rs. 2,300. The partnership firm sold the shares of X Ltd. for Rs. 36,000.

Show various Ledger Accounts in the Books of the firm.

b) Shri Ramakrishna filed his Petition in Bankruptcy on 31st March 2013, when his position was as under

10

Particulars	Debit	Credit
	Rs.	Rs.
Cash in hand	8,200	–
Fixtures and fittings (Estimated to realise Rs. 2,000)	6,000	–
Stock (Estimated to realise Rs. 25,000)	35,000	–
Building (Estimated to realise Rs. 30,000)	20,000	–
Motor car (Estimated to realise Rs. 15,000)	17,500	–
Trade creditors (including preferential creditors of Rs. 1,000)	–	50,000
Bills Payable	–	35,000
Mortgage loan on Building	–	25,000
Loan on Motor car	–	20,000
<u>Sundry Debtors</u>		
– Good	25,000	
– Doubtful		
(50% realisable)	30,000	
– Bad	20,000	
Bank overdraft		20,000
Capital		11,700
Total	1,61,700	1,61,700

Liability for Bills discounted was Rs. 15,000 of which Rs. 7,000 were expected to Bank.

Prepare :

- 1) Statement of Affairs
- 2) Deficiency Account

5. a) From the following Trial Balance of Saishree Co-op. Credit Society as on 31-03-2013 and other information, prepare Profit & Loss A/c for the year ended 31-3-2013 and Balance Sheet as on that date. 10

Dr. Balances	Rs.	Cr. Balances	Rs.
Cash in hand	1,200	Share Capital	5,00,000
Cash with Banks	11,000	Reserve Fund	75,000
Fixed Deposits with Banks	1,50,000	Members Deposits	14,50,000
Office furniture	10,000	Unpaid Dividend	5,000
Interest on Deposits	1,05,000	Dividend Equilisation	
Interest due on loans	10,000	Reserve	20,000
Salary and Allowances	45,000	Staff Provident Fund	20,000
Establishment exps.	5,000	Profit & Loss Appropriation	
Printing and Stationery	1,000	A/c (balance)	25,000
Travelling exps.	2,000	Interest	1,90,000
Insurance Premium	1,500	Renewal fees	5,000
Contribution to P.F.	2,500	Sundry Income	1,200
Loans due from Member	19,50,000	Co-op. Development Fund	2,500
		Education Fund	500
	22,94,200		22,94,200

Adjustments :

- 1) Interest due on members deposits Rs. 7,000
- 2) Interest accrued but not received on investments Rs. 5,000
- 3) Addition to furniture during the year Rs. 5,000, charge depreciation at 10% on closing balance.
- 4) Salary due but not paid Rs. 500, and salary paid in advance Rs. 1,000.
- 5) Audit fees unpaid for the year Rs. 5,000
- 6) Authorised capital was 10,000 shares of Rs.10 each.

b) Prepare Income & Expenditure Account, Receipt & Expenditure A/c and Balance Sheet from the following.

10

Receipts & Payments A/c for the year ended 31st March, 2013

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Balance b/d	32,500	By Expenses	55,000
To Fees	1,20,000	By Balance c/d	97,500
	1,52,500		1,52,500

Balance Sheet as on 1-4-2012

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital	1,47,500	Furniture	17,500
Liab. for expenses	5,000	Motor car	62,500
Provision for outstanding fees	10,000	Equipments	40,000
		Fees receivable	10,000
		Cash in Hand	32,500
	1,62,500		1,62,500

Other Information :

- 1) Outstanding fees on 31-3-2013 Rs. 17,500.
 - 2) Provide depreciation at 20% on car, 15% on Equipments and 10% on furniture.
-

SLR-BN – 74

Seat
No.

B.Com. – I (Semester – I) (New Course) Examination, 2014
HINDI (Compulsory)
Sahityadhara Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सुचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाँड़ ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. बहुविकल्पीय प्रश्न : (10 में से 10)

10

निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

- 1) हिमांशु जोशी के पिता का नाम _____ था।
[स्वरूपानंद, पुर्णानंद, रामानंद, घनानंद]
- 2) कर्मवीर भाऊराव पाहीला का सन् _____ में केशव सीताराम ठाकरे जी से परिचय हुआ।
[1911, 1912, 1922, 1933]
- 3) 'इंस्पेक्टर मातादीन चाँद पर' के लेखक _____ हैं।
[हिमांशु जोशी, ह.प. द्विवेदी, डॉ.एम.डी. शिंदे, ह. परसाई]
- 4) द्विवेदीजी के साहित्य पर _____ का गहरा प्रभाव है।
[कवि रवींद्र, कवि निराला, कवि पंत, कवि वर्मा]
- 5) कबीरदास के गुरु का नाम _____ था।
[रामानन्द, देवानन्द, स्वरूपानंद, घनानंद]
- 6) दिनकर को _____ पर भारतीय ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला था।
[उर्वशी, रेणुका, हुंकार, कुरुक्षेत्र]
- 7) _____ इस धरती को स्वर्ग बना सकता है।
[प्रेम, दया, धर्म, सत्य]
- 8) अनुवाद को मराठी में _____ कहते हैं।
[ट्रान्सलेशन, भाषांतर, परिवर्तन, बदल]

P.T.O.

9) 'श्राद्ध का अन्न' कविता _____ की विडंबना का चित्र प्रस्तुत करती हैं।
[मानव, नारी, समाज, जीवन]

10) इन्हे बचाओ! इन्हे बचाओ! कविता _____ होने की स्थिति को अंकित करती है।
[मानव से दानव, दानव से मानव, देवता से राक्षस, राक्षस से देवता]

2. निम्नलिखित में से पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए :

10

- 1) अणु, अनु - (शब्दों के अर्थ बताईए)
- 2) जनक, जनम - (शब्दों के अर्थ बताईए)
- 3) 'अनुवाद' शब्द की व्युत्पत्ति किस भाषा से और किस धातु से हुई है ?
- 4) "एक पारमिता कहानी भारतीय स्त्रियांच्या यातना, पीडा आणि रूढिवादावर प्रकाश टाकनारी कहानी आहे." (इस वाक्य का हिन्दी में अनुवाद कीजिए)
- 5) अल्प विराम का अर्थ बताकर चिन्ह लिखिए।
- 6) अर्ध विराम का अर्थ बताकर चिन्ह लिखिए।

3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

10

- 1) "केसों कहा बिगाडिया, जे मूंडै सौ बार।
मन कौ काहे न मूंडिए, जामै विषय विकार"।
- 2) "दो प्रेमी है यहाँ, एक जब
बड़े साँझ आल्हा गाता है,
पहला स्वर उसकी राधा को
वर से यहाँ खींच लाता है।"
- 3) "अंग्रेजों से नफरत करना चाहता
जिन्होंने दो सदी हम पर राज किया
तो शेक्सपीयर आड़े आ जाते
जिनके मुझ पर न जाने कितने एहसान हैं।"

4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

10

'एक पारमिता' कहानी में नारी चेतना दिखाई देती है, स्पष्ट कीजिए।

अथवा

कबीरदास जी का समाज सुधारक का रूप स्पष्ट कीजिए।

5. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

10

'नाखून क्यों बढ़ते हैं?' निबंध की वैश्विक समस्या का चित्रण कीजिए।

SLR-BN – 77

Seat
No.

**B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (New)
Modern Prose and Poetry – I**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

ಸೂಚನೆ: ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

1) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಹೆಂಡತಿ

ಅ) ಗೌರಮ್ಮ

ಆ) ಗಂಗಮ್ಮ

ಇ) ಶಂಕರಿ

ಈ) ಶಾಂಭವಿ

2) ಕಾರಂತರು ಏನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದರು ?

ಅ) ಹುಲಿ

ಆ) ಆನೆ

ಇ) ಮಗ

ಈ) ಹಸು

3) ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸಿದ್ದು

ಅ) ಜಾಲ

ಆ) ಪಂಜರ

ಇ) ಚೀಲ

ಈ) ಹಗ್ಗ

4) 'ನಾಡದೇವಿಯ' ಕವಿತೆ ಬರೆದವರು _____

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಆ) ಕುವೆಂಪು

ಇ) ಕಣವಿ

ಈ) ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

5) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ - ಇದೊಂದು

ಅ) ಹುಲಿ

ಆ) ನಾಟಕ

ಇ) ಕಾವ್ಯ

ಈ) ಕಾದಂಬರಿ

6) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ ಕವಿ

ಅ) ಚಂಪಾ

ಆ) ಸಿಂಪಿ

ಇ) ಕಣವಿ

ಈ) ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

7) ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದರ ಕಾವ್ಯ

ಅ) ನವ್ಯ

ಆ) ದಲಿತ

ಇ) ನವೋದಯ

ಈ) ಬಂಡಾಯ

8) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರೇರಣೆ

ಅ) ಮರಾಠಿ

ಆ) ಇಂಗ್ಲಿಷ್

ಇ) ಹಿಂದಿ

ಈ) ಗುಜರಾತಿ

P.T.O.

9) ಕುರಿಗಳು ಸಾರ್ ಕುರಿಗಳು - ಇದೊಂದು

ಅ) ಕಥೆ ಆ) ಕವನ ಇ) ನಾಟಕ ಈ) ಚರಿತ್ರೆ

10) ನಾವು ನೀವು ಅವರು ಇವರು _____ ಸಾರ್.

ಅ) ನರಿಗಳು ಆ) ಹುಲಿಗಳು ಇ) ಕುರಿಗಳು ಈ) ಜನಗಳು

2. ಐದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಬೇಸಾಯ.
- 2) ಶಂಕರಿಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವ.
- 3) ಹುಲಿ ಹಿಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ.
- 4) ಕುರಿಗಳು ಎಂದರೆ ಯಾರು ಯಾರು ?
- 5) ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಜೀವನ ಹೇಗಿದೆ ?
- 6) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಮಗ ಎಲ್ಲಿರುವನು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರಗುಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಕೆ. ಎಸ್. ನಿಸಾರ ಅಹಮದ್ ಅವರ ನಾಡಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 3) ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವಿಗಳು ಯಾರು ಯಾರು ?

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: (ಟಿಪ್ಪಣಿ)

10

- 1) ನಿಸಾರ ಅಹಮದ್ ಅವರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಶಂಕರಿಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

5. “ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ” ದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

- 6) If $f(x) = x^2 - 3$ then $f'(2) =$
 a) 7 b) -7 c) 4 d) -4

- 7) If $\frac{dy}{dx} > 0$ then $y = f(x)$ is
 a) an increasing function b) a decreasing function
 c) neither decreasing nor increasing d) none of these

- 8) $\int_1^2 \frac{1}{x+3} dx =$
 a) $\log \frac{4}{5}$ b) $\log \frac{5}{4}$ c) $\log 20$ d) 0

- 9) $\int e^{x^2} 2x dx =$
 a) e^{x^2} b) $2x$ c) xe^x d) $\frac{xe^{x^2}}{2}$

- 10) The function $y = f(x)$ has a minimum value if $\frac{dy}{dx} = 0$ and
 a) $\frac{d^2y}{dx^2} < 0$ b) $\frac{d^2y}{dx^2} > 0$
 c) $\frac{d^2y}{dx^2} = 0$ d) None of these

2. A) Evaluate

5

- i) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{5}}{x - 2}$
 ii) $\lim_{x \rightarrow 3} \left(\frac{1}{x-3} - \frac{3}{x(x^2 - 5x + 6)} \right)$.

B) Using the first principle of derivative find $f'(x)$ if $f(x) = \frac{1}{2x^2 - 5}$ and hence find $f'(1)$.

5

3. A) If $y = (x^2 - 1)^{x^2 - 1}$ find $\frac{dy}{dx}$. 5

B) Integrate the following : 5

i) $\int_0^a \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x} + \sqrt{a-x}} dx$

ii) $\int \frac{x^2 + 1}{(x+1)(x+2)(x-3)} dx$.

4. Attempt **any one** of the following : 10

i) If u, v are functions of x and $y = \frac{u}{v}$ then prove that $\frac{dy}{dx} = \frac{v \frac{du}{dx} - u \frac{dv}{dx}}{v^2}$ and

hence find $\frac{d}{dx} \left(\frac{x^2}{2^x} \right)$.

ii) a) If $y = (x + \sqrt{x^2 + 1})^m$ show that $(x^2 + 1) \frac{d^2y}{dx^2} + x \frac{dy}{dx} - m^2y = 0$.

b) If $x^2 - 3xy + y^2 = 0$ find $\frac{dy}{dx}$.

5. Attempt **any one** of the following : 10

a) Find the maximum and minimum values of the function

$$f(x) = \frac{1}{3}x^3 - \frac{3}{2}x^2 + 2x + 3.$$

b) The quantity demanded and the corresponding price under pure competition, are determined by the demand and supply laws $P = 25 - x^2$ and $P = 5 + x$ respectively. Determine the consumers and producers surplus.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS – I (Old)**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right shows full marks.*
3) *Neat diagrams should be drawn wherever necessary.*

1. Choose correct alternative : 10
- 1) Business firm is established for the sake of
 - a) Profit
 - b) Social welfare
 - c) Price
 - d) Govt.
 - 2) In free market economy balance between demand and supply is done by
 - a) Government
 - b) Producer
 - c) Price Mechanism
 - d) International Institutions
 - 3) Change in demand due to change in price is called as
 - a) Elasticity of supply
 - b) Elasticity of demand
 - c) Elasticity of factors of production
 - d) None of the above
 - 4) In cardinal utility analysis the utility of money is assumed as
 - a) Increasing
 - b) Decreasing
 - c) Stable
 - d) Variable
 - 5) In indifference curve analysis it is assumed as the consumer purchase _____ goods.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Four
 - 6) The benefit of demand forecasting is for
 - a) Consumer
 - b) Producer
 - c) Government
 - d) All of the above

P.T.O.

7) Indifference curves technique is basically propounded by
 a) Marshall b) Edgeworth c) Keynes d) Ricardo

8) Cross elasticity of demand = $\frac{\text{Change in the demand of X}}{\text{-----}}$

- a) Change in the price of Y
- b) Change in the price of X
- c) Change in the demand of Y
- d) Change in the income of consumer

9) Indifference curves are _____ to the origin.

- a) Concave b) Convex c) Parallel d) Straight line

10) The demand for necessary goods is

- a) Inelastic b) Elastic c) Less elastic d) Unit elastic

2. Write short answers : 5

- a) State the scope of business economics. 5
- b) Explain the merits and demerits of price mechanism.

3. Write short notes :

- a) Price Line 5
- b) Advertisement elasticity of demand. 5

4. Write answer **any one** question : 10

- a) What is price elasticity of demand ? Explain the types of price elasticity of demand.
- b) Discuss the defects of the utility analysis.

5. Answer **any one** : 10

- a) Explain the properties of indifference curve.
- b) What is demand forecasting ? Explain the importance of demand forecasting.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) योग्य तेथे सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) व्यवसायिक संस्था प्रामुख्याने _____ च्या प्रेरणेने स्थापण केली जाते.
अ) नफा ब) समाजहित
क) किंमती ड) सरकार
- २) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेत _____ द्वारे मागणी-पुरवठ्यात मेळ घातला जातो.
अ) सरकार ब) उत्पादक
क) किंमत यंत्रणा ड) आंतरराष्ट्रीय संस्था
- ३) किंमतीतील बदलामुळे मागणीत बदल होण्याचा गुणधर्म म्हणजे _____ होय.
अ) पुरवठ्याची लवचिकता ब) मागणीची लवचिकता
क) उत्पादन घटकांची लवचिकता ड) यापैकी नाही
- ४) अंकदर्शी उपयोगिता विश्लेषणात पैशाची उपयोगिता _____ मानली जाते.
अ) वाढती ब) घटती
क) स्थिर ड) बदलती
- ५) समवृत्ती वक्र तंत्रात उपभोक्ता _____ वस्तूंची खरेदी करतो असे गृहीत धरले जाते.
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) चार
- ६) मागणीच्या पुर्वानुमानाचा लाभ _____ यांना होतो.
अ) उपभोक्ते ब) उत्पादक
क) सरकार ड) वरील सर्व
- ७) समवृत्ती वक्रांचे तंत्र सर्वप्रथम _____ नी मांडले.
अ) मार्शल ब) एजवर्थ
क) केन्स ड) रिकार्डो

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Sem. – I) Examination, 2014
BUSINESS MATHEMATICS (Old)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full marks.**
3) **Use of soundless calculators are allowed.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most appropriate answer : 10

1) If the interest is charged only on the original principal for the full period, then the interest is called as _____ interest.

- a) Deferred b) Compound c) Simple d) Matrix

2) The determinant value of a scalar matrix $\begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$ is

- a) 0 b) 1 c) 3 d) 27

3) The _____th term of an A.P. 1, 4, 7 ... is 52.

- a) 8 b) 18 c) 17 d) 15

4) Sagar invests Rs. 10,000 in saving account of bank which is paying 6% simple interest. Then the balance amount of the saving account after six months will be Rs.

- a) 10,300 b) 13,600 c) 16,300 d) 30,100

5) When the first payment of annuity is made at the beginning of the first payment interval then an annuity is called as

- a) Immediate annuity b) Annuity due
c) Deferred annuity d) None of these

6) In LPP, the objective function is in _____ form.

- a) Quadratic b) Less than c) Linear d) More than

7) If any two columns of a determinant are identical then its value is

- a) 1 b) 3 c) 0 d) Sum of elements

8) If $\begin{vmatrix} x & 0 & 0 \\ 3 & 0 & 7 \\ 4 & 2 & 8 \end{vmatrix} = 0$ then $x =$

- a) 14 b) 7 c) -4 d) 0

9) $\begin{bmatrix} 11 & 15 & 17 \\ 3 & 4 & 5 \\ 7 & 9 & 1 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 2 & 6 & 8 \\ 3 & 4 & 5 \\ 7 & 9 & 1 \end{bmatrix} =$

a) $\begin{bmatrix} 13 & 21 & 25 \\ 6 & 8 & 10 \\ 14 & 18 & 2 \end{bmatrix}$

b) $\begin{bmatrix} 22 & 90 & 136 \\ 9 & 16 & 25 \\ 49 & 81 & 1 \end{bmatrix}$

c) $\begin{bmatrix} 13 & 21 & 25 \\ 3 & 4 & 5 \\ 7 & 9 & 1 \end{bmatrix}$

d) $\begin{bmatrix} 186 & 279 & 180 \\ 324 & 420 & 927 \\ 970 & 517 & 463 \end{bmatrix}$

10) In LPP, the space where all values of the variables that make all the inequalities a true statement is called as

- a) Expression b) Linear
c) Solution space d) Problem

2. a) The sale of tickets at the show of film amounted to Rs. 6,500 on the first show and showed a drop of Rs. 110 every succeeding show. Find the show on which it matches the operational cost Rs. 1,000 per show. **5**

b) How long will it take for a sum of money to double itself at 10% simple interest? **5**

3. a) Rs. 50,000 is paid at the end of every year for 10 years to pay off a loan. If interest is at the rate of 14% per annum compounded annually, what is the loan amount? 5

b) Find the G.P. whose 5th term is 80 and 8th term is 640. 5

4. Attempt **any one** :

a) If $A = \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 4 & 3 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 2 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}$ and $C = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(AB')C$. 10

b) Find the inverse of a matrix $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 4 & 5 \\ 3 & 5 & 6 \end{bmatrix}$. 10

5. Attempt **any one** :

a) A company produces two types of leather belts, say A and B. Belt A is of superior quality and requires fancy buckle. Belt B is of lower quality and needs simple buckle. The company can produce only 800 belts per day. Only 400 fancy buckles and 700 simple buckles are available per day. If it earns a profit of Rs. 50 on belt A and Rs. 35 on belt B, find how many belts it should produce so as to earn maximum profits. 10

b) Solve the following equations by determinant method

$$2x - y + 3z = 4$$

$$x + y + z = 2$$

$$3x - y - z = 2$$
 10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – I) Examination, 2014
INSURANCE (Old)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time :3.00 p.m to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate alternative from given : **10**
- 1) _____ interest must be present in the life policy at the time of taking insurance policy.
a) Joint b) Insurable c) Surety d) Private
 - 2) Cattle Insurance is mainly started for _____ for their cattles.
a) rural farmer b) labour c) businessmen d) people
 - 3) Life Insurance is the exception to the principle of
a) utmost good faith b) insurable interest
c) indemnity d) probability
 - 4) What is paid by Insurance Co. when the policy holder decides to discontinue the policy ?
a) sum assured b) death claim c) bonus d) surrender value
 - 5) Birth certificate is accepted as a proof of _____ by Life Insurance Corporation.
a) age b) life c) policy account d) qualification
 - 6) Insurance Act 1938, came in force on
a) 1st April 1939 b) 1st May 1939
c) 1st July 1939 d) 5th Sept. 1939
 - 7) A Licence for Insurance Agent is granted for _____ years.
a) 3 b) 5 c) 7 d) 9

- 8) In Life Insurance after death of insurer the amount of contract is given to
 a) Nominee
 b) Relative
 c) Wife
 d) Son
- 9) Which of the following policy is compulsory in case of Motor Insurance ?
 a) Medical Check-up Policy
 b) Third Party Insurance
 c) Motor Accessories Policy
 d) Comprehensive Policy
- 10) Crop Insurance Scheme was started by the Govt. of India in
 a) 1956
 b) 1969
 c) 1985
 d) 1991
2. Write short notes : 10
 a) Cover note
 b) Principle of Insurable Interest.
3. Write short answer : 10
 a) Cattle Insurance
 b) Group Insurance
4. Explain the need of Insurance. 10
 OR
 Explain the Code of Conduct for Insurance Agent. 10
5. Explain the procedure of settlement of Life Insurance Claim. 10
 OR
 Explain the scope of Accident Insurance. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा : १०
- १) आयुर्विमा प्रकारात विमा घेताना _____ असणे पाहिजे.
 अ) संयुक्त ब) विमेयहित क) हमिदार ड) खाजगी

- २) _____ च्या पशुधनासाठी पशुधन विमा सुरु करण्यात आला.
अ) ग्रामिण शेतकरी ब) मजुर क) व्यावसायिक ड) लोक
- ३) आयुर्विमा हा _____ तत्वाला अपवाद समजला जातो.
अ) परमोच्च विश्वास ब) विमेयहित
क) हानीभरण ड) संभाव्यतेच्या
- ४) जेव्हा विमेदार विमापत्र बंद करण्याचा निर्णय घेतो तेव्हा त्यास विमा कंपनी कडून काय दिले जाते ?
अ) विमा रक्कम ब) मृत्यु रक्कम
क) बोनस ड) समर्पणमूल्य
- ५) जन्मनोंदणी प्रमाणपत्र हा _____ पुरावा म्हणून आयुर्विमा महामंडळ स्विकारते.
अ) वयाचा ब) जीवनाचा
क) विमा रक्कमेचा ड) पात्रतेचा
- ६) विमा कायदा १९३८, _____ पासून अमंलात आला.
अ) १ एप्रिल १९३९ ब) १ मे १९३९
क) १ जुलै १९३९ ड) ५ सप्टे. १९३९
- ७) विमा प्रतिनिधीला व्यवसाय परवाना _____ वयासाठी मंजूर केला जातो.
अ) ३ ब) ५ क) ७ ड) ९
- ८) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्या पूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम त्याच्या _____ दिली जाते.
अ) वारसास ब) नातेवाईक क) पत्नी ड) मुलगा
- ९) मोटार विम्या अंतर्गत खालीलपैकी कोणते विमापत्र घेणे अनिवार्य आहे ?
अ) वैद्यकिय तपासणी विमा ब) तृतीय पक्ष विमा
क) मोटार उपसाधने विमा ड) सर्वसमावेशक विमा
- १०) भारत सरकारने पीक विमा योजना _____ मध्ये सुरु केली.
अ) १९५६ ब) १९६९ क) १९८५ ड) १९९९

२. टिपा लिहा :

- अ) कच्चे विमा पत्र
ब) विमेय हित तत्व.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
अ) पशुधन विमा
ब) समूहविमा.
४. विम्याची आवश्यकता स्पष्ट करा. १०
किंवा
विमा प्रतिनिधीसाठीची आचारसंहिता स्पष्ट करा. १०
५. आयुर्विमा पत्राची रक्कम मिळविण्याची कार्य पद्धती स्पष्ट करा. १०
किंवा
अपघात विम्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
-

6) _____ is the everlasting resources of wealth.

a) Water	b) Animal
c) Plant	d) Mineral

7) _____ is a father of Economic Geography.

a) G. D. Chisholm	b) R. S. Smith
c) Hetner	d) Blache

8) Most of the people in the world are engaged in _____ activities.

a) Primary	b) Secondary
c) Tertiary	d) Quaternary

9) _____ farming is based on rain water.

a) Dry	b) Humid
c) Commercial	d) Mixed

10) _____ factor is dominating on location of Iron and Steel industry.

a) Capital	b) Raw material
c) Labour	d) Market

2. Write short notes : **10**

- A) Nature and scope of Economic Geography.
 B) Need of conservation of resources.

3. A) Roll of Economic activities in National Economy. **10**

- B) Distribution of wheat crops in India.

4. 1) Give an account of cotton textile industry in Japan and India. **10**

OR

- 2) Write in detail about economic activities of man.

5. 1) Explain factors influencing on localization of industries. **10**

OR

- 2) Define Economic Geography and explain branches of Economic Geography.

८) जगामध्ये सर्वाधिक लोक _____ व्यवसायात गुंतलेली आहे.

अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ

९) पावसाच्या पाण्यावर होणाऱ्या शेतीस _____ शेती म्हणतात.

अ) कोरडवाहू ब) आर्द्र क) व्यापारी ड) संमिश्र

१०) लोह-पोलाद उद्योगाच्या स्थान निश्चितीवर _____ हा घटक प्रभावी ठरले आहे.

अ) भांडवल ब) कच्चा माल क) मजूर ड) बाजारपेठ

२. टीपा लिहा :

१०

अ) आर्थिक भूगोलाची स्वरूप व व्याप्ती.

ब) साधनसंपत्ती जोपासण्याची गरज.

३. अ) राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेमध्ये आर्थिक प्रकारांचा सहभाग.

१०

ब) भारतातील गहू पिकाचे वितरण.

४. १) जपान व भारतातील लोह-पोलाद उद्योगावर सविस्तर माहिती लिहा.

१०

किंवा

२) मानवाच्या आर्थिक क्रियाबद्दल सविस्तर लिहा.

५. १) उद्योगधंद्याच्या स्थानियीकरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकाबद्दल माहिती सांगा.

१०

किंवा

२) आर्थिक भूगोल म्हणजे काय ? आर्थिक भूगोलच्या विविध शाखा विशद करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (Old)
Realms of Gold

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks in the following sentences by choosing correct alternatives. **10**

- 1) Vivekananda threw himself upon _____
a) Religious Society b) Delegates
c) Fate d) Luck
- 2) Advertising man _____ human beings to want things they don't want.
a) reduces b) induces c) advertises d) polishes
- 3) Herman Wouk says that in good old American Slang 'sell' means _____ !
a) Profit b) Fraud c) Friend d) Business
- 4) The business man concerned with contracts will normally learn about their _____
a) contents b) contacts c) size d) none of the above
- 5) Um-huh ! You talking _____. Talk on – till you get through.
a) sweet b) true and fair
c) high and mighty d) low and mighty
- 6) For I could see from a _____ away out there Red Champak trees had done it again.
a) Kilometre b) Inch c) Feet d) Mile

7) Plants _____ (produce) their own food through the process of photosynthesis.

- a) produce b) is producing
c) produced d) were producing

8) Pratiksha first _____ (visit) Mizoram in 2001.

- a) will visit b) had visit c) visited d) will be visited

9) The kids _____ (sleep) by the time the show began.

- a) had slept b) were sleep c) was slept d) would slept

10) Our train reaches Pune at 10.30 a.m. tomorrow. All the offices _____ (open) by them.

- a) shall open b) will open c) should open d) will have opened

2. Give brief answers to the following questions (**any five**) : 10

- 1) Describe the physical journey of Vivekananda.
- 2) How has advertising degraded art ?
- 3) What is the greatest evil of advertising ?
- 4) What is meant by arbitration ?
- 5) How the landlord responds to his tenant's request to have his place repaired ?
- 6) What makes the speaker in the poem angry the day after the first rain ?

3. A) Write short notes on the following (**any two**) : 4

- i) Guarantee in a contract.
- ii) The speech that Vivekananda gave at the parliament.
- iii) A. K. Ramanujan's attachment to the traditions of India in 'Ecology'.

B) Answer **any two** of the following : **6**

i) Write a paragraph on the basis of information given in the following table.

Table : Crime against women (2001-05)

Year	Rape	Molestation	Abduction	Trafficking	Dowry Death	Total
2001	16075	34124	14645	8796	6851	80491
2002	16373	33943	14506	6598	6822	78242
2003	15847	32939	13296	5510	6208	73800
2004	18233	34567	15578	5748	7026	81152
2005	18359	34175	15750	5908	6787	80979

Source : NCRB crime against women (2001-05)

ii) Draw a diagram to show your college campus.

iii) You have to visit New Delhi for office work. Send an e-mail message to Girikand Travels asking them to make travel arrangements for you. Image necessary details.

4. Answer **any one** of the following : **10**

i) Draft an advertisement for a new model of a computer which is recently launched in a market.

ii) You are planning to visit Pune to attend official meeting. Write a letter to Hotel Lotus, Pune requesting them to book a room for your two days stay there.

5. Prepare notice and agenda for 3rd meeting of office Bearers of Dreamland Co-operative Housing Society. Parel, Mumbai. Imagine business to be discussed. **10**

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PRINCIPLE OF BUSINESS MANAGEMENT (Old)**

Day and Date : Friday, 28-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) *All questions are compulsory.*
II) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative from given alternatives. 10
- 1) Theory 'X' and theory 'Y' is given by
 - a) Maslow
 - b) Herzberg
 - c) Mc Gregor
 - d) F. W. Taylor
 - 2) Maslow's Theory of Motivation is concerned with
 - a) Work Satisfaction
 - b) Leadership
 - c) Control
 - d) Human-needs
 - 3) Sending letters, reports and circulars is a type of communication.
 - a) Oral
 - b) Written
 - c) Informal
 - d) None
 - 4) One who guides and directs other people is – known as
 - a) Administrator
 - b) Organizer
 - c) Leader
 - d) Controller
 - 5) Promotion, responsibility, participation in management etc. are means of incentives of motivation.
 - a) Financial
 - b) Non-Financial
 - c) Regular
 - d) All
 - 6) In which leadership styles the opinion of all members is considered
 - a) Democratic
 - b) Autocratic
 - c) Free-rain
 - d) None

7) Change is the process

- a) Social
- b) Economic
- c) Continuess
- d) All

8) Budgetary control is the technique of control.

- a) Modern
- b) Traditional
- c) Scientific
- d) None

9) The ability to shape the attitudes and behaviour of others is

- a) Motivation
- b) Leadership
- c) Communication
- d) All

10) A process of passing information from one person to another is

- a) Direction
- b) Communication
- c) Decision
- d) None

2. Write short notes : **10**

- A) Functions of leader.
- B) Communication process.

3. Answer in brief : **10**

- A) What are the Non-financial incentives of motivation ?
- B) Explain in brief various techniques of control.

4. What are the various leadership styles ? **10**

OR

Explain concept and process of planned change.

5. Define 'motivation'. Explain motivation – Theory 'X' and 'Y'. **10**

OR

What are the Emerging horizons of Management in a changing environment ?

मराठी रूपांतर

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

१) 'क्ष' आणि 'य' सिद्धांत यानी मांडला.

अ) मास्लो

ब) हर्झबर्ग

क) मॅक ग्रेगार

ड) एफ. डब्लू. टेलर

२) मॅस्लो यांच्या अभिप्रेरणेच्या सिद्धांताचा संबंध आहे.

अ) कार्यसमाधान

ब) नेतृत्व

क) नियंत्रण

ड) मानवी गरजा

३) पत्र, अहवाल आणि परिपत्रके पाठविणे हा संदेशवहनाचा प्रकार आहे.

अ) तोंडी

ब) लेखी

क) अनौपचारिक

ड) कोणतेही नाही

४) जो लोकांना मार्गदर्शन व दिशा देण्याचे काम करतो.

अ) प्रशासक

ब) संघटक

क) नेता

ड) नियंत्रक

५) बढती, जबाबदारी, व्यवस्थापनातील सहभाग हे अभिप्रेरणेच्या प्रलोभनाची साधने आहेत.

अ) आर्थिक

ब) आर्थिकेतर

क) नियमित

ड) सर्व

६) प्रत्येकाच्या मताचा विचार कोणत्या नेतृत्व शैलित केला जातो.

अ) लोकशाही

ब) हुकमशाही

क) मुक्त

ड) कोणतीही नाही

७) बदल ही एक प्रक्रिया आहे.

अ) सामाजिक

ब) आर्थिक

क) सततची

ड) सर्व

८) अंदाजपत्रक हे एक नियंत्रणाचे तंत्र आहे.

अ) आधुनिक

ब) पारंपरिक

क) शास्त्रीय

ड) कोणतेही नाही

९) व्यक्तीच्या मनोवृत्ती आणि व्यवहार व आचरण याना निश्चित स्वरूप देण्याची क्षमता.

- अ) कार्यप्रेरणा
ब) नेतृत्व
क) संदेशवहन
ड) सर्व

१०) एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे माहिती पाठविण्याची प्रक्रिया म्हणजे.

- अ) संचालन
ब) संदेशवहन
क) निर्णय
ड) कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा :

१०

- A) नेत्याची कार्ये.
B) संदेश वहनाची प्रक्रिया.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

- A) कार्य प्रेरणेचे आर्थिकेतर प्रलोभने कोणती आहेत ?
B) नियंत्रणाची विविध तंत्रे थोडक्यात स्पष्ट करा.

४. नेतृत्व शैलिचे विविध प्रकार कोणती आहेत ?

१०

किंवा

नियोजनबद्ध बदलाची संकल्पना आणि प्रक्रिया -स्पष्ट करा.

५. कार्यप्रेरणेची व्याख्या द्या. कार्यप्रेरणेचा 'क्ष' आणि 'य' सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

बदलत्या पर्यावरणातील व्यवस्थापनाची क्षितेजी/आव्हाने काय आहेत ?

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
FINANCIAL ACCOUNTING (Semester Pattern) (Old)**

Day and Date : Saturday, 29-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Attempt **any one** question from Q. No. 4(a) and 4(b).
3) Attempt **any one** question from Q. No. 5(a) and 5(b).
4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Bills Receivable as endorsed having been dishonoured are debited to _____
a) Bills Receivable A/c b) Bills Payable A/c
c) Debtors A/c d) Creditors A/c
 - 2) Under the process of conversion of single entry into double entry system, following accounts are opened.
a) Cash and Personal Accounts b) Personal and Real Accounts
c) Personal and Nominal Accounts d) Real and Nominal Accounts
 - 3) A person to whom the goods are sent on consignment is called as _____
a) Consignor b) Consignee c) Debtor d) Creditor
 - 4) _____ is sent by the consignor to the consignee along with the goods sent.
a) Accounts Sales b) Proforma Invoice
c) Delivery Challan d) Debit Note
 - 5) Which of the following is not considered as a part of closing stock ?
a) Packing, loading and insurance paid by consignor
b) Inward consignment freight paid by consignee
c) Transport charges upto godown paid by consignee
d) Insurance charges paid by consignee
 - 6) The balance in the goods sent to branches A/c is transferred to _____
a) Profit and Loss A/c b) Branch A/c
c) Purchase or Trading A/c d) Branch Stock A/c
 - 7) If goods are supplied to branch at 50% above cost, then it would be _____ on Invoice Price.
a) $33\frac{1}{3}\%$ b) 20% c) 25% d) 100%
 - 8) Farm produce consumed by workers is debited to _____
a) Drawings A/c b) Profit and Loss A/c
c) Capital A/c d) Wages A/c

- 9) Cattle feed purchased is debited to _____ A/c.
 a) Crop b) Live Stock c) Poultry d) Fishery
- 10) A loss which is inherent and which cannot be avoided is termed as _____
 a) Abnormal Loss b) Contingent Loss
 c) Normal Loss d) Pure Loss

2. Write short notes on : 10
 a) Account Sales and Proforma Invoice.
 b) Goods in Transit and Cash in Transit.

3. a) From the following information calculate total commission : 5
 i) Cash sales : 1500 kgs @ Rs. 100 per kg.
 ii) Credit sales : 500 kgs @ Rs. 120 per kg.
 iii) Invoice price Rs. 80 per kg.
 iv) Normal commission @ 5%, Del Credere commission @ Rs. 2% and special commission @ 20% on excess of invoice price.

3. b) M/s. Solapur Textiles, the Head Office, is having a branch at Kolhapur. From the following information pass Incorporation Journal Entries in the Books of Head office as on 31st March 2012.
 1) Goods sent by Head Office to Branch of Rs. 2,000 on 28th March 2012 received by Kolhapur Branch on 2nd April 2012.
 2) Cash remitted by Kolhapur Branch of Rs. 5,000/- on 30th March 2012 received by HO on 3rd April 2012.
 3) Proportionate General Expenses chargeable to Kolhapur Branch Rs. 500.
 4) Depreciation on Kolhapur Branch Machinery Rs. 200. (Machinery A/c kept in HO books.)
 5) Proportionate General Manager's salary chargeable to Branch Rs. 2,500. 5

4. a) Mr. Sagar who keeps his books of accounts under single entry system gives you the following information. You are required to prepare the Trading and Profit and Loss Account for the year ending 31-3-2012 and the Balance Sheet as on that date.

Receipts and Payments Accounts for the year ending 31st March, 2012

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Bal. b/d	6,000	By Creditors	81,000
To Sales	34,000	By Salary	4,500
To Debtors	1,25,000	By Rent	2,000
		By Wages	14,000
		By Trade Expenses	8,000
		By Purchases	6,000
		By Drawings	15,000
		By Balance	34,500
	1,65,000		1,65,000

The assets and liabilities were as follows :

	1-4-2011	31-3-2012
Stock	25,000	36,000
Creditors	13,000	14,000
Debtors	27,000	32,000
Furniture	12,000	12,000
Machinery	40,000	40,000

Provide for depreciation on furniture at 5% and on machinery 10%. Make provision for doubtful debts at 5% on debtors.

10

4. b) On 1st June 2005, Solapur Coal Trader consigned to Kolhapur Coal Trader 2050 tons of coal costing Rs. 3,07,500/- and paid Lorry freight thereon was Rs. 82,000.

On 25th December, an Account Sales was received from Kolhapur Coal Trader showing 1000 tons sold at Rs. 320 per ton, sales expenditure Rs. 23,760/-, Octroi expenses Rs. 4,000/- and commission 10% on sales.

The consignee enclosed a Bank draft for the proceeds less expenses and reported a shortage of 50 tons on the whole consignment.

Show Consignment A/c and Consignee's A/c in the books Solapur Coal Traders.

10

5. a) A Delhi Merchant has a branch at Chennai to which he sent the goods at a price so as to show a profit of 20% on invoice price. From the following particulars draw up the Branch Account and Branch Debtors Account in the books of Head Office.

10

Sr. No.	Particulars	Rs.
1	Stock of Goods (1/4/2011 at invoice price)	12,000
2	Stock of Goods (31/3/2012 at invoice price)	15,000
3	Goods sent to Branch at cost	1,00,000
4	Goods returned by Branch at cost	2,000
5	Cash Sales	55,000
6	Total Sales	1,22,000
7	Returns from customers	1,000
8	Bad debts	2,000
9	Discount allowed	500
10	Cash received on Ledger Accounts	60,000
11	Sundry Debtors (1/4/2011)	5,000
12	Sundry Debtors (31/3/2012)	8,500
13	Sundry expenses	10,000
		3,93,000

5. b) From the following Trial Balance of Mr. Kisan, prepare Trading Profit and Loss A/c with two columns for the year end 31st March 2012 and Balance Sheet as on that date.

10

Trial Balance as on 31st March 2012

Debit	Rs.	Credit	Rs.
Opening Stock :		Sales :	
– Live stock	61,000	– Milk etc.	30,400
– Paddy	4,000	– Paddy	52,600
– Cattle Feed	2,800	– Live-stock	<u>9,000</u> 92,000
– Fertilizers	<u>2,200</u> 70,000	Creditors	11,800
Purchases :		Capital	1,71,200
– Live Stock	11,600		
– Fertilizers	2,400		
– Seeds	1,200		
– Cattle Feed	<u>6,800</u> 22,000		
Expenses :			
– Crop	8,000		
– Live Stock	<u>10,000</u> 18,000		
General Expenses	12,000		
Tractor	36,000		
Land	1,00,000		
Cash at Bank	17,000		
Total	2,75,000	Total	2,75,000

Adjustments :

- 1) Closing Stock :
 - a) Live Stock Rs. 60,000
 - b) Paddy Rs. 3,000
 - c) Cattle Feed Rs. 1,800
 - d) Fertilizers Rs. 1,200
- 2) The Proprietor consumed Milk Rs. 4,800/- and Paddy Rs. 1,200/-.
- 3) Provide 10% depreciation on Tractor.
- 4) Cowdung of Rs. 4,000 has been used as manure in Crop Section.

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS – I (Old)

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Neat diagrams should be drawn wherever necessary.*

1. Choose correct alternative.

10

- 1) Production function is a functional relationship between
 - a) Inputs and output
 - b) Labour and capital
 - c) Agriculture and industry
 - d) None of the above
- 2) Law of variable proportions are applicable in _____ period.
 - a) Short
 - b) Long
 - c) Medium
 - d) None of the above
- 3) Iso-quants are _____ to the origin.
 - a) Convex
 - b) Vertical
 - c) Horizontal
 - d) None of the above
- 4) In perfect competition products are
 - a) Homogenous
 - b) Heterogenous
 - c) Equal
 - d) None of the above
- 5) Product differentiation is a characteristics of
 - a) Perfect competition
 - b) Monopoly
 - c) Monopolistic competition
 - d) None of the above
- 6) Price discrimination is only possible in
 - a) Oligopoly
 - b) Duopoly
 - c) Monopoly
 - d) None of the above

- 7) The term 'Transfer earning' is putforth by
a) Prof. Joan Robinson b) Dr. Marshall
c) Adam Smith d) None of the above
- 8) Risk bearing theory of profit is putforth by
a) Prof. Knight b) Prof. Hawley
c) Prof. Schumpeter d) None of the above
- 9) Break even analysis is useful for
a) Increase in production b) Increase in sale
c) Control and regulation of profit d) All of the above
- 10) Liquidity preference theory of interest is related with
a) Demand for money b) Supply of money
c) Quantity of credit money d) None of the above

2. Write short answers.

- a) Explain the law of diminishing returns to scale. **5**
b) What are the features of monopoly ? **5**

3. Write short notes on.

- a) Gross profit and net profit. **5**
b) Importance of Break Even Analysis. **5**

4. Write answer of **any one** :

- a) What is perfect competition ? How the price is determined under perfect competition ? **10**
b) Explain the Liquidity Preference theory of interest. **10**

5. Write answer of **any one** :

- a) What are the main features of monopolistic competition ? **10**
b) Explain the innovation theory of profit. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) उत्पादन फलन हा _____ कार्यात्मक संबंध आहे.

अ) आदाने व प्रदान

ब) श्रम व भांडवळ

क) शेती व उद्योग

ड) वरील पैकी काहीही नाही

२) बदलत्या प्रमाणाचा नियम _____ काळात लागू पडतो.

अ) अल्प

ब) दीर्घ

क) मध्यम

ड) वरील पैकी काहीही नाही

३) सम उत्पादन वक्र आरंभस्थानाशी _____ असतात.

अ) बहिर्वक्र

ब) उभा

क) आडवा

ड) वरीलपैकी काहीही नाही

४) पूर्ण स्पर्धेच्या बाजारपेठेत वस्तू (उत्पादन) _____ असतात.

अ) एकजिनसी

ब) भिन्नभिन्न

क) सारख्या

ड) वरील पैकी काहीही नाही

५) वस्तुभेद हे _____ बाजारपेठेचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) पूर्ण स्पर्धा

ब) मक्तेदारी

क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा

ड) वरील पैकी काहीही नाही

६) मूल्यभेद हा _____ बाजारपेठेत फक्त शब्द असतो.

अ) अल्पजनाधिकार

ब) द्वयाधिकार

क) एकाधिकार

ड) वरील पैकी काहीही नाही

७) संक्रात उत्पन्नाची कल्पना _____ यांनी मांडली.

अ) प्रा. जोन रॉबिन्सन्

ब) डॉ. मार्शल

क) अँडम स्मिथ

ड) वरील पैकी काहीही नाही

- ८) नफ्याचा धोका पत्करण्याबाबतचा सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
 अ) प्रा. नाईट
 ब) प्रा. हॉले
 क) प्रा. शंपीटर
 ड) वरील पैकी काहीही नाही

- ९) सम बिंदु विश्लेषण _____ साठी उपयोगी ठरते.
 अ) उत्पादन वाढ
 ब) विक्री वाढ
 क) नफ्याचे नियंत्रण व नियमन
 ड) वरील पैकी सर्व

- १०) व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धान्त _____ याच्याशी संबंधित आहे.
 अ) पैशाची मागणी
 ब) पैशाचा पुरवठा
 क) पतपैशाची संख्या
 ड) वरील पैकी काहीही नाही

२. थोडक्यात उत्तरे द्या.

- अ) घटत्या उत्पादन फलाचा सिद्धान्त स्पष्ट करा. ५
 ब) मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये कोणती ? ५

३. टिपा द्या.

- अ) स्थूल नफा व निव्वळ नफा. ५
 ब) सम-बिंदु विश्लेषणाचे महत्व. ५

४. कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा.

- अ) पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय ? पूर्ण स्पर्धेत वस्तूची किंमत कशी ठरते ? १०
 ब) व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धान्त स्पष्ट करा. १०

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

- अ) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती ? १०
 ब) नफ्याचा नव उपक्रमशिलता सिद्धान्त स्पष्ट करा. १०

SLR-B – 18

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Old)

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- सूचना :** 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) प्रश्न के सामने अंक दिए हुए हैं ।

1. बहुविकल्पीय प्रश्न (10 में. से. 10)।

निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

10

- 1) नाइडा ने 'अनुवाद' के _____ प्रकार माने हैं ।
1) एक 2) दो 3) तीन 4) चार
- 2) 'अनुवाद' शब्द की व्युत्पत्ति _____ धातु से हुई है ।
1) वाद 2) वद् 3) वेद 4) वीद्
- 3) जिला मंच के सदस्य की नियुक्ति _____ साल के लिए होती है ।
1) तीन 2) पाँच 3) सात 4) चार
- 4) Speaker को हिंदी में _____ कहते हैं ।
1) अध्यक्ष 2) सभापति 3) राष्ट्रपति 4) सेनापति
- 5) President को हिंदी में _____ कहते हैं ।
1) राष्ट्रपति 2) अध्यक्ष 3) सभापति 4) कुलपति
- 6) Discipline को हिंदी में क्या कहते हैं ।
1) अनुशासन 2) शासन 3) शिक्षा 4) सजा

P.T.O.

7) जिसका जन्म पहले हुआ हो उसे संक्षेप में _____ कहते हैं ।

1) अग्रिम	2) बडा
3) अग्रज	4) पहला

8) ज़िला मंच के सदस्य की वयोमर्यादा _____ साल की होती है ।

1) 65	2) 55	3) 60	4) 70

9) संक्षेपण करने के लिए मूल अवतरण कम-से-कम _____ बार पढ़ा जाये ।

1) दो	2) एक	3) तीन	4) चार

10) मराठी भाषा में अनुवाद को _____ कहते हैं ।

1) भावांतर	2) अर्थांतर
3) भाषांतर	4) भावानुवाद

2. निम्नलिखित में से पाँच प्रश्नों को संक्षेप में लिखिए ।

10

- 1) भारत में कम्प्यूटर का आगमन कब और कहाँ हुआ ?
- 2) विषय के आधारपर अनुवाद के प्रकार लिखिए ।
- 3) प्रकृति के आधारपर अनुवाद के प्रकार लिखिए ।
- 4) संक्षेप में लिखिए - जिसके दस आनन हैं ।
- 5) Journalism को हिंदी में क्या कहते हैं ?
- 6) नाईडा की अनुवाद की परिभाषा लिखिए ।

3. लघुत्तरी/टिप्पणियाँ लिखिए । (तीन में से दो)

10

- 1) इन्टरनेट
- 2) फैक्स
- 3) रेडियो ।

4. दीर्घोत्तरी प्रश्न – दो में से **एक** प्रश्न का उत्तर लिखिए । **10**

ज़िला आयोग की सदस्य रचना और कार्यक्षेत्र स्पष्ट कीजिए ।

अथवा

‘राज्य आयोग’ की सदस्य रचना और कार्य क्षेत्र स्पष्ट कीजिए ।

5. निम्नलिखित मराठी अनुच्छेद का **हिंदी** में अनुवाद कीजिए । **10**

ज्या देशातून उद्योग गेला त्या देशाला मोठी कीड लागली आहे, असे समजले पाहिजे. म्हणून जो खातो, त्याने उद्योग हा केलाच पाहिजे. मग तो उद्योग कोणताही असो, पण उद्योग वाचून बसता उपयोगी नाही. घरात उद्योगाचे वातावरण पाहिजे. ज्या घरात उद्योगाचे शिक्षण नाही, त्या घरातली मुले घराचे डोळ्यादेखत वाटोळे करतील. संसार आधीच दुःमय, ज्यांनी संसारात सुख मानले त्यांच्यासारखे भ्रमात पडलेले दुसरे कोणी नाहीत. संसार जर थोडासा सुखाचा करायचा असेल तर उद्योगाशिवाय सुटका नाही. सफाई करायची म्हटली तरी उद्योगी वृत्ती पाहिजे. एखाद्याला झोप येत असेल तर त्याने निजावे. त्याचे मला काही वाटणार नाही पण उठल्यावर वेळ आळसात काढता कामा नये.

Seat No.	
----------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Compulsory)

Lesson, Poetry and Communication

Book : Zanque-E-Adab

Day and Date : Wednesday, 02-04-2014

Total. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) All questions are compulsory.

ii) Figures to the left indicate full marks.

10

1. قوسین میں سے صحیح الفاظ کا انتخاب کر کے ایک لفظ میں جواب دیجئے :

(1) ساحر لدھیانوی کس سن میں پیدا ہوئے ؟

(۱۹۲۳ء ۱۹۲۲ء ۱۹۲۱ء ۱۹۲۰ء)

(2) درج ذیل مصرع کس نظم کا ہے ؟

آنکھ وہ فتنہ دوراں کہ گنہہ گار کریں

(برق کلیسا غلام قادر روہیلہ آہنگ نو فرضی لطیفہ)

(3) اشفاق اللہ خاں کس پارٹی سے منسلک تھے ؟

(کانگریس مسلم لیگ انقلابی کراچی)

(4) علامہ اقبال کو پی۔ ایچ۔ ڈی کی ڈگری کس یونیورسٹی نے عطا کی ؟

(حیدر آباد کیمبرج کلکتہ میونخ)

(5) مجتبیٰ حسین نے کس یونیورسٹی سے گریجویشن مکمل کیا ؟

(دہلی عثمانیہ علی گڑھ مدراس)

- (6) سوویٹا لینڈ ہزو ایوارڈ کسے دیا گیا ؟
(مجتبیٰ حسین) حالی اقبال (فکر تونسوی)
- (7) ان میں سے کون ظالم، جفا جو تھا ؟
(تیموری) شاہ جہاں روہیلہ (شیواجی)
- (8) انقلاب کا معنی کس شاعر کو کہا گیا ہے ؟
(اکبر) حالی مجاز اقبال
- (9) ہندی شعبہ کے سربراہ کون تھے ؟
(مسٹر رانا بارا) سوزوکی مسٹر ست پرکاش (گوپی چند)
- (10) کس نے زمانے کو ایک دھارے کی تمثیل سے بیان کیا ؟
(مکالے) نیوٹن ٹالسٹائی (کارل مارکس)

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

10

(1) صبح چھ بجے اشفاق اللہ خاں کون لینے آئے اور کہاں لے گئے ؟

(2) مصنف کی باتیں سن کر جاپانی طالبات کیا کہتی ہیں ؟

(3) وارنٹ کا تصور کیسا ہوتا ہے ؟

(4) کائنات میں روشنی کی رفتار کتنی ہے ؟

(5) درجہ ذیل شعر کی تشریح کیجئے :

میرے اسلام کو اک قصہ ماضی سمجھو

ہنس کے بولی تو پھر مجھ کو بھی راضی سمجھو

(6) روہیلہ مند پر کیوں سو جاتا ہے ؟

10 3. کوئی دو سوال حل کیجئے :

(1) دو حاضر میں انٹرنیٹ کے فائدے و نقصانات لکھئے۔

(2) "ہمت مددداں تو مدد خدا" اس عنوان پر اپنے خیالات کا اظہار کیجئے۔

(3) انگریزی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجئے :

A business man cannot get information about the business transactions from the journal. For example, the amount receivable from debtors, the amount payable to creditors, total payments on any head of expenditure etc. In order to get information about the above, a ledger has to be maintained.

10 4. نظم "برق کلیسا" کا خلاصہ لکھئے۔

یا

"وارنٹ گرفتاری" کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

10 5. "جاپان میں اردو" کا خلاصہ مفصل لکھئے۔

SLR-B – 21

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Old)**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) “ಬಿಚ್ಚು ಹೂಗಳು” ಇದೊಂದು _____ ಸಂಕಲನ.
1) ಕಥಾ 2) ಕವನ 3) ನಾಟಕ 4) ವಿಮರ್ಶೆ
- 2) “ಬಿಚ್ಚು ಹೂಗಳು” ಲೇಖಕರು _____
1) ಬಿರಾದಾರ 2) ಮುಜುಮದಾರ 3) ಸಿಂಪಿ 4) ಶ್ರೀಧರ
- 3) ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮುಜುಮದಾರರ ಉದ್ಯೋಗ _____
1) ಶಿಕ್ಷಕ 2) ಉದ್ಯಮಿ
3) ಬ್ಯಾಂಕ್ 4) ರೈತ
- 4) ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮುಜುಮದಾರರ ಊರು _____
1) ಗುಡಗುಂಟಿ 2) ಇಂಡಿ
3) ಬಾರ್ಸಿ 4) ನಾಸಿಕ
- 5) ಸೋಮಶೇಖರ ಇಮ್ಮಾಪುರರು ಒಬ್ಬ _____
1) ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ 2) ನಟ
3) ಕಥೆಗಾರ 4) ವ್ಯಾಪಾರಿ
- 6) ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳ _____ ತೀಡಿದಂಗ.
- 7) ಸೋಮಶೇಖರ ಇಮ್ಮಾಪುರರ ಊರು _____
- 8) ಸೋಮಶೇಖರ ಕಲಿಸಿದ ವಿಷಯ _____
- 9) ಸೋಮಶೇಖರರು ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____
- 10) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಒಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು _____

P.T.O.

2. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಮುಜುಮದಾರ ಅವರ ಧ್ಯಾನ ಜೀವನ.
 - 2) ಮುಜುಮದಾರ ಅವರ ಕವನಗಳ ವಸ್ತು.
 - 3) ಇಮ್ರಾಪೂರರ ಹಾಡುಗಳ ಭಾಷೆ.
 - 4) ಗಂಡಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಏಕೆ ಆಯಿತು ?
 - 5) ಜಗಳ ಹೇಗೆ ಮುಗಿಯಿತು ?
 - 6) ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಜಗಳ ಗಂಧ ತೀಡಿದಂಗ - ಏಕೆ ?
3. ಬೇಕಾದ ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಶರಣಾಗಬಾರದೆ.
 - 2) ಕಸ ಹೊತ್ತು ಹಾಕು ಹೊರಗ.
 - 3) ಗಂಡನ ಮಾತೀಗೆ ಬೆಂಡಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು !
4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಮುಜುಮದಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
 - 2) ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಸಂವಾದವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
5. ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಗಂಡಹೆಂಡತಿ ಹೇಗೆ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – II) Examination, 2014
BUSINESS MATHEMATICS (Old)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :*** 1) *Graph papers will be **supplied** on request.*
2) ***Use** of soundless calculator is **allowed**.*
3) ***All** questions are **compulsory**.*
4) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*
5) *Assume suitable data **if** necessary.*

1. Select the most suitable answer for the following : **10**
- i) The function $f(x) = 2x + 3x^3$ is an
a) even function b) odd function
c) even as well as odd d) none of these
- ii) The value of $f'(x)$ at $x = a$ is denoted by
a) $f'(a)$ b) $\frac{df}{dx}$ c) $\frac{dy}{dx}$ d) all of the above
- iii) The rule $\frac{dy}{dx} = \frac{dy}{du} \times \frac{du}{dx}$ is known as
a) parametric function b) inverse function
c) chain rule d) none of the above
- iv) When both the variables are expressed in terms of a same third variable then the function is known as
a) inverse function b) implicit function
c) first principle d) parametric function
- v) Whenever x is in the index, we take _____ on both sides in the first instance then differentiate.
a) square root b) logarithm c) constant d) coefficient

vi) $\lim_{x \rightarrow 5} [x^2 + 2x + 5] =$

- a) 25 b) 35 c) 40 d) 32

vii) The process of integration of the product of two functions is known as

- a) integration by subtraction b) integration by substitution
c) integration by part d) integration through partial fractions

viii) The integration of 2 with respect to x is

- a) $2x^2 + c$ b) $\frac{x^2}{2} + c$ c) 0 d) $2x + c$

ix) The integration of e^{mx} with respect to x is

- a) e^{mx} b) $\frac{e^{mx}}{m}$ c) $\frac{e^x}{mx}$ d) me^{mx}

x) If y is expressed in terms of x explicitly, then the function $y = f(x)$ is called as

- a) implicit function b) explicit function
c) identity function d) none of these

2. Answer the following :

A) If $y = f(x) = x^2$ find $\frac{dy}{dx}$ by using first principles. 5

B) Draw the graph of $f(x) = x^2 + 3$ by taking $x = -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3$. 5

3. A) Evaluate

i) $\lim_{x \rightarrow 1} \left[\frac{x^2 - 4x + 3}{x^2 - 3x + 2} \right]$.

ii) $\lim_{x \rightarrow 2} \left[\frac{1}{x-2} - \frac{2}{x^2 - 2x} \right]$. 5

B) Evaluate

i) $\lim_{x \rightarrow 2} \left[\frac{\sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{5}}{x - 2} \right]$

ii) $\lim_{x \rightarrow \infty} \left[\frac{x^2 + x + 4}{5x^2 + 3} \right]$. 5

4. Attempt (A) or (B) :

10

A) i) Prove that $\int_0^a f(a-x) dx = \int_0^a f(x) dx$

ii) Evaluate $\int_2^3 \frac{x}{\sqrt{x^2+1}} dx$.

iii) If $y = 2e^{-3x} + 3e^{2x}$ find the value of $\frac{d^2y}{dx^2} + 5\frac{dy}{dx} + 6y$.

B) i) Find the cost function and the average cost function if the marginal cost function is given by $MC = 3x^2 - 2x + 7$ and the fixed cost in Rs. 200.

ii) If the demand law is $p = 48 - x^2$ find the maximum revenue.

5. Attempt (A) or (B) :

10

A) i) If u and v are differentiable functions of x , then show that

$$\frac{d}{dx}(u+v) = \frac{du}{dx} + \frac{dv}{dx}.$$

ii) Find $\frac{dy}{dx}$ for $y = \sqrt{3x^2 - 2x + 5}$.

iii) Find $\int \frac{1}{x \log x} dx$.

B) i) Find the maxima of $y = x^3 - 3x^2 - 9x + 12$.

ii) Evaluate $\int_0^3 \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x} + \sqrt{3-x}} dx$.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Old)
Economic and Commercial Geography
Commercial Geography

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Neat diagrams and map must be drawn wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentences by choosing appropriate words : 10
- 1) In Russia 85% goods transport done by _____ way.
a) Rail b) Road c) Water d) Air
 - 2) In Maharashtra tourism are developed because of _____
a) M.S.R.D.C. b) M.I.D.C. c) M.T.D.C. d) M.S.F.C.
 - 3) Varanashi tourism centre are located on _____ river bank in India.
a) Ganga b) Yamuna c) Godhavari d) Kaveri
 - 4) Road transportation in India are divided in _____ grades.
a) 4 b) 2 c) 3 d) 1
 - 5) _____ types of transportation is very costly.
a) Air way b) Water way c) Railway d) Road way
 - 6) OPEC is established in the year _____
a) 14 Nov. 1960 b) 12 Nov. 1960
c) 14 Nov. 1958 d) 12 Nov. 1945

- 7) The first rail line started in the cities _____ in India.
- a) Mumbai-Thane b) Mumbai-Pune
 - c) Mumbai-Delhi d) Pune-Solapur
- 8) Pipe transportation is developed in _____
- a) U.S.A. b) Japan c) India d) China
- 9) Marketing geography is the new branch of _____ geography.
- a) Agricultural b) Commercial
 - c) Human d) Urban
- 10) Inland water ways are more developed in _____ continent.
- a) Africa b) Asia c) Europe d) Australia

2. Write a short answer : **10**
- 1) Explain the nature of tourism in India.
 - 2) Describe the position of Indias air ways.
3. Write a short answer :
- i) Explain the economic importance of tourism. **5**
 - ii) Give an account of railway transport in India. **5**
4. Define the tourism and explain the influencing factors. **10**
- OR
- State the object of OPEC and UNCTAD. **10**
5. Explain the nature and scope of commercial geography. **10**
- OR
- Give an account of air transport in India. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
३) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
४) नकाशा स्टेन्सिल्सचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

१०

- १) रशियातील ८५% मालाची वाहतुक _____ मागनि होते.
अ) रेल्वे ब) रस्ते क) जल ड) हवाई
- २) महाराष्ट्रात पर्यटन व्यवसायाचा विकास होत आहे कारण _____
अ) एम. एस. आर.डी.सी. ब) एम.आय.डी.सी.
क) एम.टी.डी.सी. ड) एम.एस.एफ.सी.
- ३) वाराणसी पर्यटन केंद्र भारतातील _____ या नदी किनारी वसलेले आहे.
अ) गंगा ब) यमुना क) गोदावरी ड) कावेरी
- ४) भारतातील रस्ते _____ श्रेणीत विभागले आहेत.
अ) ४ ब) २ क) ३ ड) १
- ५) _____ ही वाहतुक सर्वात खर्चिक आहेत.
अ) हवाई ब) जल क) रेल्वे ड) रस्ते
- ६) ओपेक या व्यापारी संघटनेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १४ नोव्हें. १९६० ब) १२ नोव्हें. १९६०
क) १४ नोव्हें. १९५८ ड) १२ नोव्हें. १९४५
- ७) भारतातील पहिला लोहमार्ग _____ शहरात सुरू झाला.
अ) मुंबई-ठाणे ब) मुंबई-पुणे क) मुंबई-दिल्ली ड) पुणे-सोलापुर
- ८) जगातील सर्वात अधिक नळवाहतुक _____ मधून चालते.
अ) यु.एस.ए. ब) जपान क) भारत ड) चीन

९) विपणन भूगोल ही _____ भूगोलाची शाखा आहे.

अ) कृषी ब) व्यापारी क) मानवी ड) नागरी

१०) जगातील सर्वात जास्त लांबीचा खंडातर्गत लोहमार्ग _____ या खंडात आहे.

अ) आफ्रिका ब) आशिया क) युरोप ड) ऑस्ट्रेलिया

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

i) भारतातील पर्यटन क्षेत्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ii) भारतातील हवाई वहातुकीचे वर्णन करा.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या :

i) पर्यटनाचे आर्थिक महत्त्व सांगा.

५

ii) भारतातील लोहमार्गाचा वृत्तांत द्या.

५

४. पर्यटनाची व्याख्या सांगून त्यावर परिणाम करणारे विविध घटकांची चर्चा करा.

१०

किंवा

ओपेक (OPEC) आणि यु.एन.सी.टी.ए.डी. या व्यापारी संघटनेची उद्दीष्टे सांगा.

१०

५. व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

भारतातील हवाई वहातुकीचा वृत्तांत द्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)**

Day and Date : Tuesday, 15-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below and fill in the blanks. **10**
- 1) Pico Iyer visited Ladakh which is in the _____ region.
a) Vidharbian b) Himalayan c) Southern d) Western
- 2) “The Three Dancing Goats” is a folk tale told by _____
a) Landlord b) Old woman c) Baba Trinco d) Pico Iyer
- 3) Anurag Mathur has shown the flaws in the Indian _____
a) Political System b) Education System
c) Economical System d) Social System
- 4) Sindhu asked for a barrel of food stuffs and a _____ ring to the landlord’s daughter.
a) metal b) gold c) silver d) bronze
- 5) In the poem ‘Mending Wall’ the two farmers mended the wall every _____ season.
a) Winter b) Autumn c) Spring d) Rainy
- 6) ‘I Too’ is written by
a) Robert Frost b) Rabindranath Tagore
c) Langston Hughes d) N.R. Murthy

7) The three colours of stones on the ring were white _____ and bright green.

- a) black b) red c) yellow d) light green

8) Sham is _____ (play) the violin.

- a) played b) has played c) playing d) to play

9) Geeta saw a dog; In the sentence the underlined verb is a _____ verb.

- a) Traditional b) Transitive c) Regular d) Intransitive

10) The window was _____ open when he left for Pune.

- a) Slight b) Slighting c) Slightly d) Slighted

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences. **10**

- 1) What did the first European traveller in Ladakh set up ?
- 2) What does half of the population of Ladakh consist of and why ?
- 3) What made Sindhu accept the old woman's deal ?
- 4) What are the differences between Gopal's Indian classmates and his American Peers ?
- 5) How did Shindu sell the three goats to the landlord's daughter ?
- 6) What did Gopal find new and exciting about the American System of Education ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each**. **6**

- 1) What is the theme of the poem 'I Too' written by Langston Hughes ?
- 2) Explain the statement "Good fences make good neighbours".
- 3) What is the understanding between the poet Robert Frost and his neighbour for spring time ?

B) Answer briefly **any two** of the following questions. **4**

- 1) You are Ramesh Lad and you have organised of tele conference of regional managers of your company to discuss the reasons for decrease in sales of the company product. Invite their suggestions to increase the sale.

2) Write a voice mail message to your lawyer Mr. Mukesh Deshpande who is out of station, you want his appointment next week.

3) You are Mr. Rakesh Mehta Chartered Accountant. You are out of station for a week . Write a voice mail message for your clients.

4. Answer **any one** of the following.

10

1) Write a letter to the showroom manager, Geeta Electronics, Pune asking for a catalogue and price list of electronic goods.

2) As Ashok Patil, whose scooter was involved in an accident. Write a letter to Bajaj Insurance Pvt. Ltd., Pune claiming insurance for damage to the vehicle.

5. Write a review on a popular film you have recently seen.

10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
CORPORATE ACCOUNTING

Day and Date : Saturday, 19-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of calculator is allowed.**

1. Choose the correct alternative : **10**

- 1) The part of issued share capital which is agreed to take up by the public is known as _____ capital.
 - a) Authorised
 - b) Issued
 - c) Subscribed
 - d) Paid up
- 2) A _____ days notice of demand must be issued before forfeiture of shares.
 - a) 7
 - b) 14
 - c) 21
 - d) 30
- 3) _____ shareholders are not real owners of the company.
 - a) Preference
 - b) Equity
 - c) Equity and Preference
 - d) All of them
- 4) Accounting Standard 2 (AS-2) relates to _____
 - a) Depreciation accounting
 - b) Disclosure of Accounting Policies
 - c) Valuation of Inventories
 - d) Accounting of Fixed Assets

- 5) Expenses which are payable but not paid upto year end are known as _____ expenses.
- a) Capital
 - b) Revenue
 - c) Prepaid
 - d) Outstanding
- 6) Goodwill is shown in the schedule of _____
- a) Fixed Assets
 - b) Current Assets
 - c) Investment
 - d) Miscellaneous Expenses
- 7) Gross Profit is divided in _____ ratio.
- a) Time
 - b) Sales
 - c) Miscellaneous
 - d) Default
- 8) Amount paid in anticipation of call is known as _____
- a) Calls in advance
 - b) Calls in arrears
 - c) Share Premium
 - d) Discount on shares
- 9) _____ expenses divided in time ratio.
- a) Advertisement
 - b) Bad-debts
 - c) Salary
 - d) Discount
- 10) Dividend declared between two annual general meeting is called as _____ dividend.
- a) Proposed
 - b) Actual
 - c) Final
 - d) Interim

2. Write short notes :

- a) Forfeiture of shares
- b) Preliminary Expenses.

3. a) A Ltd. Company issued equity shares of Rs. 100 each at a premium of Rs. 20 per share payable as follows :

On application Rs. 20

On allotment Rs. 50 (including premium)

On First Call Rs. 30

On Final Call Rs. 20

Mr. 'X' holding 100 shares did not pay first and final call money. Hence his shares were forfeited. The forfeited shares were re-issued to Mr. Y @ Rs. 80 per share.

Pass journal entries to record the forfeiture of the shares in the books of the company.

5

- b) XYZ Ltd. was registered on 1st July 2011 to take over the business of Surya Ltd. as from 1st April 2011. The accounts of the company are prepared for the year ending on 31st March 2012. Total turnover for the year amounted to Rs. 5,00,000 of which Rs. 1,25,000 related to the period from 1st April 2011 to 30st March 2011.

Calculate period ratio and sales ratio.

5

4. Veermati Ltd. having suffered heavy losses, decided to issue 1000 shares of Rs. 100 each at a discount of 10% . Having passed resolution to that effect getting sanction of the court for that, it invited applications for the shares. The amounts were payable as under :

On application Rs. 25

On allotment Rs. 25 (after adjusting discount)

On Call Rs. 40

Total 1200 applications were received and shares were duly allotted to 1000 applicants. The application money on balance shares being refunded.

All the amounts were duly received subject to exception of Mr. Nagesh holding 10 shares, failed to pay the allotment and call money. His shares were forfeited. These shares were re-issued to Mr. Suraj as fully paid receiving cash Rs. 80 per share.

Pass the journal entries in the books of the company.

10

OR

ABC Ltd. was incorporated on 1st March 2010 to acquire a business as from 1st Jan. 2010. The purchase consideration was agreed at Rs. 60,000 to be satisfied by issue of 3000 equity shares of Rs. 10 each fully paid and Rs. 30,000, 6% Debentures. The following is the Profit and Loss A/c for the year ended 31st Dec. 2010 :

Profit and Loss A/c

Dr.		Cr.	
Particulars	Rs.	Particulars	
		Rs.	
To Salaries	30,000	By Gross Profit	72,600
To Office Expenses	2,400		
To Rent	2,100		
To Selling Expenses	6,800		
To Carriage Outward	1,100		
To Debenture Interest	1,350		
To Dividend	3,000		
To Director's Fees	2,000		
To Preliminary Expenses	2,870		
To Interest on purchase consideration	900		
To Net Profit	20,080		
	72,600		72,600

Additional Information :

- i) Sales are of one commodity at a fixed price and the average monthly sales for first two months was one-half of the average of the monthly sales for the remainder of the year.
- ii) The shares and debentures were issued to vendor on 1st April 2010.
- iii) Interest at 6% per annum was paid on the purchase consideration from 1st Jan. 2010 to the date of settlement.

You are required to profit or loss prior and after in corporation.

10

5. Following is the Trial Balance of 'X' Ltd. Co. as on 31st March 2012 :

Particulars	Dr. Rs.	Cr. Rs.
Equity Share Capital (Rs. 75 paid)	–	7,50,000
Share Premium	–	1,00,000
Land and Building	5,00,000	–
Plant and Machinery	8,00,000	–
<u>Depreciation Provisions</u>		
Land and Building	–	1,00,000
Plant and Machinery	–	1,20,000
General Reserve		1,40,000
6% Debentures	–	50,000
Investment		
(Eq. shares in Ltd. Co. at cost)	1,00,000	–
Stock as on 31.3.2012	70,000	–
Cash at Bank	23,000	–

Cash in Hand	800	–
Profit and Loss A/c		
(Bal. as on 1 st April 2011)	–	25,000
S. Creditors	–	60,000
Income Tax deducted at source	1,200	–
Establishment Expenses	52,000	–
Rent and Taxes	2,400	–
Debenture Interest	1,500	–
Audit Fees	3,000	–
Director's Fees	6,000	–
Sundry Expenses	8,700	–
Dividend (Gross)	–	11,200
Gross Profit	–	2,12,400
	15,68,600	15,68,600

Additional Information :

- i) Authorised capital of the company is Rs. 10,00,000 divided into 10,000 equity shares of Rs. 100 each.
- ii) Market value of the investment as on the date of Balance-Sheet is Rs. 85,000.
- iii) Depreciation is to be provided on written down value of land and building at 5% and plant of machinery at 15%.

- iv) Provision for taxation is to be made at 50% of the net profit.
- v) Directors propose to transfer Rs. 10,000 to General Reserve.

You are required to prepare Profit and Loss A/c for the year ended 31st March 2012.

10

OR

Prepare Balance Sheet of 'X' Ltd. Co., for the year ended 31st March 2012 from the above Trial Balance (Given in Question No. 5).

10

Additional Information :

Surplus carried forward from Profit and Loss A/c to Balance Sheet (Sch. No. 2 Reserve and Surplus) for the year ended 31st March 2012 amounted to Rs. 28,250.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
FINANCIAL ACCOUNTING

Day and Date : Saturday, 29-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) Attempt **all** questions.

2) Out of Question No. 4 (a) and Question No. 4 (b) solve **any one**.

3) Out of Question No. 5 (a) and Question No. 5 (b) solve **any one**.

4) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternatives and complete the given sentence : **10**

1) Indian Co-operative Movement was started in India to free the farmers from the clutches of

- a) Bankers
b) Private money lenders
c) Creditors
d) Government

2) No part of the profits of a co-operative society is to be appropriated without the approval of the

- a) Management
b) Board of Directors
c) Annual General Meeting
d) Central Govt.

3) That part of unsecured creditors which has a priority over other creditors is called

- a) Sundry creditors
b) Loan creditor
c) Preferential creditor
d) Other creditor

4) Purchase consideration receivable from Ltd. company is credited to _____ A/c by the firm.

- a) Ltd. Company's
b) Realisation
c) Bank
d) Shares

5) _____ help management in discharging its functions of planning, control, decision making etc.

- a) Financial Accounting
b) Cost Accounting
c) Social Accounting
d) Management Accounting

- 6) Under the Presidency Towns Insolvency Act, rent due to landlord is preferential for a period of
a) Two months b) One month c) Three months d) Four months
- 7) Income Tax dues are
a) Secured creditors b) Unsecured creditors
c) Preferential creditors d) Fully secured creditors
- 8) Assets and liabilities of the firm are transferred to _____ on conversion of partnership firm.
a) Ltd. Companies A/c b) Cash A/c
c) Realisation A/c d) Shares in Ltd. Co. A/c
- 9) Deposit received by credit Co. op. Society are shown on _____ side.
a) Asset b) Liability
c) Profit and Loss A/c Debit d) Profit and Loss A/c Credit
- 10) An _____ person is one who is not in a position to pay his debts in full.
a) Solvent b) Insolvent c) Indian d) American

2. Answer the following :

- A) Write a note on, Branches of Accounting. **5**
- B) If the purchasing company agrees to take over from the partnership firm only assets, the purchasing company agrees to take over machinery at Rs. 1,05,000, Furniture at Rs. 30,000, Stock at Rs. 60,000, Debtors at Rs. 60,000 subject to provision for bad debts at 5% and Goodwill at Rs. 30,000. **5**
What will be amount of purchase consideration ?

3. Answer the following :

- A) Write a note on, Accounting Conventions. **5**
- B) Mr. Raja filed his petition in bankruptcy. The amount due are as follows. **5**
i) Two months wages of the two workers Rs. 250.
ii) A clerks salary for 5 months Rs.300.
iii) Rent for one month Rs. 300.
Prepare only list 'D' in statement of Affairs, Business place of Mr. Raja is in Mumbai city.

4. Answer **any one** : 10

a) Jay and Padam were equal partners. Their Balance Sheet as on 31st March, 2013 was as follows :

Balance Sheet as on 31st March, 2013

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	50,000	Cash at Bank	20,000
Capital –		Stock in hand	60,000
Jay 80,000		Debtors	50,000
Padam 60,000	1,40,000	Furniture	10,000
		Investments	20,000
		Machinery	30,000
	1,90,000		1,90,000

The partners decided to sell the firms business to Sunshine Company Ltd. except Investments (Which were distributed between partners) the other Assets and Liabilities were taken over by the company. The other Assets were valued at Rs. 1,94,000. The Bank Account was not taken over. The company issued Rs. 1,00,000 in shares and the balance in cash as purchase consideration Rs. 1,000 were paid as realisation expenses.

Show the Realisation A/c, the Bank A/c, and Capital A/c's of partners.

4. b) You are required to prepare Profit and Loss Account for the year ended 31st March, 2013 from the following Trial Balance of Vikas Co-operative Credit Society and other information given.

Particulars	Dr.	Particulars	Cr.
	Rs.		Rs.
Cash in hand	350	Share Capital	3,75,000
Cash at Bank	7,000	Reserve Fund	25,000

Fixed Deposit with		Members Deposits	11,23,875
M.S.C. Bank	77,500	Unpaid Dividend	1,050
Furniture	3,500	Dividend Equalisation	
Interest on Deposit	40,000	Reserve	9,000
Interest due on Loans	4,000	Staff Provident Fund	10,000
Salaries	15,000	Profit and Loss	
Office Rent	2,500	Appropriation A/c Balance	15,500
Printing and Stationery	200	Interest	89,000
Travelling Expenses	300	Renewal Fees	2,000
Insurance Premium	500	Miscellaneous Income	150
Contribution to Provident		Co-operative Development	
Fund	1,000	Fund	1,025
Loan due from Members	15,00,000	Education Fund	250
	16,51,850		16,51,850

Additional Information :

- a) Interest accrued on members deposit Rs. 2,500.
- b) Interest accrued due but not received Rs. 1,000.
- c) Addition to Furniture during the year Rs. 500.
- d) Provide depreciation at 10% on closing balance of furniture.
- e) Outstanding salary Rs. 150.
- f) Advance salary Rs. 250.
- g) Audit fees due Rs. 1,500.
- h) Authorised capital : 50,000 Shares of Rs. 10 each.

- i) Directors have recommend the following appropriations for the current year.
 - i) Dividend to shareholders at 5%.
 - ii) Required amount to Reserve Fund.
 - iii) Transfer to Co-operative Development Fund at 5% of net profit after contributing to reserve fund.
 - iv) Transfer to dividend equalisation reserve Rs. 1,000.
 - v) Addition to building fund Rs. 5,000.

5. Answer **any one**.

10

- a) From the following information, prepare a statement of Affairs in respect of Mr. A who filed his petition on 31-3-2013.

Particulars	Rs.
Sundry creditors	60,000
Creditors partly secured by lien on shares	35,000
Liability on bills discounted (estimated to be dishonoured Rs. 3,000)	6,000
Mortgage on Building	10,000
Creditors for rent, taxes and salaries	3,000
Book-debts : Good	20,000
Doubtful (estimated to produce Rs. 2,000)	5,000
Bad	4,000
Stock (estimated to realise Rs. 30,000)	40,000
Shares (estimated to produce Rs. 12,000)	15,000
Cash at Bank	1,000
Bills receivable	1,500
Building (valued at Rs. 16,000)	18,000

Machinery (estimated to produce Rs. 4,000)	8,000
Fixtures (estimated at Rs. 1,500)	2,000
Debentures in Textile Mills Ltd.;	
(estimated at Rs. 3,000)	3,500
Loss on speculation	9,000
Loss through betting	6,000

On 1-4-2008 he had a capital of Rs. 35,000. The business resulted in a profit of Rs. 30,000 in first three years and a loss of Rs. 2,500 in the last two years after allowing Rs. 1,500 for interest on capital each year. The total withdrawals amounted to Rs. 45,000 during the period.

- b) From the following Trial Balance of Sanmitra Credit Co-operative Society Ltd., Pune, prepare Balance Sheet as on 31st March, 2013 in the prescribed form.

Trial Balance as on 31st March 2013

Debit Balances	Rs.	Credit Balances	Rs.
Loan to members	3,50,000	Share capital	1,00,000
Contribution to staff		Reserve Fund	9,000
Provident Fund	240	Members deposit	2,70,000
Insurance premium	520	Unpaid dividend	200
Travelling and conveyance	1,710	Staff Provident Fund	2,400
Printing and stationery	480	P & L A/c (1-4-2012)	3,500
Salary to Managing Director	6,000	Interest	43,000
Salary to staff	13,600	Renewal fees	400
Interest Loan	960	Sundry Income	320

Interest on Deposit	9,600	Co-op. Development Fund	2,000
Office furniture	840	Education Fund	600
Fixed deposit with			
Co-operative Bank	30,000		
Cash in hand	2,180		
Cash at Bank	15,290		
	4,31,420		4,31,420

Adjustments :

- 1) Interest due on members deposit Rs. 1,000/-.
 - 2) Interest due but not received Rs. 2,400.
 - 3) Salary outstanding on 31st March, 2013 Rs. 600.
 - 4) Audit fees unpaid Rs. 400.
 - 5) Authorised capital 10,000 shares of Rs. 20 each.
 - 6) Directors propose to pay dividend 2%.
 - 7) Depreciate furniture by 5%.
 - 8) Net Profit for year ended 31st March, 2013 is Rs. 10,968.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH COMPULSORY
Keeping Pace

Day and Date : Friday, 4-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : 10
- 1) 'Uncle Podger Hangs a Picture' is written by _____
 - a) Langston Hughes
 - b) R. K. Narayan
 - c) Jerome K. Jerome
 - d) R. K. Laxman
 - 2) C. V. Raman used to carry optical tools like a telescope, a spectroscope and a _____ to observe the sea.
 - a) prism
 - b) DVD
 - c) hard disc
 - d) pen drive
 - 3) Sudha Kulkarni was an engineer in _____
 - a) TEMCO
 - b) TESCO
 - c) TERCO
 - d) TELCO
 - 4) Rabindranath Tagore's 'Where the Mind is Without Fear' is taken from _____
 - a) The Gardner
 - b) Crescent Moon
 - c) Gitanjali
 - d) The Lotus Eaters
 - 5) Shakespeare's 'The Seven Ages of Man' is an extract from _____
 - a) As You Like It
 - b) Seven Samurai
 - c) Seven Deadly Sins
 - d) The Secret

- 6) The phrase 'narrow domestic walls' suggests _____
- a) boundaries of caste and creed
 - b) very short passage
 - c) narrow walls
 - d) family walls
- 7) Three hours later, she _____ (wake) in the recovery room.
- a) waked up
 - b) has woken up
 - c) wake up
 - d) woke up
- 8) Raghu _____ (be) going Mumbai tomorrow.
- a) was
 - b) shall
 - c) is
 - d) could
- 9) Sara looked to her college _____
- a) happily
 - b) happiness
 - c) happy
 - d) none of the above
- 10) My brother-in-law arrived _____ yesterday.
- a) late
 - b) lately
 - c) latest
 - d) none of the above

2. Answer **any five** of the following questions in **two to three** sentences **each**. **10**

- 1) Comment on the humour represented in 'Uncle Podger Hangs a Picture'.
- 2) Draw the character sketch of Uncle Podger.
- 3) Which factors helped infosys to grow faster than its competitors ?
- 4) How did N. R. Narayan Murthy take the Indian software industry to a global platform ?
- 5) Describe Raman's attempts to prove the sky is blue.
- 6) How Keen and Porter experimented with the optics ?

3. A) Answer **any two** of the following : **6**

- 1) Discuss on the themes represented in Tagore's 'Where the Mind is Without Fear'.
- 2) Bring out the spiritual qualities of Tagore's 'Where the Mind is Without Fear'.
- 3) Explain the symbolic significance of Shakespeare's 'The Seven Ages of Man'.

B) Rewrite the following paragraph making necessary corrections in the use of capitals and punctuations (**any two**). **4**

- 1) Education system around the world have been influenced by the global educational policies as developed by international institutions such as Unesco, Unicef and the world Bank.
- 2) Our education system was excellent because of teachers like Rishi vashist, maharshi Vishwamitra, Maharshi valmiki and Chanakya etc who all still hold high respect in our society.
- 3) literature, Mathematics Philosophy, Science etc. flourished during its heydays. india was a great centre of education for the world ?

4. Answer **any one** of the following : **10**

- 1) Imagine that you are interviewing a social reformer for your college magazine. Draft 8-10 questions and the possible responses for the interview.
- 2) Imagine that you have applied for the post of sales executive and asked to attend an interview. Draft 8-10 questions that you could be asked and write them along with your possible responses.

5. Answer the following question : **10**

Imagine that you are the convener of Sport Committee of a reputed college formed for planning the 'Sport Day' at the college campus. Draft exchanges/ transcript of the meeting including convener's opening remarks, stating purpose of the meeting, proposals and clarifications etc.

- 5) When the term fund is taken as cash, the statement is called as _____
- a) Working capital statement
 - b) Revenue statement
 - c) Funds flow statement
 - d) Cash flow statement
- 6) In case of voluntary winding up a liquidator is appointed by the _____
- a) Board of Directors
 - b) Members
 - c) Government
 - d) Court
- 7) In case of preference shares, rate of dividend is _____
- a) Increasing
 - b) Decreasing
 - c) Fixed
 - d) Not fixed
- 8) Liquidators final statement is prepared _____
- a) In all modes of winding up
 - b) Voluntary winding up
 - c) Only in case of compulsory winding up
 - d) None
- 9) Unless otherwise stated debentures are presumed to be _____
- a) Unsecured loan
 - b) Secured loan
 - c) Current liabilities
 - d) Current assets

10) Fair value = _____

a) $\frac{\text{Market value} - \text{Intrinsic value}}{2}$

b) $\frac{\text{Market value} + \text{Intrinsic value}}{2}$

c) $\frac{\text{Market value}}{2}$

d) $\frac{\text{Intrinsic value}}{2}$

2. Write short note (**any two**) :

10

- a) Liquidators remuneration
- b) Preference share
- c) Redemption of debentures.

3. A) A Ltd. Company provide you following information :

14% Preference share capital (Shares of Rs. 100 each)	Rs. 5,00,000
10,000 Equity shares of Rs. 100 each	Rs. 10,00,000
Reserves	Rs. 5,00,000
12% debentures	Rs. 5,00,000

The profit of the company after taxation is Rs. 3,40,000, for equity shares of companies in the same class of business yield is 20%.

Ascertain the market value of each equity shares.

5

B) From the following information prepare a statement showing changes in working capital :

Balance Sheet					
Liabilities	2011	2012	Assets	2011	2012
	(Rs.)	(Rs.)		(Rs.)	(Rs.)
Share capital	4,50,000	4,50,000	Fixed Assets	4,00,000	3,20,000
Reserve	3,00,000	3,10,000	Investment	50,000	60,000
P & L A/c	56,000	68,000	(Non current)		
Creditors	1,68,000	1,34,000	Inventories	2,40,000	2,10,000
8% debentures	75,000	10,000	Debtors	2,10,000	4,55,000
Mortgage loan	–	2,70,000	Bank	1,49,000	1,97,000
	10,49,000	12,42,000		10,49,000	12,42,000

5

4. The following schedule shows the Balance Sheet in the condensed form of Sanjeev Ltd.

Assets	1-1-2012	31-12-2012
	Rs.	Rs.
Cash and Bank	45,000	45,000
S. Debtors	33,500	21,500
Temporary investment	55,000	37,000
Prepaid expenses	500	1,000
Stock in trade	41,000	53,000
Land and building	75,000	75,000
Machinery	26,000	35,000
	2,76,000	2,67,500

Liabilities	Rs.	Rs.
S. Creditor's	51,500	48,000
Outstanding expenses	6,500	6,000
8% debentures	45,000	35,000
Depreciation fund	20,000	22,000
Reserve for contingencies	30,000	30,000
Profit and Loss A/c	8,000	11,500
Capital	1,15,000	1,15,000
	2,76,000	2,67,500

The following information is also available :

- 1) 10% dividend paid in cash.
- 2) New machinery for Rs. 15,000 was purchased but old machinery costing Rs. 6,000 was sold for Rs. 2,000. Accumulated depreciation was Rs. 3,000.
- 3) 8% Debentures of Rs. 10,000 were redeemed by purchase from open market @ 96 for a debenture of Rs. 100.
- 4) Investment costing Rs. 18,000 were sold at book value.

You are required to prepare cash flow statement for the year ending 31-12-2012.

OR

Following is the Balance Sheet of Janata Ltd. as on 31st March 2012.

Balance Sheet as on 31-3-2012

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Issued Capital		Block Capital	5,00,000
40,000 shares of		Current assets	2,00,000
Rs. 10 each	4,00,000	Goodwill	40,000
G. Reserve	90,000		
P & L A/c	20,000		
5% debentures	1,00,000		
Current liabilities	1,30,000		
	7,40,000		7,40,000

On 31st March 2012 the block capital was independently valued at Rs. 5,50,000 and goodwill at Rs. 50,000. The net profit for the last three years were Rs. 51,600, Rs. 51,650 and Rs. 52,000 of which 20% was placed to reserve, this proportion being considered reasonable in the industry in which the company is engaged and where a fair investment return may be taken at 10%.

Compute the value of shares by Net Assets method and Yield method. Also calculate fair value of each share.

10

5. 'X' Ltd. issued 1,000 6% debentures of Rs. 100 each payable as to Rs. 20 on application, Rs. 30 on allotment, Rs. 40 on first call and balance on final call. Applications were received for 1,500 debentures, out of which applications for 900 debentures were allotted fully. Applications for 400 debentures were allotted 100 debentures and remaining applications were rejected. All sums due were received.

Journalise the transactions in the books of 'X' Ltd.

10

OR

Hardluck Ltd. went into voluntary liquidation on 31 March 2012. The Balance Sheet on that date was as follows :

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital		Plant	2,50,000
30,000 shares of Rs. 10 each	3,00,000	Debtor's	1,45,000
15000, 8% Pref.		Stock	1,80,000
Share of Rs. 10 each	1,50,000	Bank	5,000
9% Debentures	1,00,000	P & L A/c	1,50,000
(having floating charge)			
S. Creditors	1,80,000		
	7,30,000		7,30,000

The liquidators realised the assets as stock and plant Rs. 4,20,000.

Debtor's Rs. 1,90,000.

Preference dividend was paid upto 31-3-2011. Preference share holders carried the right of payment of dividend (in addition to capital) in arrears automatically before anything can be paid to the equity share holders. All claim were admitted. Expenses of liquidation amounted to Rs. 20,000. Debentures were repaid on 30-9-2012 together with interest upto date. The liquidator was to get his remuneration @ 2% of the amount realise and 2% on the amount paid to equity shareholders. Prepare liquidators final statement of accounts.

- 5) When the term fund is taken as cash, the statement is called as _____
- a) Working capital statement
 - b) Revenue statement
 - c) Funds flow statement
 - d) Cash flow statement
- 6) In case of voluntary winding up a liquidator is appointed by the _____
- a) Board of Directors
 - b) Members
 - c) Government
 - d) Court
- 7) In case of preference shares, rate of dividend is _____
- a) Increasing
 - b) Decreasing
 - c) Fixed
 - d) Not fixed
- 8) Liquidators final statement is prepared _____
- a) In all modes of winding up
 - b) Voluntary winding up
 - c) Only in case of compulsory winding up
 - d) None
- 9) Unless otherwise stated debentures are presumed to be _____
- a) Unsecured loan
 - b) Secured loan
 - c) Current liabilities
 - d) Current assets

10) Fair value = _____

a) $\frac{\text{Market value} - \text{Intrinsic value}}{2}$

b) $\frac{\text{Market value} + \text{Intrinsic value}}{2}$

c) $\frac{\text{Market value}}{2}$

d) $\frac{\text{Intrinsic value}}{2}$

2. Write short note (**any two**) :

10

- a) Liquidators remuneration
- b) Preference share
- c) Redemption of debentures.

3. A) A Ltd. Company provide you following information :

14% Preference share capital (Shares of Rs. 100 each)	Rs. 5,00,000
10,000 Equity shares of Rs. 100 each	Rs. 10,00,000
Reserves	Rs. 5,00,000
12% debentures	Rs. 5,00,000

The profit of the company after taxation is Rs. 3,40,000, for equity shares of companies in the same class of business yield is 20%.

Ascertain the market value of each equity shares.

5

- B) From the following information prepare a statement showing changes in working capital :

Balance Sheet					
Liabilities	2011	2012	Assets	2011	2012
	(Rs.)	(Rs.)		(Rs.)	(Rs.)
Share capital	4,50,000	4,50,000	Fixed Assets	4,00,000	3,20,000
Reserve	3,00,000	3,10,000	Investment	50,000	60,000
P & L A/c	56,000	68,000	(Non current)		
Creditors	1,68,000	1,34,000	Inventories	2,40,000	2,10,000
8% debentures	75,000	10,000	Debtors	2,10,000	4,55,000
Mortgage loan	–	2,70,000	Bank	1,49,000	1,97,000
	10,49,000	12,42,000		10,49,000	12,42,000

5

4. The following schedule shows the Balance Sheet in the condensed form of Sanjeev Ltd.

Assets	1-1-2012	31-12-2012
	Rs.	Rs.
Cash and Bank	45,000	45,000
S. Debtors	33,500	21,500
Temporary investment	55,000	37,000
Prepaid expenses	500	1,000
Stock in trade	41,000	53,000
Land and building	75,000	75,000
Machinery	26,000	35,000
	2,76,000	2,67,500

Liabilities	Rs.	Rs.
S. Creditor's	51,500	48,000
Outstanding expenses	6,500	6,000
8% debentures	45,000	35,000
Depreciation fund	20,000	22,000
Reserve for contingencies	30,000	30,000
Profit and Loss A/c	8,000	11,500
Capital	1,15,000	1,15,000
	2,76,000	2,67,500

The following information is also available :

- 1) 10% dividend paid in cash.
- 2) New machinery for Rs. 15,000 was purchased but old machinery costing Rs. 6,000 was sold for Rs. 2,000. Accumulated depreciation was Rs. 3,000.
- 3) 8% Debentures of Rs. 10,000 were redeemed by purchase from open market @ 96 for a debenture of Rs. 100.
- 4) Investment costing Rs. 18,000 were sold at book value.

You are required to prepare cash flow statement for the year ending 31-12-2012.

OR

Following is the Balance Sheet of Janata Ltd. as on 31st March 2012.

Balance Sheet as on 31-3-2012

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Issued Capital		Block Capital	5,00,000
40,000 shares of		Current assets	2,00,000
Rs. 10 each	4,00,000	Goodwill	40,000
G. Reserve	90,000		
P & L A/c	20,000		
5% debentures	1,00,000		
Current liabilities	1,30,000		
	7,40,000		7,40,000

On 31st March 2012 the block capital was independently valued at Rs. 5,50,000 and goodwill at Rs. 50,000. The net profit for the last three years were Rs. 51,600, Rs. 51,650 and Rs. 52,000 of which 20% was placed to reserve, this proportion being considered reasonable in the industry in which the company is engaged and where a fair investment return may be taken at 10%.

Compute the value of shares by Net Assets method and Yield method. Also calculate fair value of each share.

10

5. 'X' Ltd. issued 1,000 6% debentures of Rs. 100 each payable as to Rs. 20 on application, Rs. 30 on allotment, Rs. 40 on first call and balance on final call. Applications were received for 1,500 debentures, out of which applications for 900 debentures were allotted fully. Applications for 400 debentures were allotted 100 debentures and remaining applications were rejected. All sums due were received.

Journalise the transactions in the books of 'X' Ltd.

10

OR

Hardluck Ltd. went into voluntary liquidation on 31 March 2012. The Balance Sheet on that date was as follows :

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital		Plant	2,50,000
30,000 shares of Rs. 10 each	3,00,000	Debtor's	1,45,000
15000, 8% Pref.		Stock	1,80,000
Share of Rs. 10 each	1,50,000	Bank	5,000
9% Debentures	1,00,000	P & L A/c	1,50,000
(having floating charge)			
S. Creditors	1,80,000		
	7,30,000		7,30,000

The liquidators realised the assets as stock and plant Rs. 4,20,000.

Debtor's Rs. 1,90,000.

Preference dividend was paid upto 31-3-2011. Preference share holders carried the right of payment of dividend (in addition to capital) in arrears automatically before anything can be paid to the equity share holders. All claim were admitted. Expenses of liquidation amounted to Rs. 20,000. Debentures were repaid on 30-9-2012 together with interest upto date. The liquidator was to get his remuneration @ 2% of the amount realise and 2% on the amount paid to equity shareholders. Prepare liquidators final statement of accounts.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. II (Semester – IV) Examination, 2014
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP**

Day and Date : Thursday, 10-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternatives from given alternatives. 10
- 1) In partnership firm liability of a partner is
a) Limited b) Unlimited c) Equal d) None of the above
- 2) For starting a new venture it is essential to open a _____ in Bank.
a) Current A/c b) Saving A/c c) Recurring A/c d) Loan A/c
- 3) Smt. Nina Malhotra and Smt. Prabha Thakkar are the example of successful women entrepreneur in the field of
a) Engineering b) Fast Food c) Export d) Marketing
- 4) 'Self-Employed Women's Association (SEWA) is formed in _____ year by self employed women's entrepreneurs.
a) 1962 b) 1978 c) 1985 d) 1972
- 5) 'Prosperity to all through Industrialisation' is the goal of
a) DIC b) MIDC c) IDBI d) MSFC

- 6) The establishment of District Industries Centre (DIC) is in the year
- a) 1st Aug. 1962 b) 1st May 1978
c) 1st May 1960 d) 1st Oct. 1960
- 7) Small Industries in Free Trade Zones gets Income-Tax Holidays for _____ years.
- a) 3 b) 4 c) 5 d) 6
- 8) According to _____ “supply will create Demand”.
- a) J.R.D. Tata b) Laxmanrao Kirloskar
c) Dhirubhai Ambani d) Azim Premji
- 9) J.R.D. Tata started ‘Air India International Co. in the year
- a) 1947 b) 1948 c) 1949 d) 1950
- 10) A women entrepreneur means an enterprise owned and controlled by women with a minimum financial interest of _____ of the capital.
- a) 49% b) 51% c) 33% d) 100%
2. Write short notes : **10**
- a) Selection of location
b) Objectives of incentives.
3. Write answer in brief : **10**
- a) Write in brief various forms of ownership.
b) Explain the incentives for export oriented units.
4. State the functions of district industries centre. **10**
- OR
- Explain the problems of women’s entrepreneurs. **10**
5. Explain the concept of ‘Excellence in management’ given by Azim Premji. **10**
- OR
- State the objectives and functions of MIDC in detail. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) भागीदारी संस्थेत भागीदाराची जबाबदारी _____ असते.

अ) मर्यादित ब) अमर्यादित क) समान ड) वरीलपैकी नाही

२) नव्या उपक्रमासाठी बँकेत _____ खाते उघडणे महत्वाचे आहे.

अ) चालू ब) बचत क) आवर्ती ड) कर्ज

३) श्रीमती नीना मलहोत्रा व श्रीमती प्रभा ठक्कर या _____ क्षेत्रातील यशस्वी महिला उद्योजक म्हणून उदाहरण दिले जाते.

अ) आभियांत्रिकी ब) फास्ट फुड क) निर्यात ड) मार्केटिंग

४) स्वयंरोजगार क्षेत्रातील महिला उद्योजकांनी 'स्वयंरोजगार महिला संघटना' _____ या वर्षी स्थापन केली.

अ) १९६२ ब) १९७८ क) १९८५ ड) १९७२

५) 'औद्योगिकरणातून सर्वांगीण संपन्नता' हे _____ महामंडळाचे ध्येय आहे.

अ) जिल्हा उद्योग केंद्र ब) महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळ

क) औद्योगिक बँक (IDBI) ड) महाराष्ट्र वित्तीय महामंडळ

६) 'जिल्हा उद्योग केंद्राची (DIC) स्थापना _____ या वर्षी झाली'

अ) १ ऑगस्ट १९६२ ब) १ मे १९७८

क) १ मे १९६० ड) १ आक्टोबर १९६०

७) मुक्त व्यापार क्षेत्रामध्ये लघुउद्योगांना प्राप्तीकरामध्ये मिळणारी सुट्टी _____ वर्णासाठी असते.

अ) ३ ब) ४ क) ५ ड) ६

८) _____ मते “पुरवठा मागणी निर्माण करेल”.

अ) जेआरडी टाटा

ब) लक्ष्मणराव किल्लोस्कर

क) धीरूभाई अंबानी

ड) अझिम प्रेमजी

९) जेआरडी टाटांनी ‘एअर इंडिया इंटरनेशनल’ ही कंपनी _____ साली सुरु केली.

अ) १९४७

ब) १९४८

क) १९४९

ड) १९५०

१०) महिला उद्योजक म्हणजे असा उपक्रम की त्याची मालकी व नियंत्रण महिला कडे असून यातील भांडवलाच्या कमीतकमी _____ आर्थिक हित संबंध महिलांचे असतात.

अ) ४९%

ब) ५१%

क) ३३%

ड) १००%

२. टीपा लिहा :

१०

अ) उपक्रमासाठी स्थान किंवा जागा निवडा.

ब) प्रोत्साहनात्मक योजनेची उद्दिष्टे.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१०

अ) व्यवसाय संघटनेचे विविध प्रकार थोडक्यात सांगा.

ब) निर्याताभिमुख लघु उद्योगाना दिल्या जाणाऱ्या प्रोत्साहनात्मक मदत स्पष्ट करा.

४. जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये सांगा.

१०

किंवा

महिला उद्योजकाच्या समस्या स्पष्ट करा.

१०

५. श्री. अझिम प्रेमजी यांची ‘व्यवस्थापनातील उत्कृष्टता’ ही संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

किंवा

महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाची उद्दिष्टे व कार्ये सविस्तर सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. II (Semester – IV) Examination, 2014
STATISTICS
Business Statistics

Day and Date : Friday, 11-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Use of soundless calculator is allowed.*
4) *Graph papers will be supplied on request.*

1. Choose the most correct alternative. 10
- 1) The probability of an event always lies between
 - a) -1 and $+1$
 - b) $-\infty$ and ∞
 - c) 0 and 1
 - d) None of these
 - 2) The faults due to assignable causes
 - a) Can be removed
 - b) Cannot be removed
 - c) Can sometimes be removed
 - d) None of these
 - 3) In Paasche's quantity index number _____ are used as weights.
 - a) Current year quantities
 - b) Base year quantities
 - c) Base year prices
 - d) Current year prices
 - 4) The variance of the Binomial distribution with parameters n and p is
 - a) \sqrt{npq}
 - b) np
 - c) npq
 - d) None of these
 - 5) Use of an umbrella in rainy season is included in
 - a) Secular trend
 - b) Seasonal variation
 - c) Cyclic variation
 - d) None of these

- 6) For a binomial distribution
 - a) Mean > variance
 - b) Mean < variance
 - c) Mean = variance
 - d) None of these
- 7) The area under the normal curve $\mu - 3\sigma$ and $\mu + 3\sigma$ is
 - a) 0.9
 - b) 0.0027
 - c) 0.9973
 - d) None of these
- 8) A time series consists of
 - a) Two components
 - b) Three components
 - c) Four components
 - d) None of these
- 9) If $P(A) = 0.3$, $P(B) = 0.4$ and $P(A \cup B) = 0.5$ find $P(A \cap B)$
 - a) 0.1
 - b) 0.2
 - c) 0.5
 - d) 0.6
- 10) In time series analysis _____ components is totally unpredictable.
 - a) Secular trend
 - b) Seasonal variations
 - c) Cyclical variations
 - d) Irregular variations

- 2. A) Define time series and state its components. 5
- B) For a binomial distribution mean is 30 and S.D. is 5. Calculate n, p and q with usual notations. 5
- 3. A) What is control chart ? State different types of control charts. 5
- B) From the following data construct Laspeyre’s price index number with base 2005. 5

Item	2005		2009	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	40	20	60	30
B	30	50	20	10
C	80	20	40	60

4. Construct \bar{X} and R charts for the following data : 10

Sample No : 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Mean \bar{X} : 20 34 45 39 26 29 13 34 37 23

Range R : 23 39 34 05 20 17 21 11 40 10

[Given : $n = 5$, $A_2 = 0.58$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.11$]

OR

4. State important properties of normal distribution. 10

5. Compute 5 yearly moving averages for the following data. 10

Year : 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960

Value : 280 130 350 360 240 180 210 230 280

OR

5. Define Laspeyre's, Paasche's and Fisher's price/quantity index numbers. And state relation between them. 10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – II (Semester – IV) Examination, 2014
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Saturday, 12-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right shows full marks.**

1. Objective type questions : 10

Choose the correct alternative and rewrite the sentences.

- 1) Over draft facility is given only on _____ account.
a) Saving b) Current c) Fixed d) None of the above
- 2) _____ is primary function of Commercial Banks.
a) Remittance of funds b) Credit creation
c) Travellers cheques d) Telegraphic transfer
- 3) _____ accounts are opened to encourage the habit of thrift among people of small means.
a) Saving b) Fixed
c) Current d) None of the above
- 4) The banks help their customers in transferring funds from one place to another.
a) Conveniently b) Safety
c) Cheaply d) All of the above
- 5) In case of _____ transfer, the transfer of funds is quick.
a) Telegraphic b) Mail
c) Draft d) None of the above
- 6) A customer may deposit cash in a bank, such deposits are known as _____ deposits.
a) Primary b) Secondary
c) Derivative d) None of the above

- 7) If the primary deposits are large, the credit creation power of the banks will also be _____
- a) Larger
 - b) Smaller
 - c) Narrow
 - d) None of the above
- 8) According to _____ “the bank does not create money out of thin air, it transmutes other forms of wealth into money”.
- a) Walker
 - b) Seligman
 - c) Crowther
 - d) None of the above
- 9) _____ money is being used instead of cash for day to day transaction.
- a) Plastic
 - b) Credit
 - c) Debit
 - d) None of the above
- 10) _____ are computer based service systems.
- a) Credit money
 - b) Cash money
 - c) Debit money
 - d) ATMs
2. Answer the following questions. **10**
- a) Explain the process of closing bank account.
 - b) Explain the principal of safety.
3. Write short notes : **10**
- a) Features of Debit card.
 - b) Remittance of funds.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- a) Explain the need and importance of technology in banking.
 - b) Explain the types of an account holders.
5. Answer **any one** of the following : **10**
- a) State the functions of banking.
 - b) Explain the process of credit creation.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचा प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

१) अधिकर्ष सवलत ही _____ खात्यावरच दिली जाते.

अ) बचत

ब) चालू

क) मुदत

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

२) _____ हे व्यापरी बँकांचे प्राथमिक कार्य आहे.

अ) पैशाचे स्थानांतर

ब) पत निर्माती

क) प्रवासी चेक्स

ड) तारप्रेषण

३) लोकांच्या काटकसरीच्या सवयीला प्रोत्साहित करण्यासाठी _____ हे खाते सुरू केले जाते.

अ) बचत

ब) मुदत

क) चालू

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

४) निधी एक ठीकाणावरून दुसऱ्या ठीकाणी पाठवीण्यासाठी बँका त्यांच्या ग्राहकाना _____ प्रकारे मदत करतात.

अ) सोयीस्कर

ब) सुरक्षित

क) स्वस्त

ड) वरिल सर्व

५) _____ पद्धतीने निधी जळद पाठविला जातो.

अ) तार

ब) टपाल

क) ड्राफ्ट

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

६) ग्राहकाने बँकेत ठेवलेली ठेव _____ ठेव म्हणून ओळखली जाते.

अ) प्राथमिक

ब) दुय्यम

क) निर्मात

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

७) जर प्राथमिक ठेवी जास्त असतील तर बँकांची पतनिर्मातीची क्षमताही _____ असते.

अ) जास्त

ब) कमी

क) संकुचित

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

८) _____ यांच्या मते “व्यापारी बँका विरल हवेवून पतपैशांची निर्मीती करीत नाहीत, तर त्या इतर प्रकारच्या संपत्तीचे पैशात रूपांतर करीत असतात”.

अ) वॉकर

ब) सेळीगमन

क) क्रोथर

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

९) दैनंदिन व्यवहारासाठी रोख पैशी ऐवजी _____ पैसा वपरला जातो.

अ) प्लस्टीक

ब) पत

क) डेबिट

ड) वरीलपैकी कांहीही नाही

१०) _____ ही संगणकावर आधारीत सेवा पद्धती आहे.

अ) पत पैसा

ब) रोख पैसा

क) डेबिट पैसा

ड) ए. टी. एमस्.

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

अ) बँक खाते बंद करण्याची पद्धत स्पष्ट करा.

ब) सुरक्षिततेचे तत्त्व स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) डेबिट कार्डची वैशिष्ट्ये.

ब) निधीचे स्थानांतर.

४. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) बँकिंग क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) बँक खातेदारांचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) बँकांची कार्ये सांगा.

ब) पत निर्मीतीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Friday, 28-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. Choose correct alternatives given below : **10**

- 1) The inequality of incomes is measured by _____ curve.
 - a) Demand
 - b) Supply
 - c) Cost
 - d) Lorenz
- 2) Adam Smith published his book _____ in 1776.
 - a) Wealth of Nations
 - b) Das capital
 - c) Political Economy
 - d) None of these
- 3) India accepted LPG in _____
 - a) 1956
 - b) 1948
 - c) 1991
 - d) 1980
- 4) There is _____ rate of unemployment in urban area as compare to rural area.
 - a) Low
 - b) High
 - c) Equal
 - d) None of these
- 5) _____ has made detail analysis of Regional Imbalances in India.
 - a) M. J. Kurian
 - b) W. W. Rostow
 - c) Adam Smith
 - d) Malthus
- 6) _____ was the first who make an estimate of Black Money in India.
 - a) Poonam Gupta
 - b) Suraj Gupta
 - c) N. Kaldor
 - d) Chopra

- 7) Thomas Malthus was famous for his _____
- a) Theory of population b) Theory of rent
c) Theory of development d) None of these
- 8) Concept of Indian Poverty firstly explained by _____ in 1876.
- a) Kaldor b) Dadabhai Nauroji
c) M. G. Ranade d) None of these
- 9) The Monopolies and Restrictive Trade Practices Act was passed in the year _____
- a) 1948 b) 1956
c) 1969 d) 1991
- 10) Progressive Taxation is the best remedy for _____
- a) Rising prices b) Income inequality
c) Distribution d) None of these

2. Write short note on : 10
- A) Scope of Business Economics
B) Industrial Sickness.
3. Answer the following : 10
- A) Explain the effects of liberalization on Indian Economy.
B) Explain the causes of inequality of Income.
4. Answer **any one** : 10
- i) Explain the concept of privatization and its impact on Indian Economy.
ii) Critically examine Ricardian Theory of Economic Development.
5. Answer **any one** : 10
- i) Explain Rostow's stages of Economic Growth Theory.
ii) Explain the concept of unemployment. What are the causes of unemployment ?

मराठी रूपांतर

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) उत्पन्नातील विषमता _____ वक्राच्या सहाय्याने मोजली जाते.
अ) मागणी ब) पुरवठा क) खर्च ड) लॉरेंझ
- २) अँडम स्मिथनी १७७६ मध्ये _____ हे पुस्तक लिहिले.
अ) राष्ट्राची संपत्ती ब) दास कॅपिटल
क) राजकीय अर्थशास्त्र ड) यापैकी नाही
- ३) भारतांनी एल्.पी.जी. _____ साली स्वीकारले.
अ) १९५६ ब) १९४८ क) १९९१ ड) १९८०
- ४) बेरोजगारीचे प्रमाण ग्रामीण भागापेक्षा शहरी भागात _____ आहे.
अ) कमी ब) अधिक क) सारखा ड) यापैकी नाही
- ५) भारतातील प्रादेशिक असमतोलाबाबत _____ यांनी सविस्तर विश्लेषण दिले आहे.
अ) एम्. जे. कुरियन ब) डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टोव्ह
क) अँडम स्मिथ ड) माल्थस
- ६) भारतात सर्वप्रथम काळ्या पैशाचा अंदाज _____ यांनी व्यक्त केला.
अ) पूनम गुप्ता ब) सूरज गुप्ता क) एन्. कॅल्डोर ड) चोप्रा
- ७) थॉमस माल्थस हे त्यांच्या _____ साठी प्रसिद्ध आहेत.
अ) लोकसंख्या सिद्धांत ब) खंडाचा सिद्धांत
क) विकासाचे सिद्धांत ड) यापैकी नाही
- ८) भारतातील दारिद्र्याची संकल्पना सर्व प्रथम _____ यांनी १८७६ मध्ये मांडली.
अ) कॅल्डोर ब) दादाभाई नौरोजी
क) म. गो. रानडे ड) यापैकी नाही
- ९) मक्तेदारी व नियंत्रित व्यापार विषयक कायदा _____ मध्ये संमत केला.
अ) १९४८ ब) १९५६ क) १९६९ ड) १९९१
- १०) प्रगतशील कर हे _____ वरील उत्तम उपाय आहे.
अ) वाढत्या किंमती ब) उत्पन्नातील विषमता
क) वितरण ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा : १०
- अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती.
ब) उद्योगाचे आजारपण.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : १०
- अ) उदारीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम सांगा.
ब) उत्पन्नातील विषमतेची कारणे सांगा.
४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) खाजगीकरणाची संकल्पना सांगा व त्याचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम सांगा.
२) रिकार्डोच्या आर्थिक विकासाच्या सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.
५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) रोस्टोव्हच्या आर्थिक अवस्था वाढीचा सिद्धांत सांगा.
२) बेरोजगारीची संकल्पना सांगून त्यांची कारणे लिहा.
-

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2014
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT**

Day and Date : Saturday, 29-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) _____ country is known as the origin of co-operative movement.
a) India b) England c) China d) Japan
- 2) The World Co-operative Movement started in the year
a) 1844 b) 1904 c) 1948 d) 1960
- 3) Primary marketing co-operative societies work at _____ level.
a) National b) State c) District d) Local
- 4) In _____ the First Co-operative Act was passed in India.
a) 1844 b) 1891 c) 1904 d) 1912
- 5) Co-operative Sugar Factory is a type of
a) Consumer Co-operatives b) Processing Co-operatives
c) Marketing Co-operatives d) Credit Co-operatives
- 6) District Central Co-operative Banks are member of
a) Primary Agricultural Co-operative Societies
b) Urban Co-operative Banks
c) Industrial Banks
d) State Co-operative Banks
- 7) National Federation of Industrial Co-operative was established in
a) 1966 b) 1991 c) 2001 d) 2010

- 8) _____ is work at national level.
- a) Departmental Stores
 - b) Central Wholesale Stores
 - c) State Co-operative Consumers Federation
 - d) National Co-operative Consumers Federation
- 9) The conference of International Co-operative Alliance 1995 was arranged at
- a) Delhi
 - b) Singapur
 - c) Manchester
 - d) Washington
- 10) The main aim of _____ movement is to develop human and moral value.
- a) Political
 - b) Labour
 - c) Co-operative
 - d) Education

2. Write short answers :

- A) State the types of Co-operative Housing Societies. **5**
- B) State the recommendation of Vaidyanathan Committee. **5**

3. Write short notes :

- A) Service Co-operative Societies. **5**
- B) Functions of Industrial Co-operative Societies. **5**

4. Answer **any one** of the following : **10**

- a) What is co-operation ? Explain the principles of co-operation.
- b) Explain the functions and problems of processing co-operatives.

5. Answer **any one** of the following : **10**

- a) State the problems of Primary Agricultural Credit Societies in India.
- b) Explain the progress of Consumer Co-operative Societies in India.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ हा देश ग्राहक सहकारी चळवळीचे उगमस्थान म्हणून ओळखला जातो.
अ) भारत ब) इंग्लंड क) चीन ड) जपान
- २) जागतिक सहकारी चळवळीची सुरवात _____ या वर्षी झाली.
अ) १८४४ ब) १९०४ क) १९४८ ड) १९६०
- ३) प्राथमिक विपणन सहकारी संस्था _____ पातळीवर कार्य करतात.
अ) राष्ट्रीय ब) राज्य क) जिल्हा ड) स्थानिक
- ४) _____ मध्ये भारतात पहिला सहकारी कायदा संमत करण्यात आला.
अ) १८४४ ब) १८९१ क) १९०४ ड) १९१२
- ५) सहकारी साखर कारखाना हा _____ संस्थांचा प्रकार आहे.
अ) ग्राहक सहकारी ब) प्रक्रिया सहकारी
क) विपणन सहकारी ड) सहकारी पतपुरवठा
- ६) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका _____ च्या सभासद असतात.
अ) प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्था ब) नागरी सहकारी बँका
क) औद्योगिक बँका ड) राज्य सहकारी बँका
- ७) राष्ट्रीय औद्योगिक सहकारी संघाची स्थापना _____ मध्ये करण्यात आली.
अ) १९६६ ब) १९९१ क) २००१ ड) २०१०
- ८) _____ राष्ट्रीय पातळीवर काम पाहते.
अ) विभागीय भांडार ब) मध्यवर्ती घाऊक भांडार
क) राज्य सहकारी ग्राहक संघ ड) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघ

९) आंतरराष्ट्रीय सहकार संघटनेचे १९९५ सालचे अधिवेशन _____ या ठिकाणी घेण्यात आले.

अ) दिल्ली ब) सिंगापुर क) मॉंचेस्टर ड) वाशिंग्टन

१०) _____ चळवळीचा मुख्य हेतु मानवी व नैतिक मुल्यांचा विकास करणे हा आहे.

अ) राजकिय ब) कामगार क) सहकार ड) शैक्षणिक

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) सहकारी गृहनिर्माण संस्थांचे प्रकार सांगा. ५

ब) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी स्पष्ट करा. ५

३. टिपा लिहा :

अ) सेवा सहकारी संस्था. ५

ब) औद्योगिक सहकारी संस्थांची कार्ये. ५

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) सहकार म्हणजे काय ? सहकाराची तत्वे स्पष्ट करा.

ब) सहकारी प्रक्रिया संस्थांची कार्ये व समस्या स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा.

ब) भारतातील ग्राहक सहकारी संस्थांचा विकास स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
MODERN MANAGEMENT PRACTICES**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select suitable alternative from given alternatives : 10
- 1) _____ is the set of managerial decisions and actions that determines the long-term performance of organisation.
a) Personnel management b) Marketing management
c) Financial management d) Strategic management
 - 2) The elements of human capital consists _____
a) Intellectual capital b) Social capital
c) Emotional capital d) All of the above
 - 3) _____ are those particular strengths which gives the company an edge over its competitors.
a) Core competencies b) Competitive advantage
c) Profiteering d) None of the above
 - 4) Licencing is an arrangement where by one company allows another company to use its _____
a) Brand name and trade mark b) Technology and patent
c) Copy right d) All of the above
 - 5) _____ is basically the process by which a company can delegate certain functions of their business to a specialised organisation who can get it done more cheaply, quickly and efficiently.
a) Globalisation b) Business process out sourcing
c) Amalgamation d) Merger
 - 6) During the period of work overload the stress tend to be _____
a) Low b) High
c) Can't tell as low or high d) All of the above

७) उत्पादनात किंवा सेवेत सामावलेल्या खास वैशिष्ट्यांच्या आधारावर स्पर्धात्मक फायदा मिळविणे म्हणजे _____ होय.

अ) वैविध्यता

ब) भेदकरण

क) केंद्रीकरण

ड) एकात्मीकरण

८) स्वतःच्या व इतरांच्या भावना समजावून घेण्याची त्यांचे मूल्यमापन व व्यवस्थापन करण्याची क्षमता व कौशल्य म्हणजे _____ होय.

अ) बुद्ध्यांक

ब) प्रवृत्ती गुणांक

क) भावनिक गुणांक

ड) मानसशास्त्रीय गुणांक

९) गाभाभूत सक्षमतेची संकल्पना _____ यांनी दिली.

अ) एफ. डब्ल्यू. टेलर

ब) पोर्टर

क) सी. के. प्रल्हाद

ड) एल्टन मेयो

१०) आहे तेच धोरण कोणताही बदल न करता पूढे चालू ठेवणे म्हणजे _____ व्यूहरचना होय.

अ) विस्तार

ब) कपात

क) स्थिर

ड) भव्य

२. टीपा लिहा :

अ) बेंचमार्किंग किंवा मापदंड.

५

ब) मॅट्रिंग किंवा मार्गदर्शन.

५

३. थोडक्यात उत्तर लिहा :

अ) जागतिकव्यवस्थापकांची प्रवृत्ती (attitude) सांगा.

५

ब) ताण नियंत्रण उपाययोजना स्पष्ट करा.

५

४. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मानव संसाधन विकास संकल्पना स्पष्ट करा, आणि मानव संसाधन व्यवस्थापन व मानव संसाधन विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

५. ताण म्हणजे काय ? ताण येण्याची कारणे किंवा मार्ग स्पष्ट करा.

१०

किंवा

व्यवसायाने जागतिकीकरणात जाण्याच्या अवस्था किंवा पायऱ्या स्पष्ट करा.

SLR-B – 41

Seat No.	
-------------	--

B.Com. Part – III (Semester – V) Examination, 2014
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type question.

1. Answer the following questions by choosing the correct alternative given below. **10**

- 1) The reasonable period allowed in India for the presentation of a cheque is
a) 1 year b) 06 months c) 03 months d) 09 months
- 2) A cheque which is not crossed is called
a) uncrossed cheque b) open cheque
c) order cheque d) bearer cheque
- 3) _____ case deals with the appropriation of payment.
a) Garnishee b) Clayton's
c) Corruptions d) Forgerys
- 4) The document which can be used only for making local payment is called
a) a crossed cheque b) a bill of exchange
c) a banker's cheque d) a draft
- 5) Ability of asset to convert into cash is called
a) Liquidity b) Profitability
c) Safety d) Security
- 6) A banker lien is always a _____ lien.
a) General b) Special c) Legal d) Personal

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१०

१) भारतात धनादेश सादर करण्याचा योग्य कालावधी/मुदत _____ एवढी आहे.

अ) १ वर्ष ब) ६ महिने क) ३ महिने ड) ९ महिने

२) ज्या धनादेशाचे रेखांकन केले जात नाही त्याला _____ धनादेश म्हणतात.

अ) अरेखांकित धनादेश ब) मुक्त धनादेश

क) आदेशदेय धनादेश ड) वाहकदेय धनादेश

३) _____ खटला हा पैशाच्या (रकमेच्या) विशिष्ट वापराशी संबंधित आहे.

अ) गारनिशी ब) क्लेटनचा

क) भ्रष्टाचाराचा ड) खोट्या स्वाक्षरीचा

४) ज्या धनादेशाचा वापर केवळ स्थानिक रकम देण्यासाठी (Payment) /प्रदानासाठी केला जातो त्याला _____ म्हणतात.

अ) रेखांकित धनादेश ब) हुंडी

क) बँक धनादेश ड) ड्राफ्ट

५) मालमत्तेचे पैशात रूपांतर करण्याच्या क्षमतेला _____ असे म्हणतात.

अ) रोखता ब) लाभप्रदता क) सुरक्षितता ड) निर्भयता

६) बँकेचा धारणाधिकार हा नेहमी _____ धारणाधिकार असतो.

अ) सर्व साधारण ब) विशेष क) कायदेशीर ड) वैयक्तिक

७) पुढील पृष्ठांकन हेतूसाठी धनादेशाला जोडण्यात येणाऱ्या कागदाच्या तुकड्याला _____ म्हणतात.

अ) अलॉज

ब) विशेष पृष्ठांकन

क) कोरे पृष्ठांकन

ड) कायदेशीर पृष्ठांकन

८) ऋणकोने धनकोला निश्चित रकम देण्याचे मान्य करणाऱ्या दस्तऐवजास _____ म्हणतात.

अ) धनादेश

ब) वचनचिठ्ठी

क) विपत्र

ड) ड्राफ्ट

९) _____ हे भारतातील पहिल्या व्यापारी बँकेचे नाव आहे.

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

ब) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

क) इंडियन बँक

ड) हिंदुस्थान बँक

१०) जर धनादेशावर दोन बँकासाठी रेखांकन केले असेल तर त्याला _____ रेखांकन म्हणतात.

अ) एकेरी

ब) दुहेरी

क) मुक्त

ड) स्वतंत्र

२. टीपा लिहा.

१०

अ) बँकर आणि ग्राहक यांच्यातील सर्वसाधारण परस्पर संबंध.

ब) हुंडी/विपत्र.

३. टीपा लिहा.

१०

अ) वचन चिठ्ठीची ठळक वैशिष्ट्ये.

ब) रेखांकनाचे विविध प्रकार.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) बँकर/बँकेचे हक्क आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

ब) धनादेश आणि हुंडी यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) भारतातील बँकिंग कायदांचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) पृष्ठांकनाची व्याख्या देवून पृष्ठांकनाचे प्रकार आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

- 6) Banking companies are governed by the Banking Regulation Act
a) 1956 b) 1961 c) 1949 d) 1932
- 7) Loss of profit insurance covers _____
a) Revenue losses b) Capital losses
c) Revenue and Capital losses d) None of them
- 8) The excess price paid by the Holding Company for the purchase of shares of subsidiary company it is known as _____
a) Goodwill b) Capital Reserve
c) Donation d) Profit
- 9) Super profit is the difference between _____
a) Capital employed and Average Capital employed
b) Average profit and Normal profit
c) Current years profit and Last years profit
d) None of the above
- 10) Silver is shown under the heading _____ in the Bank Balance-sheet.
a) Investments b) Other assets
c) Deposits d) Advances

2. Write short notes on :

10

- A) Meaning, nature and need for valuation of Goodwill.
B) 'Average clause' – in case of claim for loss of stock and claim for loss of profit by fire.

3. A) The net profits of a company before providing for taxation (at 30%) for the last five years are Rs. 80,000, Rs. 85,000, Rs. 95,000, Rs. 92,000 and Rs. 1,00,000. The capital employed in the business is Rs. 3,50,000 on which reasonable return of 15% is expected.

Calculate the goodwill of the business by capitalisation of profits method.

5

- B) H. Ltd. acquired all the shares in S.Ltd. on 1st April 2012 and the Balance Sheet of the two companies on 31st March 2013 were as follows : 5

Liabilities	H. Ltd.	S. Ltd.	Assets	H. Ltd.	S. Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share capital	50,000	30,000	Sundry Assets	65,000	70,000
Reserves and surplus			Investments		
Reserves on 1-4-2012	20,000	15,000	shares in S.Ltd. at cost	50,000	–
Profit & Loss Account	25,000	10,000	Current assets	–	–
Secured Loans	–	–	Miscellaneous expenditure		
Unsecured Loans	–	–	P & L A/c	–	–
Current Liabilities					
Sundry Creditors	20,000	15,000			
	1,15,000	70,000		1,15,000	70,000

The Profit and Loss account of S. Ltd. has a credit balance of Rs. 3,000 on 1st April 2012.

Prepare a consolidated Balance Sheet as on 31st March 2013.

4. A) The premises and stock of Karamchand stores were totally destroyed by fire on 30th January 2005. From the account books and other records that were saved, the following information is available. The stock on hand has always been valued at 10% less than cost. 10

Particulars	2002	2003	2004	2005
	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.
Opening Stock as valued	27,090	32,400	36,000	36,900
Purchases less returns	74,900	80,000	81,000	6,000

Sales less returns	1,20,000	1,32,000	1,40,000	12,000
Wages	17,400	19,000	20,900	2,000
Closing stock as valued	32,400	36,000	36,900	–

Prepare a statement for submission to the Insurance Company in support of the claim for loss of stock.

B) Following are the Summarised Balance-Sheets of Sun Ltd. and Moon Ltd. as on 31st March 2010.

10

Balance Sheets as on 31st March 2010.

Liabilities	Sun Ltd.	Moon Ltd.	Assets	Sun Ltd.	Moon Ltd.
	Rs.	Rs.		Rs.	Rs.
Share Capital			Land and Building	50,000	40,000
Shares of Rs. 10 each	1,80,000	1,00,000	Plant and Machinery	80,000	20,000
Sundry creditors	40,000	20,000	Furniture	60,000	20,000
Bills payable	20,000	10,000	Debtors	50,000	25,000
Bank overdraft	20,000	–	Investments	55,000	–
Profit and Loss A/c	35,000	–	(8000 shares in Moon Ltd.)		
			Profit and Loss A/c	–	25,000
	2,95,000	1,30,000		2,95,000	1,30,000

1) Debtors of Sun Ltd. include Rs. 10,000 due from Moon Ltd.

2) Sun Ltd. acquired shares of Moon Ltd. on 1-4-2009 when Moon Ltd. had debit balance of Rs. 40,000 in Profit and Loss Account.

Prepare consolidated Balance-sheet.

5. A) The following is the Trial Balance of Maharashtra Bank Ltd. as on 31st March 2013

10

Particulars	Dr. Rs.	Cr. Rs.
Subscribed capital 50000 Equity shares of Rs. 10 each fully paid	–	5,00,000
Reserve fund	–	2,50,000
Loans, cash credits and overdrafts	2,85,000	–
Premises	50,000	–
Indian Govt. securities	4,00,000	–
Current deposits	–	1,00,000
Fixed deposits	–	1,45,000
Saving deposits	–	50,000
Salaries	28,000	–
General expenses	12,400	–
Interest paid on deposits	15,000	–
Rent, rates and taxes	2,300	–
Directors fees	1,800	–
P&L A/c (01-04-2012)	–	16,000

Interest and discount	–	1,28,000
Stock of stationery	8,500	–
Bills purchased and discounted	46,000	–
Interim dividend paid	17,000	–
Shares	50,000	–
Cash in hand and with RBI	1,93,000	–
Money at call and short notices	80,000	–
	11,89,000	11,89,000

The following information should be considered.

- 1) Provision for bad and doubtful debts required amounting to Rs. 5,000/-
- 2) Interest accrued on Investment was Rs. 8,000/-
- 3) Unexpired discount amounts to Rs. 380/-
- 4) Interim dividend declared was 4%.

Prepare Profit and Loss Account and Balance Sheet in prescribed form for the year ended 31st March 2013.

B) Following are the details of advances of Yahoo Commercial Bank as on 31st March, 2013.

10

	Rs.
Loans	50,00,000
Cash credits	60,00,000
Overdrafts	7,70,000
Advances	2,50,000

Term Loans 25,00,000

Bills discounted and purchased 15,00,000

Following are the details of above advances.

Secured by tangible assets 1,15,00,000

Covered by Bank, Govt. guarantees 30,00,000

Unsecured 15,00,000

Doubtful debts 20,000

In case of doubtful debts the bank did not hold any security and they were all sanctioned to priority sectors.

The composition of advances outstanding was

Priority sector 1,15,20,000

Public sector 35,00,000

From others 10,00,000

Show the treatment of advances in the Final Accounts of the Bank.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2014
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) The concept of _____ is given by Dr. Robert C. Camp.
a) Total Quality Management b) Core Competencies
c) Corporate Governance d) Benchmarking
- 2) The _____ is the primary tool with which to carry on production and into which all other production tools and mechanisms must fit.
a) Factory Location b) Raw material
c) Factory Building d) Factory Labour
- 3) _____ is the simultaneous control of the temperature, humidity, motion and purity of the atmosphere in a confined space.
a) Noise control b) Air-conditioning
c) Ventilation d) Lighting
- 4) Work study is the technique of _____
a) Scientific Management b) Traditional Management
c) Total Quality Management d) Strategic Management
- 5) Industrial sanitation is the science of safeguarding _____ of worker.
a) Income b) Work c) Qualification d) Health
- 6) The situation, where the worker work in the factory is called as _____
a) Work load b) Position
c) Work Environment d) All of the above

P.T.O.

7) In Factory Act 1948, provision are made for _____ to worker.

- a) efficiency
- b) drinking water
- c) work
- d) none of the above

8) Dr. F. W. Taylor is called the father of _____

- a) Scientific Management
- b) Strategic Management
- c) Modern Management
- d) Total Quality Management

9) Production according to product layout and process layout are used in _____ method.

- a) Line Layout
- b) Stationary Layout
- c) Mixed Layout
- d) None of the above

10) _____ is the arrangement and location of production machinery, work centres and ancillary facilities and activities for the purpose of achieving efficiency in manufacturing products.

- a) Factory Building
- b) Factory Location
- c) Plant Layout
- d) Work Environment

2. Write short notes : 10

- a) Recent trends in management
- b) Merits and demerits of factory building in urban area.

3. Write short answer : 10

- a) Importance of work environment
- b) Procedure of plant layout.

4. a) What is 'Scientific Management' ? Explain the principles of 'Scientific Management'. 10

OR

b) What is 'Factory Location' ? Explain the factors influencing the selection of 'Factory Location'. 10

5. a) What is 'Plant Layout' ? Explain the nature and importance of 'Plant Layout'. 10

OR

b) What is 'Noise Control' ? Explain the importance and effects of 'Noise Control'. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) _____ ची संकल्पना डॉ. रॉबर्ट सी. कॅम्प यांनी मांडली.

- अ) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन ब) गाभाभूत सक्षमता
क) प्रमंडळीयशासन ड) बेंचमार्किंग

२) _____ हे उत्पादन कार्याचे एक प्राथमिक साधन असून त्यामध्ये इतर सर्व उत्पादन साधनांची व यंत्राची रचना झाली पाहिजे.

- अ) कारखान्याची जात्रा ब) कच्चामाल
क) कारखाना इमारत ड) कारखान्यातील श्रम

३) _____ म्हणजे मर्यादित जागेमधील वातावरणातील तापमान, आर्द्रता, वारा व शुद्धतायावर एकाच वेणी नियंत्रण ठेवणे होय.

- अ) गोंगाट नियंत्रण ब) वातानुकूलन क) वायुवीजन ड) प्रकाश

४) कार्य-अभ्यास हे _____ चे एक तंत्र/घटक आहे.

- अ) शास्त्रिय व्यवस्थापन ब) पारंपारिक व्यवस्थापन
क) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन ड) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन

५) कामगारांच्या _____ चे रक्षण करण्याचे शास्त्र म्हणजे औद्योगिक आरोग्यरक्षण होय.

- अ) उत्पन्न ब) कार्य क) पात्रता ड) आरोग्य

६) कारखान्यामध्ये कामगारच्या परिस्थितील काम करीत असतो त्याला _____ असे म्हटले जाते.

- अ) कार्यभार ब) पद/स्थिती
क) कार्य पर्यावरण/वातावरण ड) वरील सर्व

- ७) कारखाना कायदा १९४८ मध्ये _____ ची तरतुद कामगारासाठी केली आहे.
 अ) कार्यक्षमता ब) पिण्याचे पाणी क) काम ड) वरीलपैकी नाही
- ८) डॉ. एफ्. डब्लु. टेलर यांना _____ चे जनक किंवा पितामह म्हटले जाते.
 अ) शास्त्रिय व्यवस्थापन ब) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन
 क) आधुनिक व्यवस्थापन ड) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन
- ९) वस्तु रचनेनुसार उत्पादन व प्रक्रियेनुसार उत्पादन यांचा _____ पद्धतीमध्ये उपयोग होतो.
 अ) रेखा यंत्ररचना ब) स्थिर यंत्ररचना
 क) मिश्र यंत्ररचना ड) वरीलपैकी नाही
- १०) _____ म्हणजे उत्पादक यंत्रे, कार्य केंद्रे व पर्यवेक्षण, मालहाताळणी, संग्रहण, वाहतुक या सारख्या सहाय्यभूत असणाऱ्या सेवा यांची जागा ठरवून अशा प्रकारे मांडणी करणे की, ज्या मुळे उत्पादन कार्यात कार्यक्षमता प्राप्त करता येईल.
 अ) कारखाना इमारत ब) कारखान्याची जागा
 क) यंत्ररचना ड) कार्यपर्यावरण

२. टीपा लिहा : १०
 अ) औद्योगिक व्यवस्थापनातील आधुनिक प्रवाह.
 ब) कारखान्याच्या ग्रामिण भागातील जागा निवडीचे गुण दोष.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
 अ) कार्यपरिस्थितीचे महत्त्व.
 ब) यंत्रसंच व यंत्र सामग्री रचनेची पद्धती.
४. अ) 'शास्त्रिय व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? 'शास्त्रिय व्यवस्थापनाची' तत्वे स्पष्ट करा. १०
किंवा
 ब) 'कारखाना स्थान' म्हणजे काय ? कारखाना स्थान निवडीवर प्रभाव य करणारे प्राथमिक व दुय्यम घटक सांगा. १०
५. अ) यंत्रसामग्री रचना म्हणजे काय ? यंत्रसामग्री रचनेचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा. १०
किंवा
 ब) 'गोंगाट नियंत्रण' म्हणजे काय ? गोंगाट नियंत्रणाची आवश्यकता व परिणाम सांगा. १०

SLR-B- 48

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2014
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)
Auditing**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives :

10

- 1) The first auditor of a company is appointed by the
 - a) Promotor itself
 - b) Board of director
 - c) Company law board
 - d) AGM
- 2) In _____ year Chartered Accountants Act was passed.
 - a) 1949
 - b) 1880
 - c) 1960
 - d) 1932
- 3) The _____ of assets implies and enquiry into the value, ownership and title existence and possession, the presence of any charge on assets.
 - a) Recording
 - b) Valuation
 - c) Evaluation
 - d) Verification
- 4) Audit working papers is the property of
 - a) Company
 - b) Auditor
 - c) Secretary
 - d) None of these
- 5) Interim audit is conducted with a object to find out
 - a) Current year profit
 - b) Last years profit
 - c) Annual profit
 - d) Interim profit
- 6) _____ is the backbone of audit.
 - a) Checking
 - b) Valuation
 - c) Vouching
 - d) None
- 7) When the entries are not recorded according to the fundamental principles of accountancy that is called as error of
 - a) Omission
 - b) Principle
 - c) Compensating
 - d) None
- 8) In _____ audit the work of audit is carried out by the staff of the same organization.
 - a) External
 - b) Balance Sheet
 - c) Internal
 - d) Special

P.T.O.

३) माळमत्तेचे ————— म्हणजे माळमत्तेचे मूल्य, माळकी हक्क, अस्तित्व आणि ताबा आणि त्यावरील एखादा बोझा यांची चौकशी करणे.

अ) दफ्तरी नोंदी ब) सत्यापन क) मूल्यमापन ड) तपासणी

४) लेखापरीक्षकाची कागदपत्रे ही ————— ची माळकी असते.

अ) कंपनी ब) लेखापरीक्षक
क) सेक्रेटरी ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

५) मध्यावधी लेखापरीक्षण करण्याचा उद्देश ————— नाफा शोधून काढणे हा असतो.

अ) चालू कालावधीचा नफा ब) मागील वर्षाचा नफा
क) वार्षिक नफा ड) मध्यावधी कालावधीचा नफा

६) ————— हा लेखापरीक्षणाचा कणा आहे.

अ) तपासणी ब) मूल्यांकन क) प्रमाणन ड) काहीही नाही

७) जेव्हा लेखाकर्माच्या मूलभूत तत्त्वा प्रमाणे नोंदी केल्या जात नाहीत अशा चुकांना ————— म्हणतात.

अ) विसरचुका ब) तात्त्विक चुका क) भरपाईच्या चुका ड) कोणतेही नाही

८) ————— लेखापरीक्षणा मध्ये संस्थेचा कर्मचारी वर्गच लेखापरीक्षणाचे काम करतो.

अ) बहिर्गत ब) ताळे बंद क) अंतर्गत ड) विशेष

९) अंतर्गत नियंत्रण पद्धती मध्ये ————— तत्त्वाचा वापर केला जातो.

अ) अधिकार व जबाबदारी ब) श्रमविभागणी
क) आदेशातील एकवाक्यता ड) कोणतेही नाही

१०) मूल्यांकनामध्ये लेखापरीक्षकाची जबाबदारी ————— असते.

अ) अमर्यादीत ब) मर्यादीत क) अ) व ब) ड) कोणतेही नाही

२. उत्तरे द्या (टीपा लिहा) :

अ) अंतर्गत व वैधानिक लेखापरीक्षण मधील फरक सांगा.

५

ब) कंपनी लेखापरीक्षकाची पात्रता स्पष्ट करा.

५

३. उत्तरे लिहा (टिपा द्या) :

- अ) बँकेचे लेखापरीक्षण करताना लेखापरीक्षक कोणती विशेष काळजी घेतो स्पष्ट करा. ५
- ब) व्यापारी येणेचे सत्यापन व मूल्यांकन करताना कोणते मुद्दे तपासणार. ५

४. कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर द्या :

१०

- i) पेटेन्ट्स व कॉपीराईट्स यांची तपासणी, सत्यापन व मूल्यांकन कसे कराल.
- ii) लेखापरीक्षकाची नेमणूक, पात्रता व मानधन बँकींग कंपनी कायदानुसार स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर द्या :

१०

- i) लेखापरीक्षणाची व्याख्या द्या व लेखापरीक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) अंतर्गत लेखापरीक्षण व बहिर्गत लेखापरीक्षण यांची व्याख्या द्या व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – III (Sem. – V) Examination, 2014
ADVANCED COSTING (Paper – II)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Use of calculator is allowed.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives :

10

- 1) In mass production industries producing standardised products _____ costing method should be used for cost ascertainment.
A) Contract B) Batch C) Operating D) Process
- 2) Use of uniform costing system creates the type of _____ markets.
A) Natural B) Foreign C) Competative D) Monopolistic
- 3) In oil refinery industries _____ costing method is used for cost ascertainment.
A) Standard B) Operating C) Batch D) Process
- 4) The process loss that could not affect the cost of inventory is _____ loss.
A) Actual B) Normal C) Revenue D) Abnormal
- 5) In _____ costing the cost of a group of product is ascertained.
A) Uniform B) Marginal C) Contract D) Batch
- 6) In _____ costing pre-supposes mutual understanding and trust among participating companies.
A) Job B) Batch C) Uniform D) Standard
- 7) The method of costing as used in undertakings like gas companies, cinema houses, hospitals etc. is known as _____ costing.
A) Contract B) Process C) Operating D) Pre-determined
- 8) The _____ clause in contracts are often provided as safeguards against any likely changes in price or utilisation of material and labour.
A) Cost plus contract B) Retention
C) Escalation D) Notional profit

4. The following information is obtained from the books of Pooja Construction company relating to contract for Rs. 75,00,000. The contractee pays 90% of the value of work done as certified by the architect.

Particulars	Year 2010 Rs.	Year 2011 Rs.	Year 2012 Rs.
Materials	9,00,000	11,00,000	6,30,000
Wages	8,50,000	11,50,000	8,50,000
Direct expenses	35,000	1,25,000	45,000
Indirect expenses	15,000	20,000	–
Work certified	17,50,000	56,50,000	75,00,000
Work uncertified	–	1,00,000	–
Plant issued	1,00,000	–	–

The value of plant at the end of 2010, 2011 and 2012 (When the contract was completed) was Rs. 80,000, Rs. 50,000 and Rs. 20,000.

Prepare Contract Account for the year ending 2010, 2011 and 2012.

10

OR

4. The Hindustan Construction Company Ltd. have undertaken the construction of a bridge over river Yamuna. Value of the contract is Rs. 12,50,000. The following are details as shown in the book on 30th June 2013.

Wages	4,05,000
Materials less returns	4,20,000
Materials from stores	81,200
Hire and use of plant	12,100
Direct expenses	23,000
General overheads	37,100
Material in hand on 30/6/2013	6,300
Wages accrued on 30/6/2013	7,800
Direct expenses accrued on 30/6/13	1,600
Work not yet certified	16,500
Amount certified by Engineer	11,00,000
Cash received on Account (80% of work certified)	8,80,000

Prepare Contract Account.

10

5. From the following data for the year 2012-13. Prepare an operating cost sheet showing the cost of electricity generated per kWh. by Andhra Power Station.

10

Total units generated – 10,00,000 kWh.

Operating Labour	Rs. 50,000
Repairs and Maintenance	Rs. 50,000
Lubricants, spares and stores	Rs. 40,000
Plant Supervision	Rs. 30,000
Administration overheads	Rs. 20,000

Coal consumed per kWh. for the year is 2.5 kg. @ Re. 0.2 per Kg. Charge depreciation @ 10% on capital cost of Rs. 2,00,000.

OR

5. Mahalaxmi Transport Service Company is running four buses between two towns which are 50 miles apart. Seating capacity of each bus is 40 passengers. The following particulars were obtained from the companies books for the month of April 2013.

Wages of Drivers, Conductors and Cleaners	Rs. 2,400
Salary of office and supervisory staff	Rs. 1,000
Diesel oil and other oil	Rs. 4,000
Repairs and maintenance	Rs. 800
Taxation Insurance etc.	Rs. 1,600
Depreciation	Rs. 2,600
Interest and other charges	Rs. 2,000
Total	Rs. 14,400

75% of seats are occupied by each bus. Calculate cost per passenger mile.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – V) Examination, 2014
INSURANCE (Paper – II)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) The insurance an employer can take for the benefit of his employees is called _____ insurance.
A) Third party insurance B) Public insurance
C) Group insurance D) Employers liability insurance
- 2) In case of motor insurance _____ insurance policy is compulsory.
A) Liability B) Reinsurance
C) Double D) Third party
- 3) Which insurance provides compensation for loss due to accident fire ?
A) Fire insurance B) Marine insurance
C) Fidelity insurance D) Group insurance
- 4) In _____ year insurance is mainly started comprehensive crop insurance.
A) 1990 B) 1980
C) 1985 D) 1991
- 5) _____ insurance is mainly started for rural farmers for their cattles.
A) Cattle B) Motor
C) Group D) Double
- 6) Reinstalment value policy is a type of _____ policy.
A) Life insurance B) Fire insurance
C) Marine insurance D) Crop insurance

7) In the history of insurance business Accident Insurance is _____ form of insurance.

- A) Old B) Traditional
C) New D) None of the above

8) Crop insurance first time introduced in _____ state in the year 1939.

- A) Mysore B) Mumbai C) Zarkhand D) Uttaranchal

9) Comprehensive policy is the type of _____ insurance.

- A) Accident B) Crop C) Cattle D) Marine

10) If policy holder insures the same risk with more than one insurer it is known as _____ insurance.

- A) Double B) Public C) Special D) Private

2. Write short notes on : 10

- 1) Importance of fire insurance.
2) Crop insurance.

3. A) Discuss different types of public liabilities insurance. 5

B) Explain the risk covered in cattle insurance. 5

4. State the procedure of taking fire insurance policy. 10

OR

Explain the conditions of fire insurance policy. 10

5. Explain the types of fire insurance policy. 10

OR

Explain the meaning and risk cover in motor insurance. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा. १०

१) कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी मालक जो विमा घेतात त्यास _____ विमा म्हणतात.

- अ) तृतीयपक्ष विमा ब) सार्वजनिक विमा
क) समूह विमा ड) मालकाच्या जबाबदारीचा विमा

१०) जर विमेदाराने एक सारख्या धोक्याचा विमा एकापेक्षा जास्त विमेकऱ्याकडे उत्तरविल्यास त्यास
 _____ विमा असे म्हणतात.

अ) दुहेरी

ब) सार्वजनिक

क) विशेष

ड) खाजगी

२. टीपा लिहा.

१०

१) अग्नी विम्याचे महत्त्व

२) पीक विमा.

३. अ) सार्वजनिक जबाबदारीच्या विम्याच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

५

ब) पशुधन विम्यातील जोखीम स्पष्ट करा.

५

४. अग्नी विमा पत्र घेण्याची कार्यपद्धती सांगा.

१०

किंवा

अग्नी विमा पत्रातील अर्थ स्पष्ट करा.

१०

५. अग्नी विमा पत्राचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मोटार विमा म्हणजे काय ? मोटार विम्यातील जोखीम स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
ADVANCED STATISTICS (Paper – II)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Each question carries equal marks.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given alternatives. **10**
- i) A statistical constant derived from the population observations is called as
a) Statistic b) Parameter c) Estimate d) None of these
- ii) Accepting an H_0 , when it is false is a
a) correct decision b) Type I error
c) Type II error d) None of these
- iii) In testing $H_0: \mu_1 = \mu_2$ vs $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ for large samples, H_0 is rejected at 5% I.O.S. of
a) cal. $|z| > 2.58$ b) cal. $|z| > 1.96$
c) cal. $|z| \leq 1.96$ d) none of these
- iv) If α is the maximum probability of type I error, β is the probability of type II error, then power of the test is given by
a) $1 - \alpha$ b) $1 - \beta$ c) α d) none of these
- v) For testing goodness of fit of observed frequencies and expected frequencies, one uses
a) Normal test b) t-test
c) χ^2 -test d) none of these

- vi) In testing independence of two attributes with 5 x 5 contingency table, the d.f. associated with χ^2 -test statistic is
 a) 24 b) 16 c) 25 d) none of these
- vii) Rejecting a H_0 when it is false is a
 a) Type I-error b) Type II error
 c) Correct decision d) None of these
- viii) W.S. Gosset published his findings under pen name, 'Student' on
 a) Normal distribution b) χ^2 -distribution
 c) t-distribution d) none of these
- ix) If Pearl's vital index is greater than one then
 a) population in near future increases
 b) population in near future decreases
 c) remains stable
 d) none of these
- x) In testing $H_0 : \mu = \mu_0$ V/s $H_1 : \mu \neq \mu_0$ with a sample of number of observations equal to 25, the d.f. associated with test statistic is equal to
 a) 25 b) 24 c) 16 d) none of these
2. A) Explain paired t-test. 5
- B) Find CDR and STDR for population A, whose data are given below. 5

Age group	Standard Population			
	Population in ('000)	SDR	Population in ('000)	SDR
0 – 5	8	50	12	48
5 – 15	10	15	13	14
15 – 50	27	10	15	9
50 & above	5	60	10	59

- 3. A) Explain a test, used to test $H_0 : \mu = \mu_0$ for large sample. 5
- B) Following are the data given for 2 attributes. 5

Condition of child	Condition of home		Total
	Clean	Dirty	
Clean	70	50	120
Dirty	80	20	100
Total	150	70	220

Use Chi-square test at 5% I.O.S. to state whether the two attributes are independent. (Given : $\chi^2_{1;0.05} = 3.841$).

- 4. Attempt **any one** of the following. 10

A) For a 2 x 2 contingency table $\begin{array}{|c|c|} \hline a & b \\ \hline c & d \\ \hline \end{array}$, show that a χ^2 -test statistic to test independence of attributes is given by

$$\chi^2 = \frac{N(ad - bc)^2}{(a + b)(a + c)(b + d)(c + d)}$$

B) From the following table given below

Age group	No. of children born to 1000 women passing through child bearing period	Mortality Rate (Per 1000)
16-20	150	120
21-25	1500	180
26-30	2000	150
31-35	800	200
36-40	500	220
41-45	200	230
46-50	100	250

Compute GRR and NRR, if sex ratio is 52 : 48.

5. Attempt **any one** of the following.

10

- A) Explain the various measures used for mortality.
- B) Given the following information relating to two places, A and B, test whether there is any significant difference between their mean wages :

	A	B
Mean wages (Rs.)	47	49
Standard deviations	28	40
No. of workers	1000	1500

Seat No.	
-------------	--

B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2014
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Day and Date : Thursday, 27-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

1. Choose the correct alternatives. 10

- 1) _____ is a place of Head Office of the National Commission.
A) Mumbai B) Delhi C) Kolkatta D) Chennai
- 2) The World Consumer Day celebrated on
A) 15th March B) 24th December
C) 1st May D) 15th April
- 3) The minimum number of members required to form a private company is
A) Two B) Five C) Seven D) Fifty
- 4) The National Consumer Day is celebrated on
A) 15th March B) 15th December
C) 1st May D) 24th December
- 5) The meeting is held only once in the life time of a public company
A) Statutory meeting B) Annual general meeting
C) Extra ordinary meeting D) None of the above
- 6) Consumer Protection Act passed in the year
A) 1986 B) 1956 C) 1992 D) 1872

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) राष्ट्रीय ग्राहक अयोगाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) दिल्ली क) कोलकत्ता ड) चेन्नई
- 2) जागतीक ग्राहक दिन _____ रोजी साजरा केला जातो.
अ) 15th मार्च ब) 24th डिसेंबर क) 1st मे ड) 15th एप्रिल
- 3) खाजगी कंपनी स्थापन करण्यासाठी कमीत कमी _____ सभासदांची आवश्यकता असते.
अ) दोन ब) पाच क) सात ड) पन्नास
- 4) राष्ट्रीय ग्राहक दिवस _____ रोजी साजरा केला जातो.
अ) 15th मार्च ब) 15th डिसेंबर क) 1st मे ड) 24th डिसेंबर
- 5) सार्वजनिक कंपनीच्या आयुष्यात एकदाच जी सभा संपन्न होते ती सभा म्हणजे _____ होय.
अ) नियमक सभा ब) वार्षिक सभा
क) विशेष सभा ड) यापैकी नाही
- 6) ग्राहक संरक्षण कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
अ) 1986 ब) 1956 क) 1992 ड) 1872
- 7) सार्वजनिक कंपनीने _____ ची विक्री करून भांडवल उभारणी करणे गरजेचे असते.
अ) शेअर्स/भाग ब) ठेवी
क) कर्जरोखे ड) यापैकी नाही
- 8) संचालक मंडळच्या सभेसाठी _____ गणसंख्या आवश्यक असते.
अ) $\frac{1}{3}$ OR 2 ब) $\frac{1}{2}$ OR 5 क) $\frac{1}{4}$ OR 3 ड) यापैकी नाही

- 9) सेबी कायदा _____ साली संमत झाला.
 अ) 1992 ब) 1872 क) 2000 ड) 2005
- 10) प्रतिभुती करार कायदा _____ साली संमत झाला.
 अ) 1956 ब) 1992 क) 1986 ड) 2005
2. टिपा लिहा. 10
 अ) घटनापत्रकाची विविध कलमे सांगा
 ब) जिल्हा ग्राहकमंच
3. टिपा लिहा. 10
 अ) भांडवलाचे प्रकार
 ब) कंपनीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
4. अ) ग्राहकांची संज्ञा स्पष्ट करा. ग्राहकांच्या विविध हक्क स्पष्ट करा. 10
किंवा
 ब) सेबीचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.
5. अ) कंपनीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा आणि खाजगी कंपनी आणि सार्वजनिक कंपनी यातील फरक स्पष्ट करा. 10
किंवा
 ब) शेअर बाजाराची कार्ये स्पष्ट करा.
-

SLR-B– 54

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. III (Semester – VI) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS**

Day and Date : Friday, 28-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) The eleventh five year plan covers the five year period
a) 2004 – 09 b) 2005 – 10 c) 2006 – 11 d) 2007 – 12
- 2) Investment in _____ enhances human capital formation.
a) education b) agriculture c) industry d) trade
- 3) According to HDR (2010) Human Development is measured by
a) saving b) investment
c) income d) decent standard of living
- 4) Equity, sustainability, productivity, empowerment are the essential components of
a) economic development b) human development
c) rural development d) social development
- 5) Foreign aid plays a crucial role and enables the LDCs to overcome the _____ problem.
a) balance of payment b) poverty
c) inflation d) unemployment
- 6) India has been receiving foreign capital in the form of
a) foreign aid b) external commercial borrowing
c) foreign investment d) all of the above

P.T.O.

7) The SDR (Special Drawing Rights) were introduced in _____ to help member countries of IMF.

- a) 1949 – 50 b) 1959 – 60 c) 1969 – 70 d) 1979 – 80

8) The IBRD is also known as the

- a) Regional Bank b) State Bank
c) National Bank d) World Bank

9) The _____ accepted the objectives of GATT with some extensions.

- a) IMF b) IBRD c) WTO d) SAARC

10) The formation of SAARC was in

- a) 1975 b) 1985 c) 1995 d) 2005

2. Answer the following :

- A) What are the failures of Xth plan ? 5
B) What is the importance of foreign capital ? 5

3. Write short notes on :

- A) Human Poverty Index. 5
B) Features of W.T.O. 5

4. Answer **any one** : 10

- A) XIth five year plan.
B) Role of Human Resources in Economic Development.

5. Answer **any one** : 10

- A) Explain the need for foreign capital. What is Govt. Policy towards foreign capital ?
B) Explain the objectives and performance of IMF.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) अकराव्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी म्हणजे

अ) २००४ - ०९ ब) २००५ - १० क) २००६ - ११ ड) २००७ - १२

२) _____ मधील गुंतवणूक मानवी भांडवलसंचयातील गुंतवणूक होय.

अ) शिक्षण ब) शेती क) उद्योग ड) व्यापार

३) मानवी विकास अहवाल २०१० प्रमाणे मानवी विकासाचे मापन _____ प्रमाणे होते.

अ) बचत ब) गुंतवणूक क) उत्पन्न ड) उत्तम राहणीमान

४) समता, शाश्वतता, उत्पादकता, सबलीकरण हे _____ तील महत्वाचे घटक आहेत.

अ) आर्थिक विकास ब) मानवी विकास
क) ग्रामीण विकास ड) सामाजिक विकास

५) अल्पविकसित देशांसाठी परकिय मदतीची भूमिका महत्वाची आहे आणि त्यामुळे _____ चा प्रश्न सोडविणे शक्य होते.

अ) व्यवहारतोल ब) दारिद्र्य क) भाववाद ड) बेकारी

६) भारताला _____ स्वरूपात परकिय भांडवल उपलब्ध होते.

अ) परकिय मदत ब) बाह्य व्यापारी कर्ज
क) परकिय गुंतवणूक ड) वरीलपैकी सर्व

७) _____ मध्ये SDR (विशेष उचल अधिकार) ची सुरुवात IMF च्या सभासद देशांना मदत करण्यासाठी झाली.

अ) १९४९ - ५० ब) १९५९ - ६० क) १९६९ - ७० ड) १९७९ - ८०

८) IBRD _____ नावाने ओळखली जाते.

अ) विभागीय बँक ब) स्टेट बँक क) राष्ट्रीय बँक ड) जागतिक बँक

९) GATT च्या उद्दिष्टांमध्ये काही विस्तार करून _____ चा स्वीकार करण्यात आला.

अ) IMF ब) IBRD क) WTO ड) SAARC

१०) SAARC (सार्क) ची सुरुवात _____ मध्ये झाली.

अ) १९७५ ब) १९८५ क) १९९५ ड) २००५

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

अ) दहाव्या योजनेचे अपयश कोणते ?

५

ब) परकिय भांडवलाचे महत्व काय ?

५

३. थोडक्यात टीपा लिहा :

अ) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक.

५

ब) WTO ची वैशिष्ट्ये.

५

४. कोणत्याही एका प्रश्नावर उत्तर लिहा :

१०

अ) अकरावी पंचवार्षिक योजना.

ब) मानवी संसाधनाची आर्थिक विकासातील भूमिका.

५. कोणत्याही एका प्रश्नावर उत्तर लिहा :

१०

अ) परकिय भांडवालाची गरज स्पष्ट करा. परकिय भांडवलाबाबत सरकारचे धोरण काय ?

ब) IMF (आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी) ची उद्दिष्टे सांगून कामगिरी लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MODERN MANAGEMENT PRACTICES**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select suitable alternative from the given alternatives : 10
- 1) Quality is/has _____
 - a) several different attributes
 - b) relative term
 - c) relevant for both products and services
 - d) all of the above
 - 2) Dimension of quality as how a product looks, feels, tastes and smells is
 - a) serviceability
 - b) durability
 - c) reliability
 - d) none of the above
 - 3) _____ suggested that with a view to achieve high level of excellence quality must be maintained at each stage of processing the product.
 - a) Deeming
 - b) Juran
 - c) Crosby
 - d) None of the above
 - 4) Six sigma is a statistical concept that measures a process in terms of
 - a) attributes
 - b) defects
 - c) a) and b) above
 - d) nothing
 - 5) Loss of human life or damage to property of such a nature as to be beyond the capacity of the community of the affected area, is called
 - a) accident
 - b) hazard
 - c) disaster
 - d) none
 - 6) Recent disaster at Uttarakhand was the effect of
 - a) tsunami
 - b) environment degradation
 - c) snow falls
 - d) over precipitation

P.T.O.

- 7) People who place a high value on money and material possessions may
- a) not have strong ethical standards
 - b) have strong ethical standards
 - c) have excellent ethical standards
 - d) can't tell
- 8) Normal business ethics in customer relations suggest that products and services be
- a) safe
 - b) accompanied by information about product
 - c) appropriately priced
 - d) all of the above
- 9) It is generally agreed that the corporation must be so _____ that its stakeholders should feel it to be rational and honest.
- a) checked
 - b) controlled
 - c) governed
 - d) audited
- 10) Stakeholders representation on board of directors is called
- a) market based governance model
 - b) outsider governance model
 - c) insider model
 - d) a) and b) above

2. Write short notes on : **10**
- 1) Meaning of TQM.
 - 2) Types of event management.
3. Write answer in brief : **10**
- 1) Explain steps in prevention of disaster.
 - 2) Explain on market based corporate governance.
4. Explain major ingredients of TQM. **10**
- OR
- Discuss various steps in implementing 'six sigma'. **10**
5. Discuss on career in event management. **10**
- OR
- Discuss on how individual ethics is formed. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :

१०

१) गुणवत्ता ही असते/आहे _____

- अ) विविध गुणवैशिष्टे असलेली ब) सापेक्ष संकल्पना
क) वस्तू आणि सेवांशी संबंधीत ड) वरील सर्व

२) गुणवत्तेचे पैलू-जसे की वस्तू कशी दिसते, भासते, त्याची चव आणि गंध कसा आहे ?

- अ) दुरुस्तीयोग्यता ब) टिकाउपणा क) विश्वासर्हता ड) वरील कोणतेही नाही

३) वस्तूत उच्च गुणवत्ता घेण्यासाठी, वस्तू निर्माण प्रक्रियेतील प्रत्येक टप्प्यांवर गुणवत्ता ठेवलीगेली पाहिजे असे _____ यांनी सूचविले आहे.

- अ) डेमींग ब) जूरान क) क्रॉसबी ड) वरील कोणीही नाही

४) सिक्स सिग्मा ही संख्याशास्त्रीय संकल्पना आहे की जी प्रक्रियेतील _____ ची मोजणी करते.

- अ) गुण ब) दोष
क) अ) आणि ब) दोन्ही ड) कोणतेही नाही

५) संकटग्रस्त प्रदेशातील लोकसमुदायाच्या सहनशीलतेहून अधिक होणारे व्यक्ति आणि मालमत्तेचे नुकसान म्हणजे

- अ) अपघात ब) धोका क) आपत्ती ड) कोणतेही नाही

६) नुकतीच उत्तराखंडमध्ये आलेली आपत्ती ही _____ मुळे होती.

- अ) सुनामी ब) पर्यावरण च्हास
क) बर्फ वृष्टी ड) ढगफुटी/अतिवृष्टी

७) ज्या व्यक्ती पैसा आणि भौतिक वस्तू जमा करण्यावर अधिक भर वा महत्त्व देतात त्या असतात.

- अ) उच्च नीतिमत्ता नसलेल्या ब) उच्च नीतिमत्ता असलेल्या
क) उच्चतम नीतिमत्ता असलेल्या ड) सांगू शकत नाही

८) ग्राहकांशी नातेसंबंध ठेवणारी सामान्य व्यावसायिक नीतिमत्ता सूचविते की वस्तू आणि सेवा
_____ असाव्यात.

अ) सुरक्षित

ब) वस्तूसंबंधात माहिती देणारी

क) योग्य किंमत आकारलेली

ड) वरील सर्व

९) निगमचे _____ असे केले पाहिजे की निगमशी संबंधीत सर्व घटकांना, संस्था ही वाजवी आणि प्रामाणीक आहे असे वाटले पाहिजे.

अ) तपासणी

ब) नियंत्रण

क) नियमन (संहिता)

ड) हिशेबतपासणी

१०) व्यवसाया संबंधीत समूह घटकांचे संचालकपदी प्रतिनिधीत्व (नियुक्ती) म्हणजे

अ) बाजार आधारीत नियमन प्रतिमान

ब) बाहेरील नियमन प्रतिमान

क) अंतर्गत प्रतिमान

ड) वरील अ) आणि ब)

२. टीपा लिहा :

१०

१) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन अर्थ.

२) समारंभ व्यवस्थापनाचे प्रकार.

३. थोडक्यात उत्तर लिहा :

१०

१) आपत्ती प्रतिबंधात्मक किंवा पूर्वतयारीतील टप्पे स्पष्ट करा.

२) बाजार आधारित निगम नियमन (संहिता) स्पष्ट करा.

४. 'संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनाची' प्रमुख घटक स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'सिक्स सिग्मा' अंमलबजावणीतील विविध टप्प्यांची चर्चा करा.

५. समारंभ व्यवस्थापनातील कारकीर्द करण्यावर चर्चा करा.

१०

किंवा

वैयक्तिक नीतिमत्ता कशी निर्माण होते किंवा बनते, त्यावर चर्चा करा.

B) If the existing current ratio of a company is 3 : 1, write in each of the following cases whether the current ratio will increase, decrease or will remain unchange ?

5

- Payment to creditors.
- Repayment of bank term loan.
- Purchase of fixed assets by issue of shares.
- Collection of cash from debtors.
- Withdrawal of cash from bank overdraft account.

4. A) In order to avoid competition and to improve the financial strength M/S Pandharpur Ltd. and M/S Barshi Ltd. decided to merge into new company called M/S Solapur Ltd.

10

The balance sheets of old companies as on 31st March, 2013 were as under

Liabilities	Pandharpur Ltd. ₹	Barshi Ltd. ₹	Assets	Pandharpur Ltd. ₹	Barshi Ltd. ₹
<u>Share capital</u>			Plant and Machinery	70,000	40,000
Equity shares of 10/- each	1,50,000	50,000	Building	50,000	22,000
5% debentures	—	6,000	Land freehold	6,000	—
Reserves	—	4,000			
Mortgage loan	10,000	—	Debtors	40,000	12,000
			<u>Less R.D.D.</u>	<u>4,000</u>	<u>2,000</u>
				36,000	10,000
Bills payable	5,000	8,000	Investments	26,000	6,000
Creditors	3,000	12,000	Cash	15,000	3,000
Profit and Loss A/c	40,000	2,000	Bank	5,000	1,000
Total	2,08,000	82,000	Total	2,08,000	82,000

Solapur limited agreed to following :

- The liabilities of all companies to be taken over.
- The debenture holders of Barshi Ltd. to get 8% debentures of Solapur Ltd.
- Issue of equity shares of ₹ 100/- each at a premium of ₹ 50 per share to old shareholders.

For the purpose of the transfer the assets are to be revalued as under :

Particulars	Pandharpur Ltd.	Barshi Ltd.
Plant and Machinery	75,000	45,000
Building	55,000	25,000
Land-freehold	10,000	—
Debtors	34,200	9,000
Investments	29,800	8,000
Goodwill	20,000	10,000

Calculate purchase considerations for both companies and prepare Realization A/c in the books of transferor companies.

OR

B) Following was the Balance Sheet of Hard Luck Ltd. as on 31-3-2013.

10

Liabilities	Amount	Assets	Amount
	₹		₹
<u>Share capital</u>		Goodwill	60,000
10,000 equity		Building	80,000
shares of ₹ 20/-		Machinery	1,30,000
each fully paid	2,00,000	Stock	50,000
6,000, 8% preference		Debtors	30,000
shares of ₹ 20/-		Cash	10,000
each fully paid	1,20,000	Preliminary expenses	6,000
Debentures	80,000	Profit and Loss A/c (loss)	54,000
Creditors	20,000		
	4,20,000		4,20,000

Following scheme of reconstruction has been agreed upon.

- 1) A new company 'Better Fortune Ltd' has to be formed with an authorised capital of ₹ 6,00,000/- divided into 60,000 equity shares of ₹ 10/- each.
- 2) Two equity shares as to ₹ 5/- paid-up in new company to be issued for every one equity share in old company.
- 3) Four equity shares as to ₹ 5/- per share paid-up in the new company to be issued for every one preference share in the old company.
- 4) Debenture holders to be allotted 8,000 equity shares as fully paid-up in the new company after take-over.
- 5) The remaining equity shares to be issued to the public which are fully subscribed and called-up and paid-up at the time of application itself.
- 6) The assets of old company to be taken over by new company except for the machinery which is to be considered less by ₹ 10,000/-.

Show Realisation A/c in the books of old company and show opening entries in the books of 'Better Fortune Limited'.

5. A) Following items have been extracted from the Trial Balance of Best Deals Limited as on 31st March, 2013.

10

Particulars	Amount
	₹
Cash	24,300
Advance payments to suppliers	31,000
Land and Building	4,00,000
Stock	1,86,400
General reserve	50,000
Trade creditors	2,02,875
Debtors	2,61,500

Bills receivable	11,300
Plant and Machinery	2,72,000
8% debentures	1,25,000
Bank overdraft	26,000
Equity share capital	
(shares of ₹ 10/- each)	5,00,000
Profit and Loss A/c balance	1,08,500
Proposed dividend	43,125
Provision for taxation	62,000
Bills payable	9,000
Share premium	70,000
Net sales (2012-13)	12,00,000
Net profit for the year 2012-13	
before interest, dividend and tax	1,46,500

Calculate following ratios :

- Return on capital employed.
- Fixed assets turnover ratio.
- Current ratio.
- Quick ratio on the basis of current liabilities.
- Debtors turnover ratio.
- Stock turnover ratio on the basis of closing stock, considering net sales.

OR

B) Mr. Amit, an educated employed decided to start his own transport business with that intention in mind he approached Tata Motors Limited. They agreed to supply him a mini truck on hire-purchase basis. 10

The cash price of the mini-truck was ₹ 2,50,000/- with a down payment of ₹ 1,00,000/- which was paid on 1st April, 2010. Mr. Amit had borrowed this amount from his father.

Interest was charged @ 10% p.a. on the outstanding balance by Tata Motors Ltd.

The balance amount was payable as under :

On 31/3/2011 ₹ 60,000/-

On 31/3/2012 ₹ 50,000/-

On 31/3/2013 ₹ 40,000/-

Show Truck A/c and Tata Motors Ltd. A/c in the books of Mr. Amit assuming all the installments were paid on time and depreciation @ 10% under SLM (Straight Line Method). Also show Interest A/c in the books of Tata Motors Ltd.

SLR-B – 6

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Compulsory) (Old)**

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- सूचना :** 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) प्रश्न के सामने अंक दिए हुए हैं।

1. निम्नांकित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10
- 1) क्रेता के क्रयादेश के उत्तर में माल प्रेषण की सूचना देनेवाले पत्र को _____ पत्र कहते हैं।
अ) पूछताछ पत्र ब) निखर पत्र क) संदर्भ पत्र ड) सूचनादायी पत्र
- 2) रोमन लिपि के सभी अक्षरों का समायोजन _____ षिट में हुआ है।
अ) एक ब) दो क) सात ड) पाँच
- 3) संगणक के प्रमुख भाग _____ है।
अ) दो ब) चार क) एक ड) तीन
- 4) कुंजी पटल को अंग्रेजी में _____ कहते हैं।
अ) की बोर्ड ब) सी बोर्ड क) बी बोर्ड ड) जी बोर्ड
- 5) _____ भाषा का आभूषण है।
अ) अलंकार ब) लोकोक्ति क) मुँहावरा ड) शृंगार

P.T.O.

- 6) विज्ञापन शब्द _____ भाषा से आया है ।
 अ) संस्कृत ब) प्राकृत क) अपभ्रंश ड) लॅटिन
- 7) ग्राहक अथवा क्रेता द्वारा खरीद संबंधी जानकारी जुटाने हेतु निर्माता या विक्रेता के नाम जो पत्र लिखा जाता है, उसे _____ पत्र कहते हैं ।
 अ) क्रयादेश पत्र ब) भुगतान पत्र क) संदर्भ पत्र ड) पूछताछ पत्र
- 8) संगणक एक निर्जीव _____ है ।
 अ) मशीन ब) यंत्र क) इंजिन ड) उपकरण
- 9) _____ ने आराम किया ।
 अ) शाम ब) श्याम क) स्याम ड) प्याम
- 10) हाथी मरा भी तो _____ लाख का ।
 अ) आठ ब) नौ क) दस ड) बीस

2. निम्नलिखित में से पाँच प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए ।

10

- 1) व्यापारी पत्र की दो विशेषताएँ लिखिए ।
- 2) संगणक क्या है ?
- 3) विज्ञापन क्या है ?
- 4) 'श्री. गणेश करना' इस मुँहावरे का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग करो ।
- 5) 'बाप बड़ा न भैया सबसे बड़ा रुपय्या' इस कहावत को स्पष्ट कीजिए ।
- 6) विज्ञापन के चार माध्यम कौनसे हैं ?

3. लघुत्तरी प्रश्न - निम्नलिखित में से दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

10

- 1) वेब पब्लिशिंग का परिचय दीजिए ।
- 2) ब्राऊजिंग को स्पष्ट कीजिए ।
- 3) प्रभावी विज्ञापन की आवश्यकताएँ स्पष्ट कीजिए ।

4. दीर्घोत्तरी प्रश्न –निम्नलिखित में से **एक** पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए। **10**

प्रोप्रायटर, मेहता बुक हाऊस, मेन रोड, सातारा ; विक्रय प्रबंधक, पाठ्यक्रम मण्डल, बालभारती पुणे के नाम पत्र लिखकर माध्यमिक विद्यालयों के लिए निर्धारित नये पाठ्यपुस्तकों के दर-दाम, व्यापारी शर्ते, विवरण पुस्तिका आदि के बारे में पूछताछ करते है। इस पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

अथवा

वितरण प्रबंधक, अल्पाइन लेबोरेटरीज, ३-ए, केमिकल कंपाऊंड, गांधीनगर, अहमदाबाद (गुजरात) ; क्रय प्रभारी, अपना बझार, नायगाव, मुंबई के नाम उनके पूछताछ पत्र के उत्तर में अपनी नई दवाइयों की निरख भेजते हैं। इस पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

5. दीर्घोत्तरी प्रश्न : **10**

संगणक के उपयोग लिखिए।

- ८) विमा कायदा _____ साली संमत झाला.
 अ) १९३८ ब) १९५६ क) १९६९ ड) १९७२
- ९) विमा उतरविण्यासाठी पहिल्यांदा _____ फॉर्म आवश्यक आहे.
 अ) वारसनॉद फॉर्म ब) प्रस्ताव अर्ज
 क) तात्पुरते विमापत्र ड) नूतनीकरण नोटीस
- १०) _____ अभ्यास करण्यासाठी १९९३ मध्ये श्री.आर्.एन् . मल्होत्रा यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमली.
 अ) विमाप्रतिनिधीचा ब) विमा तत्वांचा
 क) विमा प्रकारांचा ड) विमा उद्योगाचा
२. टीपा लिहा : १०
- अ) वयाचा पुरावा
 ब) आरोग्य विमा
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : ५
- अ) विमा प्रतिनिधीची परवाना प्राप्तीची किंवा मिळविण्याची पद्धती स्पष्ट करा. ५
 ब) समूह विमा यावर टीपा लिहा. ५
४. आयुर्विमा घेण्याची कार्यपद्धती सांगा. १०
- किंवा**
- विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाची (IRDA) कर्तव्ये सांगा. १०
५. आयुर्विमा पत्राची मुदत संपल्यानंतर विमा रक्कम मिळविण्याची पद्धती सांगा. १०
- किंवा**
- ‘विमा प्रतिनिधीची’ व्याख्या सांगा. विमा प्रतिनिधीची आचार संहिता स्पष्ट करा. १०

4. Attempt **any one** of the following : 10

- a) State probability mass function of Poisson distribution. Give the situations where Poisson distribution is applicable.
- b) For a normal variate X with mean = 25 and SD = 10. Find the area between :
 - i) $X = 25$ to $X = 35$ and
 - ii) $X \geq 15$

(Given that area under normal curve $z = 0$ to $z = 1$ is 0.3413).

5. Attempt **any one** of the following : 10

- a) Define normal distribution . State the properties of normal distribution.
- b) The joint probability distribution of (X, Y) is

	Y			
		-1	0	1
X				
	-1	0.0	0.2	0.0
	0	0.1	0.2	0.1
	1	0.1	0.2	0.1

Find :

- i) $E(X/Y = -1)$ and
 - ii) $V(X/Y = -1)$.
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type questions :

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **10**
- 1) Indian Money Market is known as _____ money market.
a) Delhi b) Mumbai c) Kolkata d) Chennai
 - 2) Industrial Development Bank of India is established in _____
a) 1949 b) 1935 c) 1955 d) 1964
 - 3) _____ is called as a centre of world money market.
a) New York money market b) Tokiyo money market
c) London money market d) Mumbai money market
 - 4) _____ is the first development bank in India.
a) IFCI b) ICICI c) UTI d) None of these
 - 5) The credit goes to _____ for organising and developing London Money Market.
a) UK Bank b) Bank of England
c) Bank of London d) Barkless Bank
 - 6) The First Banking Act in America is passed in _____
a) 1940 b) 1933 c) 1945 d) 1930

7) The important delivery channel of E-banking is _____

- a) Home banking
- b) Tele banking
- c) Internet banking
- d) Mobile banking

8) Off-shore banking is also called as _____

- a) Euro-Dollar market
- b) Euro-Pound market
- c) Dollar market
- d) Euro market

9) American banks are classified into _____ categories.

- a) 02
- b) 03
- c) 04
- d) 06

10) Bank of England is established in the year _____

- a) 1964
- b) 1980
- c) 1694
- d) 1946

2. Write short notes : 10

- a) The role of development Banking in India.
- b) Multi-national banking system.

3. Write short notes : 10

- a) Advantages of E-banking.
- b) The functions of State Financial Corporations. (SFCs).

4. Answer **any one** : 10

- a) Explain the present position and features of Commercial Banks in United Kingdom.
- b) Explain the role of Industrial Finance Corporation of India in the development of India.

5. Answer **any one** : 10

- a) Explain the organisation and functions of ICICI in India.
- b) Explain the nature and features of Newyork Money Market.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

- १) भारतीय नाणे बाजार हा _____ या नावाने ओळखला जातो.
अ) दिल्ली नाणे बाजार ब) मुंबई नाणे बाजार
क) कलकत्ता नाणे बाजार ड) चेन्नई नाणे बाजार
- २) भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.
अ) १९४९ ब) १९३५ क) १९५५ ड) १९६४
- ३) _____ हे जागतिक नाणे बाजाराचे केंद्र समजले जाते.
अ) न्युयॉर्क नाणे बाजार ब) टोकीओ नाणे बाजार
क) लंडन नाणे बाजार ड) मुंबई नाणे बाजार
- ४) _____ ही भारतातील पहिली विकास बँक आहे.
अ) IFCI ब) ICICI क) UTI ड) यापैकी नाही
- ५) लंडन नाणे बाजार संघटित व विकसित करण्याचे श्रेय _____ या बँकेकडे जाते.
अ) UK बँक ब) बँक ऑफ इंग्लंड
क) बँक ऑफ लंडन ड) बार्कलेज बँक
- ६) अमेरिकेतील पहिला बँकिंग कायदा _____ मध्ये पास करण्यात आला.
अ) १९४० ब) १९३३ क) १९४५ ड) १९३०
- ७) _____ ही ई-बँकिंगची महत्त्वाची प्रसारण वाहिनी आहे.
अ) होम बँकिंग ब) टेली बँकिंग
क) इंटरनेट बँकिंग ड) मोबाईल बँकिंग

८) ऑफ-शोर बँकिंगलाच _____ असेही म्हणतात.

अ) युरो-डॉलर मार्केट

ब) युरो-पौंड मार्केट

क) डॉलर मार्केट

ड) युरो मार्केट

९) अमेरिकन बँकांची विभागणी ही _____ विभागात करण्यात येते.

अ) ०२

ब) ०३

क) ०४

ड) ०६

१०) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.

अ) १९६४

ब) १९८०

क) १६९४

ड) १९४६

२. टीपा लिहा :

१०

अ) भारतातील विकास बँकांची भूमिका

ब) बहुराष्ट्रीय बँकिंग पद्धती.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) ई-बँकिंगचे फायदे

ब) राज्य वित्तीय महामंडळाची कार्ये.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) ब्रिटन मधील व्यापारी बँकांची सद्यः स्थिती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतीय औद्योगिक वित्त महामंडळाची भारताच्या विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतीय औद्योगिक पत आणि गुंतवणूक महामंडळाचे संघटना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

ब) न्यूयॉर्क नाणे बाजाराचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2014
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives and rewrite the following sentences : 10
- 1) _____ are relationship between management and employees or among employees and their organisations that characterise or grow out of employment.
 - a) Industrial relations
 - b) Employees participation in management
 - c) Employees morale
 - d) Employees welfare
 - 2) Dr. F. W. Taylor is the father of _____ wage plan.
 - a) Time rate
 - b) Job/Piece rate
 - c) Incentive
 - d) Differential
 - 3) _____ is the extent to which an individual's needs are satisfied and the extent to which the individual perceives that satisfaction as stemming from his total job situation.
 - a) Human Resource Management
 - b) Labour Welfare
 - c) Morale
 - d) Wages
 - 4) According to Factory Act 1948, if number of employees are more than _____, the shelters, rest room and lunch room facility should be started.
 - a) 50
 - b) 150
 - c) 250
 - d) 350
 - 5) In _____ system of calculation of remuneration on the basis of work completed by the workers.
 - a) Time rate
 - b) Incentive plan
 - c) Job rate
 - d) All of the above

- 6) I. L. O. stand for _____
- a) Internal Labour Organisation
 - b) International Labour Organisation
 - c) Illegal Labour Organisation
 - d) Illiterate Labour Organisation
- 7) _____ is the method of worker's participation in management.
- a) Time rate wage
 - b) Interview
 - c) Conference
 - d) Workers suggestion scheme
- 8) Direct observation, interview, questionnaire are the methods of _____
- a) Morale
 - b) Welfare
 - c) Participation
 - d) Industrial relation
- 9) _____ are given in the financial and non-financial forms.
- a) Training
 - b) Ethics
 - c) Efficiency
 - d) Fringe benefits
- 10) _____ Act was existed in 1947.
- a) Industrial Dispute
 - b) Factory
 - c) Labour Welfare
 - d) Wages

2. Write short notes :

- a) Essential of sound wage policy. 5
- b) Scope of employees welfare. 5

3. Write short answer :

- a) Explain importance of industrial relation. 5
- b) Which methods are used for measuring morale ? 5

4. Answer **any one** of the following :

- a) Define 'Employee's Welfare'. State the importance of 'Employee's Welfare'. 10
- b) Explain time rate and piece rate wage methods in detail. 10

5. Answer **any one** of the following :

- a) Define 'Worker's Participation in Management'. State the importance of 'Worker's Participation in Management'. 10
- b) What is 'Employee's Morale' ? Explain the factors affecting on 'Employee's Morale'. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा :

१०

- १) _____ म्हणजे व्यवस्थापन व कर्मचारी यांच्यातील किंवा कर्मचारी व त्यांच्या उद्योगसेवामधून निर्माण झालेल्या त्यांच्या संघटना यातील संबंध होय.
- अ) औद्योगिक संबंध ब) कर्मचार्यांचा व्यवस्थापनातील सहभाग
क) कर्मचार्यांचे मनोधैर्य ड) कर्मचारी कल्याण
- २) डॉ. एफ.डब्लु. टेलर हे _____ वेतन योजनेचे जनक/प्रणेते आहेत.
- अ) काल/समय ब) कार्य/काम क) उत्तेजनात्मक ड) भेदात्मक
- ३) व्यक्तीच्या गरजांचे ज्या प्रमाणात समाधान होते आणि हे समाधान त्याच्या कार्यावस्थेतून निर्माण होत आहे, असे ज्या प्रमाणात व्यक्ती समजले त्याला _____ असे म्हणतात.
- अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापन ब) कर्मचारी कल्याण
क) मनोधैर्य ड) वेतन
- ४) कारखाना कायदा १९४८ नुसार कारखान्यातील कामगारांची संख्या _____ पेक्षा जास्त असेल तर निवारे, विश्रांतीगृहे व खाद्यगृह सुरु केले पाहिजे.
- अ) ५० ब) १५० क) २५० ड) ३५०
- ५) _____ पद्धतीनुसार कर्मचार्यांनी पार पाडलेल्या कामाच्या आधारे मोबदला निश्चीत केला जातो.
- अ) समय वेतन ब) उत्तेजनात्मक वेतन
क) कार्य/काम वेतन ड) वरील सर्व
- ६) आय्. एल. ओ. चा अर्थ _____ असा होतो.
- अ) अंतर्गत कामगार संघटना ब) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना
क) बेकायदेशीर कामगार संघटना ड) अशिक्षितांची कामगार संघटना
- ७) _____ ही कामगारांचा व्यवस्थापनातील सहभाग घेण्याची पद्धती आहे.
- अ) काळ/समय वेतन ब) मुलाखती
क) संमेलने ड) कामगारांच्या सूचना पद्धती

८) प्रत्यक्ष निरीक्षण, मुलाखत, प्रश्नावली या _____ मोजण्याच्या पद्धती आहेत.

अ) मनोधैर्य ब) कल्याण क) सहभाग ड) औद्योगिक संबंध

९) _____ आर्थिक व आर्थिकेतर स्वरूपात दिले जातात.

अ) प्रशिक्षण ब) नैतिकता क) कार्यक्षमता ड) अनुषंगिक हितलाभ

१०) _____ कायदा १९४७ साली अस्तित्वात आला.

अ) औद्योगिक कलह ब) कारखाना
क) कामगार कल्याण ड) वेतन

२. टीपा लिहा :

अ) समाधानकारक वेतन धोरणातील आवश्यक घटक. ५

ब) कामगार कल्याणाची व्याप्ती. ५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) औद्योगिक संबंधाचे महत्त्व स्पष्ट करा. ५

ब) मनोधैर्य मोजण्यासाठी कोणत्या पद्धती वापरल्या जातात ? ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

अ) 'कर्मचारी कल्याणाची' व्याख्या द्या. 'कर्मचारी कल्याणाची' आवश्यकता/गरज सांगा. १०

ब) काल वेतन आणि काम वेतन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. १०

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

अ) 'कर्मचार्यांचा व्यवस्थापनातील सहभागाची' व्याख्या द्या. कर्मचार्यांचा व्यवस्थापनातील सहभागाचे महत्त्व सांगा. १०

ब) 'कर्मचार्यांचे मनोधैर्य' म्हणजे काय ? 'कर्मचार्यांच्या मनोधैर्यावर' परीणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा : १०
- १) जेटीसन (मालाचात्याग) यामुळे होणारी हानी _____ विम्या द्वारे भरून मिळते.
अ) सागरी ब) आयुर्विमा
क) मोटार ड) अग्नी
- २) सागरी विमा कायदा _____ मध्ये संमत करण्यात आला.
अ) १९३८ ब) १९६३
क) १९७३ ड) १९८१
- ३) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ करण्यात आली.
अ) १९५६ ब) १९६९
क) १९७२ ड) १९७३
- ४) आण्वयिक (परीणामांनी) संपूर्ण हानी _____ विम्यात आढळते.
अ) अग्नी ब) सागरी
क) अपघात ड) तृतीयपक्ष
- ५) सागरी विम्यामध्ये मुदती विमा _____ साठी अधिक उपयुक्त आहे.
अ) जहाजा ब) अग्नी
क) समुद्रात माल फेकणे (मालाचा त्याग) ड) मोटार
- ६) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्याचा महत्त्वाचा प्रकार आहे.
अ) सागरी ब) अपघात
क) अग्नी ड) आयुर्विमा
- ७) मालाचा त्याग (Jettison) ही _____ हानी समजली जाते.
अ) संपूर्ण ब) आंशिक/सरासरी
क) आंशिक आणि संपूर्ण ड) वरीलपैकी नाही

Seat No.	
----------	--

**B.Com. (Part – III) (Sem. – VI) Examination, 2014
ADVANCED STATISTICS (Paper – II)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Each question carries equal marks.**
iii) **Use of soundless calculators is allowed.**
iv) **Graph papers will be supplied on request.**

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question. **10**
- i) By graphical of method if L.P.P. has optimum value of objective function at different two points in the graph, then that L.P.P. has
- a) unbounded solution b) infinite many solutions
c) unique solution d) none of these
- ii) By graphical method of L.P.P. has optimum value of the objective function at only one vertex of the common region, then that L.P.P. has
- a) unique solution b) unbounded solution
c) infinite many solutions d) none of these
- iii) In a balanced assignment problem, the cost matrix has
- a) No. of rows > No. of columns
b) No. of rows < No. of columns
c) No. of rows = No. of columns
d) None of these
- iv) Who has developed assignment algorithm ?
- a) George Dantzig b) Walter A. Schewartz
c) Hungarian d) None of these
- v) Maximisation Assignment problem is converted into minimisation by subtracting _____ element from all the elements of matrix.
- a) Largest b) Smallest
c) Any middle element d) None of these

P.T.O.

- vi) In Row Minima Method (RMM) used to find an IBFS for T.P, the first allocation is made at the cell in the given matrix.
- having least cost in 1st row
 - having largest cost in 1st row
 - having least cost in the matrix
 - none of these
- vii) Maximum number of basic cells in the given transportation problem with m-origins and n-distinations is
- less than $m + n - 1$
 - greater than $m + n - 1$
 - equal to $m + n - 1$
 - none of these
- viii) A transportation problem is said to be balanced of
- $\sum a_i > \sum b_j$
 - $\sum a_i < \sum b_j$
 - $\sum a_i = \sum b_j$
 - none of these
- ix) Sequencing algorithm has been developed by
- Hungarian
 - Johnson
 - Saaty
 - none of these
- x) In a sequencing technique of processing n jobs through 3 machines A, B, C in the order ABC is possible only when
- $\min \{A_j\} \geq \max \{B_j\}$
 - $\min \{B_j\} \geq \max \{A_j\}$
 - $\min \{A_j\} \geq \max \{C_j\}$
 - either a) or c)

2. A) Solve the following L.P.P. graphical method.

$$\text{Max. } z = 3x_1 + 4x_2$$

Subject to the constraints

$$x_1 + x_2 \leq 450$$

$$2x_1 + x_2 \leq 600,$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

5

B) Explain the procedure of finding optimum sequence of n jobs processed through two machines A and B in the order A.B.

5

3. A) Explain least cost entry method used to find on IBFS for the given transportation problem. Find an IBFS by least cost entry method to the following transportation problem 10

		Destination				
		1	2	3	4	Supply
Origin	1	10	22	0	22	8
	2	15	20	12	8	13
	3	20	12	10	15	11
Demand		5	11	8	8	

- B) The information regarding jobs to be scheduled two machines A and B in the order A.B is given below.

		Time required for processing in minutes					
Job →		1	2	3	4	5	6
Machine	A	3	12	5	2	9	11
	B	8	10	9	6	3	1

Find :

- i) Optimum sequence
- ii) Total elapsed time
- iii) Idle times for both the machines.

4. Attempt **any one** of the following : 10

- A) Solve the following transportation problem.

		To			
		A	B	C	Total
From	I	1	2	3	50
	II	3	2	1	80
	III	4	5	6	75
	IV	3	1	2	95
Total		120	80	100	

- B) Examine in detail assignment algorithm.

5. Attempt **any one** of the following :

10

A) Solve the following assignment problem of minimisation.

		Garments				
		1	2	3	4	5
Tailors	A	14	27	8	24	24
	B	8	27	10	21	32
	C	16	15	4	27	32
	D	12	15	16	30	40
	E	14	24	20	27	36

Cost Matrix

B) Explain in detail the procedure of finding an optimum sequence of n jobs processed through 3 machines A, B, C in the order A.B.C.

Find the sequence that minimises the total elapsed time in hours required to complete the following tasks :

Tasks :	A	B	C	D	E	F	G
Machine I	3	8	7	4	9	8	7
Machine II	4	3	2	5	1	4	3
Machine III	6	7	5	11	5	6	12

What is the minimum elapsed time ?

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
URDU (Compulsory)
Prose, Poetry and Communication
Book : Zauq-e-Adab

Day and Date : Wednesday, 02-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00.p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جواب لکھئے :

(۱) بہت سے ایسے مسلمان ہیں جن میں _____ کے خون کا میل ہے۔

(آریاؤں عیسائیوں ایرانیوں مغلوں)

(۲) اپنے وطن میں شعراء کی _____ قسمیں ہیں۔

(پانچ تین چار چھ)

(۳) مولانا الطاف حسین حالی کی ولادت _____ میں ہوئی۔

(لکھنؤ دہلی آگرہ پانی پت)

(۴) نظیر اکبر آبادی کا اصل نام _____ ہے۔

(علی محمد محمد علی ولی محمد محمد ولی)

(۵) میر انیس کا اصل نام _____ ہے۔

(میر حسن میر اسحاق میر بر علی ناد علی)

- (۶) "مد و جزر اسلام" _____ کی مشہور نظم ہے۔
(اکبر انیس حالی میر حسن)
- (۷) "تہذیب الاخلاق" یہ اخبار _____ نے جاری کیا۔
(مولانا ابوالکلام آزاد سر سید احمد خان حالی حسرت موہانی)
- (۸) "نیرنگ خیال" _____ کی تصنیف ہے۔
(محمد حسین آزاد محمد اقبال سر سید احمد خان عبد الحلیم شرر)
- (۹) _____ کی قربانی نہ کرنا اس کے کرنے سے ہزار درجہ بہتر ہے۔
(گائے بھینس ہرن ہاتھی)
- (۱۰) "چاند اور خانہ باغ" _____ کی نظم ہے۔
(میر انیس میر حسن نظیر اکبر آبادی مولانا حالی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) کنھیالال کپور نے شعراء کی کتنی قسمیں بتائی ہیں؟
- (۲) بوجھ آپس میں بدلنے کے بعد لوگ کن کن مصیبت کے شکار ہوئے؟
- (۳) ہندوؤں اور مسلمانوں کی آپسی محبت کا ثبوت سر سید احمد خان نے کس طرح دیا ہے؟
- (۴) "نظم" کے لغوی معنی و مفہوم واضح کیجئے۔
- (۵) "انشائیہ" کی تعریف لکھئے۔
- (۶) "مرثیہ" کی تعریف بیان کیجئے۔

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو):

- (۱) "وقت کی اہمیت و افادیت" اس عنوان پر مضمون لکھئے۔
- (۲) "ہندو اور مسلم اتحاد - وقت کی ضرورت" پر مضمون لکھئے۔
- (۳) نظم کا بغور مطالعہ کر کے نیچے دئے ہوئے سوالوں کے جواب لکھئے:
درختوں پر ہے چڑیوں کا بسیرا درختوں سے ملے سایہ گھنیرا
خوشی سے چہچہاتے ہیں پرندے خدا کی حمد گاتے ہیں پرندے
مسافر دھوپ سے گھبرا کے آئیں تو ٹھنڈی چھاؤں میں آرام پائیں
بھلائی چاہنے والے یہی ہیں ہرے موسم کے رکھوالے یہی ہیں
سڑک میدان، رستوں پر گھروں پر درختوں کا اثر ہے موسموں پر
بڑے بوڑھے ہمارے کہہ گئے ہیں درختوں سے ہزاروں فائدے ہیں
بڑوں کی یہ نصیحت یاد رکھیں درختوں کو سدا آباد رکھیں۔

سوالات:

- (۱) درختوں پر کس کا بسیرا ہوتا ہے؟
- (۲) درختوں سے انسان کو کیا ملتا ہے؟
- (۳) چرند و پرندے خدا کی تعریف کس طرح کرتے ہیں؟
- (۴) ہمارے بڑے بزرگ حضرات درختوں کے بارے میں کیا کہتے ہیں؟
- (۵) اس نظم کا ایک مناسب عنوان دیجئے۔

10

۴. نظم "جواں مردی کا کام" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

یا

مضمون "ہندو اور مسلمانوں میں ارتباط" کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

10

۵. نظم "جوانی" کا خلاصہ مفصل تحریر کیجئے۔

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) ५ जून या दिवशी _____ दिन म्हणून साजरा केला जातो.
अ) एड्स दिन ब) वसुंधरा दिन क) ओझोन दिन ड) पर्यावरण दिन
- II) पर्यावरण शब्द _____ या भाषेतून आलेला आहे.
अ) रोमन ब) ग्रीक क) लॅटिन ड) फ्रेंच
- III) पर्यावरण संतुलनासाठी पृथ्वीचा _____ % भाग जंगल व्याप्त असणे गरजेचा आहे.
अ) ३१% ब) ३२% क) ३३% ड) ३४%
- IV) _____ हा वायु वैश्विक तापमान वृद्धीस कारणीभूत आहे.
अ) नायट्रोजन ब) हैड्रोजन
क) सल्फर डायऑक्साईड ड) कार्बन डायऑक्साईड
- V) भारतात हवा प्रदुषण प्रतिबंध व नियंत्रण कायदा _____ सालामध्ये संमत झाला.
अ) १९७१ ब) १९८१ क) १९९१ ड) २००१
- VI) जे प्राणी अन्नासाठी संपूर्णपणे वनस्पतीवर अवलंबून असतात त्यांना _____ भक्षक म्हणतात.
अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीयक ड) चतुर्थक
- VII) कोणते पर्यावरणवादी व्यक्ती नर्मदा बचाव आंदोलनाशी निगडीत आहे ?
अ) मेधा पाटकर ब) मेधा पाटणकर क) सुंदरलाल बहुगुणा ड) राजेंद्र राणा
- VIII) समुद्रांतर्गत निर्माण होणाऱ्या लाटांना _____ म्हणतात.
अ) रिटा ब) त्सुनामी क) आवर्त (वादळ) ड) कॅटरीना
- IX) 'पर्यावरण' म्हणजे _____ होय.
अ) जमीन ब) क्षेत्र क) विभाग ड) परिसर
- X) 'पर्यावरणा' वरील पहिली जागतिक परिषद _____ येथे भरली होती.
अ) टोकियो ब) पॅरिस क) ग्रीस ड) स्टॉकहोम

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- अ) पर्यावरण अभ्यासाचे महत्त्व.
- ब) अपूर्णनवीकरणीय साधन संपत्ती म्हणजे काय ?
- क) जंगल तीडीची कारणे.
- ड) परिसर व्यवस्थेचे घटक.
- इ) हवा प्रदुषणाची कारणे.
- फ) जागतिक तापमानवाढीची कारणे.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- अ) अवर्षणाची कारणे
- ब) शाश्वत विकास
- क) ओझोन-घसाचे परिणाम
- ड) जागतिक अन्न समस्या
- इ) जागतिक तापमानवाढीवर उपाय
- फ) प्रदुषण नियंत्रणात वैयक्तिक सहभाग.

४. अ) प्रदुषण म्हणजे काय ? भारतातील जल प्रदुषण समस्येची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) पर्यावरण रक्षणासाठी विविध उपाययोजना विशद करा.

५. “भारत हा जैवविविधतेने संपन्न असलेला देश आहे” – स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Sem. – I) (New) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
(On Track : English Skills for Success)

Day and Date : Thursday, 27-3-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : **10**
- i) The word 'intelligence' is derived from the _____ word 'intellegere'.
a) Greek b) Latin
c) Indian d) English
- ii) The writer's attitude towards Miss Krishna was one of _____.
a) deep affection and admiration b) apathy and indifference
c) tolerance and patience d) hatred and contempt
- iii) The note that the man from the west received was in fact from _____.
a) John b) Bob
c) Jimmy d) Johny
- iv) O Henry was the pen name of the American writer _____.
a) Harry Potter b) George Orwell
c) Nergis Dalal d) William Sydney Porter
- v) Sarojini Naidu's 'Bangle Sellers' uses the vivid image of a bangle to capture the concept of _____.
a) Gender inequality b) Class equality
c) Group equality d) Gender equality
- vi) 'An Irish Airman Foresees His Death' relates to the plight of Irish _____.
a) Police b) Leaders
c) Gentlemen d) Soldiers

4. Write an essay on **any one** of the following topics. **10**
- i) Role of youth in development of the Nation.
 - ii) Wildlife Conservation – Need of the Day.

5. Read the following passage and make notes giving a suitable title. **10**

The problem of unemployment is one of the major problem in India. Our development plans as conceived so far have failed to provide adequate solution for it. In almost every five-year plan, the Government has been giving great importance to the problem of unemployment but inspite of the fact that many plans have been completed by now, this problem continues to be grave as ever.

Unemployment, in India, is of varying kinds and degrees. A large number of people are completely jobless. They keep knocking about from pillar to post in search of pretty jobs, but wherever they go, they are faced with the relentless 'no vacancy' boards. Most of the people in this category are educated and belong to urban areas. But three-fourths of our unemployed populace get their sustenance from land and they are not completely unemployed. On account of the nature of their work, they have to remain in forced idleness for one-third of the year. Even otherwise, their working hours are being confined to morning and evenings, they waste the rest of their day in idle gossips. Loss in terms of man-hours suffered thus is colossal indeed. These farmers can be called underemployed or seasonally employed.

Many factors are responsible for accentuating this problem, the most conspicuous among them being over-population of the country. Secondly, India is still an underdeveloped nation. Lack of technical education and vocational guidance along with a distaste for manual labour is responsible for unemployment among the educated people. Gradual dis-integration and extinction of the cottage industry accounts for under-employment among farmers.

unemployment leads to very tragies consequences. It breeds frustration among some, discontent among the others. It is responsible for under-nourishment of our children and our poor living standards and poor education and medical facilities.

Seat No.	
----------	--

**B.Com. – I (Semester – I) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS (New) (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right shows full marks.**
3) **Draw diagram where necessary.**

1. 1) Who firstly introduced the concept of indifference curve ?
 - a) Dr. Marshall
 - b) Pareto
 - c) Edgeworth
 - d) Allen
- 2) The right of marking private property is the feature of _____ economy.
 - a) Dictatorship
 - b) Closed
 - c) Free market
 - d) Socialistic
- 3) Which are the factors affecting elasticity of demand ?
 - a) Uses of goods
 - b) Nature of goods
 - c) Availability of substitute goods
 - d) All above
- 4) _____ introduced firstly the percentage methods elasticity of demand.
 - a) Schumpeter
 - b) Keynes
 - c) Prof. Edgeworth
 - d) Dr. Marshall
- 5) According to Marshall the concept of utility is _____
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) Cardinal
 - d) Ordinal
- 6) Under free economy _____ is the king.
 - a) Seller
 - b) Consumer
 - c) Investor
 - d) Producer

९) सर्वेक्षण हे अल्पकालीन _____ अंदाजातील महत्वाचे तंत्र होय.

अ) मागणी ब) साठा क) उत्पादन ड) पुखठा

१०) सामान्यतः सीमांत पर्यायता दर _____ होत जातो.

अ) स्थिर ब) वाढत क) घटत ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) मागणीच्या किंमत लवचिकतेची संकल्पना स्पष्ट करा. ५

ब) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा अभ्यासविषय सांगा. ५

३. टीपा लिहा :

अ) उपयोगिता विश्लेषणातील दोष. ५

ब) खुल्या अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये. ५

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) मुक्त अर्थव्यवस्थेची गुण दोष स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) मागणीची किंमत लवचिकता म्हणजे काय ? किंमत लवचिकतेचे प्रकार सांगा.

ब) मागणीचा अंदाज व्यक्त करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. – I (Semester – I) (New) Examination, 2014
MARATHI (Comp.)**

मराठी आवश्यक – पाठ्यपुस्तक – सृजनरंग

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'स्मृतिस्थळ' हे महानुभाव पंथांचे पहिले आचार्य _____ यांचे चरित्र आहे.
अ) नागदेवाचार्य ब) म्हाइंभट क) केरतोबास ड) महदंबा
- २) पोषाखात बाराबंदी तसे जेवणात _____
अ) आमटी ब) पिटले क) भाजी ड) पोळी
- ३) अप्पा मी बेलवलकर नाही _____ आहे.
अ) जोशी ब) इनामदार क) कार्लेकर ड) पाटील
- ४) मोखाडीला गेल्यावर सुखा-समाधानाच _____ उभ करीन माझ्या देवासाठी.
अ) देऊळ ब) पैसा क) घर ड) शेत
- ५) हव तर दिलेलं पैसं परत घ्या पण नवीन-गावठानात _____ तेवढं बांधून द्या.
अ) शाळा ब) मंदिर क) माणुसकीचं पेव ड) घर
- ६) त्या विंचवाला उतारा । _____ मागे सारा.
सत्वगुण लावा अंगारा । विंचू-इंगळी उतरे झरझरा
अ) सत्वगुण ब) विंचू क) तमोगुण ड) पंचप्राण
- ७) _____ नवीन मंदीर
येथे बांधा या जागेवर
टाळा धोका ॥
अ) मानवतेचे ब) सिमेंटचे क) धर्माचे ड) शांतीचे

८) कार्यालयाकडे आलेली पत्रे कार्यालयाच्या _____ विभागामध्ये स्विकारली जातात.

अ) केंद्रवर्ती ब) मध्यवर्ती क) बाह्यवर्ती ड) यापैकी नाही

९) 'मराठी माणसाचे मन' या पाठाचे लेखक _____ आहेत.

अ) त्री. म. माटे ब) वि. द. घाटे क) म्हाइंभट ड) शाहुमहाराज

१०) 'पाथरवट' ही कविता _____ यांची आहे.

अ) तुकडेजी महाराज ब) शाहीर अमरशेख
क) चोखामेळा ड) बहिणाबाई

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

१) आपल्या कलांचा न्हास झाला असे राजर्षी शाहू महाराज का म्हणतात.

२) ई-मेल म्हणजे काय ?

३) सगळी दुनिया संपली आहे आता। आपण दोघंच उरलो आहोत असे आप्पासाहेब बेलवलकर का म्हणतात.

४) नवाशिपाई या कवितेचे विशेष सांगा.

५) 'संतकृपा झाली' या कवितेत कोणकोणत्या संताची महती बहिणाबाईंनी सांगितली आहे.

६) शेटीबा घरातून का निघून गेला होता.

३. लघुत्तरीय प्रश्न (कोणतेही २) :

१०

१) जाहिरात म्हणजे काय ते सांगून जाहिराती घटक स्पष्ट करा.

२) उद्रेक या कथेतून विद्रोहाची जाणिव कशी व्यक्त झाली आहे.

३) 'गावठाण' या कवितेचे आशय सौंदर्य उलघडून दाखवा.

४. सांगा माझ्या बापान या कवितेतून शेतकरी जीवनाचे चित्रण कसे केले आहे.

१०

किंवा

राजर्षी शाहू महाराजांनी उद्योगधंद्या विषयी कोणता विचार सांगितला आहे.

५. नटसम्राट या नाटकामध्ये एका वृद्ध नटाची शोकांतीका कशाप्रकारे मांडली आहे.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Compulsory) (New)
Prose, Poetry and Communication

Day and Date : Wednesday, 02-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

ا۔ صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھئے :

- (۱) سر سید احمد خاں بمقام _____ میں پیدا ہوئے۔
(کلکتہ لکھنؤ دہلی آگرہ)
- (۲) ڈاکٹر فہیم صدیقی کی ولادت _____ میں ہوئی۔
(اورنگ آباد گلبرگہ جالنا پٹنہ)
- (۳) "مُحَر" یہ انشائیہ _____ کا تحریر کردہ ہے۔
(مرزا فرحت اللہ بیگ پطرس بخاری خواجہ حسن نظامی پریم چند)
- (۴) پھول برساتی ہے ہر دم تیرے ہونٹوں کی ہنسی
زلف کے سائے میں ملتا ہے سکون زندگی
یہ شعر _____ کا تحریر کیا ہوا ہے۔
(یکتا عدنی اقبال نظیر فیض)
- (۵) نظیر اکبر آبادی کا اصل نام _____ تھا۔
(ولی محمد محمد ولی محمد اکبر)

- (۶) اقبال کا پہلا اردو شعری مجموعہ _____ ہے۔
 (بال جبرئیل بانگ دراء ارمغان ججاز ضرب کلیم)
- (۷) منشی پریم چند کا اصل نام _____ تھا۔
 (عجائب لال گوپال چند دھنیت رائے نواب رائے)
- (۸) "بیبیل اور میک" _____ کا تحریر کردہ مضمون ہے۔
 (پطرس بخاری خواجہ حسن نظامی فہیم صدیقی رشید احمد صدیقی)
- (۹) فیض کی مشہور و مقبول نظم _____ ہے۔
 (عورت نثار میں تیری گلیوں کے آواز غیب مفلسی)
- (۱۰) "نوجوان سے" یہ نظم _____ نے لکھی۔
 (ججاز لکھنوی اختر الایمان اقبال یکتا عدنی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے دو جملوں میں جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

(۱) پریم چند کے کوئی چار افسانوی مجموعے کے نام لکھئے۔

(۲) پطرس بخاری کا مختصر سا تعارف لکھئے۔

(۳) نظم "عورت" کا مرکزی خیال لکھئے۔

(۴) " انشاء " سے کیا مراد ہے ؟

(۵) " افسانہ " کسے کہتے ہیں ؟

(۶) " مرد مومن " کس شاعر کے کلام کی اصطلاح ہے ؟ واضح کیجئے۔

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو):

(۱) " سائنس کے کرشمے " اس عنوان پر مفصل مضمون لکھئے۔

(۲) " تعلیم نسواں وقت کی اہم ضرورت " اس عنوان پر مضمون تحریر کیجئے۔

(۳) درج ذیل نظم کا بغور مطالعہ کر کے سوالات کے جوابات لکھئے :

ترے مزاج کی شائستگی نے ورثے میں ہر اک شے مجھے دی ہے قرار دل کے سوا

یہ علم و فضل یہ منصب یہ دوق شعر و سخن سہمی ملا ہے ، ترے قرب مستقل کے سوا

مجھے کہیں نہ ملی تیرے قرب کی خوشبو نہ چاندنی میں نہ باد صبا کے پہلو میں

وہ ترا قرب جو بکتا نہیں دکانوں پر وہ تیرا پیار جو تلتا نہیں ترازو میں

کہیں سے آ کے مرے سر پہ رکھ دے پیار کا ہاتھ کہ تھوڑی دیر تو جی کو قرار آجائے

کہیں سے آ کے لگالے تو اپنے سینے سے کہ جی رہا ہوں ، مجھے اعتبار آجائے

تری شفیق نظر کی عنایتوں کے بغیر میں دولت دل و جاں لے کے بھکاری ہوں

تری مزار پہ آیا ہوں لے کے یہ ارماں کہ تیرے پائے مقدس کی دھول بن جاؤں

مرا وجود جو پتھر ہے ایک تیرے بغیر مجھے تو ہاتھ لگاوے تو پھول بن جاؤں

- (i) شاعر کو کون سی ہستی میسر نہیں ہے ؟
- (ii) شاعر کو 'ماں' سے کیا کیا ملا ہے ؟
- (iii) شاعر نے 'ماں' کی عظمت کو کس طرح بیان کیا ہے ؟
- (iv) شاعر کس کے بغیر اپنے آپ کو بھکارس محسوس کر رہا ہے ؟
- (v) اس 'نظم' کا مناسب عنوان لکھئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

نظم " آدمی نامہ " کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

یا

نظم " نثار میں تیری گلیوں کے " کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

10

۵. " پیکر عزم و تحمل غلام دستگیر " کا مفصل خلاصہ لکھئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
PRINCIPLES OF MARKETING (New)

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**
- 1) The system of value exchanges means
 - a) Production
 - b) Price
 - c) Marketing
 - d) Promotion
 - 2) Modern marketing is _____ oriented.
 - a) Consumer
 - b) Market
 - c) Price
 - d) Political
 - 3) _____ is factor of marking environment.
 - a) Demographic
 - b) Economic
 - c) Cultural
 - d) All
 - 4) The market where agricultural products are sold is called
 - a) Capital market
 - b) Money market
 - c) Produce exchange
 - d) Share market
 - 5) Market segmentation is _____ of marketing.
 - a) Mission
 - b) Vision
 - c) Strategy
 - d) Target
 - 6) Free service and maintenance during warranty period is the example of
 - a) Impersonal selling
 - b) Indirect selling
 - c) Direct selling
 - d) After sales service

- 7) The object of product packaging is
- a) Product protection
 - b) Product identification
 - c) Prevent malpractices
 - d) All

- 8) Registration of trade mark is
- a) Compulsory
 - b) Optional
 - c) Necessary
 - d) Binding

- 9) Deciding price is a _____ function.
- a) Technical
 - b) Financial
 - c) Managerial
 - d) Market

- 10) _____ is an attempt to recognise distinct stages in the sales history of the product.
- a) Trade cycle
 - b) Product life cycle
 - c) Price cycle
 - d) Demand cycle

2. A) State the importance of marketing. **5**

B) Explain the functions of packaging. **5**

3. A) State the importance of price. **5**

B) State the requisites of good brand name. **5**

4. Answer **any one** of the following question. **10**

A) What is marketing environment ? Explain various factors of internal environment.

B) What is market segmentation ? State the various bases for segmentation.

5. Answer **any one** of the following question. **10**

A) Define the term product life cycle. Explain the various stages of product life cycle.

B) Define price. Explain the factors affecting price of a product.

८) व्यापारी चिन्हाची नोंदणी करणे _____ आहे.

अ) अनिवार्य

ब) ऐच्छिक

क) आवश्यक

ड) बंधनकारक

९) किंमत निर्धारण हे _____ कार्य आहे.

अ) तांत्रिक

ब) वित्तीय

क) व्यवस्थापकीय

ड) बाजारपेठीय

१०) वस्तुच्या विक्री इतिहासातील विविध अवस्था दर्शविणारी क्रिया म्हणजे _____ होय.

अ) व्यापार चक्र

ब) वस्तु जीवन चक्र

क) किंमत चक्र

ड) मागणी चक्र

२. अ) विपणनाचे महत्त्व सांगा.

५

ब) आवेष्टनाची कार्ये स्पष्ट करा.

५

३. अ) किंमतीचे महत्त्व सांगा.

५

ब) चांगल्या चिन्हनामाची वैशिष्ट्ये सांगा.

५

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या:

१०

अ) विपणन पर्यावरण म्हणजे काय ? विपणन पर्यावरणाचे अंतर्गत घटक स्पष्ट करा.

ब) बाजारपेठ विभाजन म्हणजे काय ? बाजारपेठ विभाजनाचे आधार सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या:

१०

अ) 'वस्तु जीवन चक्र' या संज्ञेची व्याख्या द्या.

वस्तु जीवन चक्रातील विविध अवस्था स्पष्ट करा.

ब) किंमतीची व्याख्या द्या. वस्तुच्या किंमतीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
BUSINESS MATHEMATICS (New)**

Day and Date: Thursday, 3-4-2014

Max. Marks: 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Graph papers will be supplied on request.**
4) **Use of calculators and log tables is allowed.**

1. Choose the most appropriate alternative from the given alternatives for each question. 10

i) A sequence in which the difference between any term and its preceding term is constant is called as

- a) Geometric progression b) Harmonic progression
c) Arithmetic progression d) None of these

ii) The logarithm of 1 to any base is

- a) positive b) negative c) zero d) none of these

iii) If a and b are two quantities of the same kind (in same units), then the fraction a/b is called the

- a) proportion b) ratio c) indices d) none of these

iv) If $a : b = c : d$, we say that a, b, c, d are proportional and, we write $a : b :: c : d$, then

- a) $ad > bc$ b) $ad < bc$ c) $ad = bc$ d) none of these

v) n^{th} term in geometric progression is given by

- a) $T_n = a + (n - 1)d$ b) $T_n = a.r^{n - 1}$

- c) $T_n = a \cdot \left[\frac{1 - r^n}{1 - r} \right]$ d) none of these

- vi) In general for positive rate of interest i.e. $r > 0$, we have
- simple interest $>$ compound interest
 - simple interest $<$ compound interest
 - simple interest = compound interest
 - none of these
- vii) If the first payment is due at the end of the first year or the first interval the annuity is called as
- immediate annuity
 - annuity due
 - deferred annuity
 - none of these
- viii) In a square matrix
- No. of rows $>$ No. of columns
 - No. of rows $<$ No. of columns
 - No. of rows = No. of columns
 - None of these
- ix) Matrix multiplication $A \cdot B$ is possible only when
- No. of columns in matrix A is equal to no. of rows in matrix B
 - No. of rows in matrix A is equal to no. of columns in matrix B
 - Order of matrix A is equal to order of matrix B
 - None of these
- x) If any two rows or any two columns of a determinant A are identical then
- $|A| > 0$
 - $|A| < 0$
 - $|A| = 0$
 - none of these
2. A) A bag contains rupee, 50 paise and 25 paise coins in the ratio 5 : 6 : 8. If the total amount is Rs. 420, find the number of each type. **5**
- B) If $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$, find $A^2 - 9A + I$. **5**
3. A) The second and the fifth terms of a G.P. are 24 and 81 respectively. Find the first term and the common ratio of the G.P. **5**
- B) Evaluate $\begin{vmatrix} 1 & 3 & 2 \\ -2 & 4 & 5 \\ 6 & -1 & 10 \end{vmatrix}$ **5**

4. Attempt **any one** of the following : 10

A) Compute the inverse of the following matrix by adjoint method.

$$\begin{bmatrix} 2 & 3 & 1 \\ 1 & 2 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \end{bmatrix}$$

B) A man takes a loan of Rs. 10,000 and agrees to pay an annuity of Rs. A for years deferred for 3 years at the rate of 4% p.a. compound interest. Find the amount of the annuity.

5. Attempt **any one** of the following : 10

A) Solve the L.P.P. by graphical method

$$\text{Max. } Z = 5X_1 + 6X_2$$

Subject to the constraints

$$3X_1 + 4X_2 \leq 60$$

$$8X_1 + 4X_2 \leq 100 \text{ and } X_1 \geq 0, X_2 \geq 0.$$

B) Solve the following equations by using Cramer's rule.

$$2X - Y + 3Z = 4$$

$$X + Y + Z = 2$$

$$3X - Y - Z = 2.$$

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Sem. – I) (New) Examination, 2014
INSURANCE**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite sentences. **10**
- 1) The Insurance Policy is contract between company and
 - a) Creditor
 - b) Debtor
 - c) Policy holder
 - d) Surety
 - 2) Parties related to Insurance contract should enter into their
 - a) Permission
 - b) Free consent
 - c) Reverence
 - d) None of above
 - 3) _____ is a soul of Insurance business.
 - a) Insured
 - b) Insurance Agent
 - c) Insurer
 - d) Creditor
 - 4) The principle of atmost good faith applies on
 - a) Insured
 - b) Insurer
 - c) Insurer and Insured
 - d) Insurance Agent
 - 5) _____ is exception to the principle of indemnity.
 - a) Fire Insurance
 - b) Marine Insurance
 - c) Life Insurance
 - d) Motor Insurance
 - 6) _____ certificate is accepted as proof of age by LIC.
 - a) Birth
 - b) Bonafide
 - c) Domicile
 - d) Medical

7) Under _____ whole life policy premium is paid throughout the life of the assured.

- a) ordinary b) limited c) single d) convertible

8) Life Insurance Corporation of India was established in the _____ year.

- a) 1946 b) 1956 c) 1966 d) 1976

9) The insurable interest must present in _____ is important in Life Insurance.

- a) Wife b) Life
c) Son d) Service

10) The surety can take _____ Life Insurance.

- a) Owner b) Creditor
c) Surety d) Loan-holder

2. Write short notes : 10

- a) Surrender value
b) Atmost good faith.

3. Write short notes : 10

- a) Proof of age
b) Grace days.

4. Answer (**any one**) : 10

- i) Explain principles of Insurance.
ii) Elaborate procedure of taking Life Insurance Policy.

5. Answer (**any one**) : 10

- i) Explain different types of Term Life Insurance Policies.
ii) Describe the functions of Life Insurance Agent.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे प्रश्न : योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. १०
- १) विमापत्र हा विमेकरी आणि _____ यांच्यातील करार आहे.
अ) धनको ब) ऋणको क) विमेदार ड) हमीदार
- २) विमा कराराशी संबंधित व्यक्तीने दबावाखाली न येता विमा करारास दिलेली संमती म्हणजे _____ होय.
अ) परवानगी ब) मुक्त संमती
क) चालना ड) यापैकी नाही
- ३) _____ हा विमा व्यवसायाचा आत्मा आहे.
अ) विमेदार ब) विमाप्रतिनिधी
क) विमाकंपनी ड) धनको
- ४) परस्पर विश्वासाचे तत्व फक्त _____ ला लागू होते.
अ) फक्त विमेदार ब) फक्त विमेकरी
क) विमेदार व विमेकरी ड) विमा प्रतिनिधी
- ५) _____ हा हानीभरण तत्वला अपवाद समजला जातो.
अ) अग्निविमा ब) सागरी विमा
क) आयुर्विमा ड) मोटार विमा
- ६) _____ प्रमाणपत्र वयाचा पुरावा म्हणून आयुर्विमा महामंडला स्वीकार करते.
अ) जन्मनोंदणी ब) बोनाफाईड
क) निवास ड) वैद्यकीय
- ७) _____ आजीवन विमापत्रामध्ये विमेदार हयात असेपर्यंत विमाहप्ते भरावे लागतात.
अ) सामान्य ब) मर्यादित हफाचा
क) एक हफा ड) परिवर्तनीय

८) भारतीय आयुर्विमा महामंडलाची स्थापना _____ वर्षी करण्यात आली.

अ) १९४६ ब) १९५६ क) १९६६ ड) १९७६

९) आयुर्विम्यात _____ ही विमित वस्तू असते.

अ) पत्नी ब) जीवन क) मुलगा ड) नोकरी

१०) जामिदारास _____ च्या आयुष्याचा विमा घेता येतो.

अ) मालक ब) धनको क) हमीदार ड) ऋणको

२. टीपा लिहा :

१०

अ) सोड किंमत

ब) परस्पर विश्वास तत्व.

३. टीपा लिहा :

१०

अ) वयाचा पुरावा

ब) सवलतीचे दिवस.

४. खालील पैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

i) विम्याची तत्वे स्पष्ट करा.

ii) आयुर्विमापत्र घेण्याची कार्यपद्धती विशद करा.

५. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

i) मुदती विम्याचे विविध प्रकार सांगा.

ii) विमाप्रतिनिधीचे कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.Com. – I (Sem. – I) Examination, 2014
ECONOMIC AND COMMERCIAL GEOGRAPHY (New)
Economic Geography (Paper – I)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps should be drawn wherever necessary.**
4) **The use of maps stencil is allowed.**

1. Rewrite the following sentence choosing appropriate words : 10

- 1) Industry is _____ type of economic activities.
A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) Fourth
- 2) _____ is a father of economic geography.
A) Chisholm B) R. S. Smith C) Hetner D) R. E. Marphy
- 3) _____ geography studies economic activities.
A) Agriculture B) Economic C) Industrial D) Commercial
- 4) U.S.A. rank _____ in Iron and Steel industry in the world.
A) First B) Second C) Third D) Fourth
- 5) Development of _____ industries is the base of industrial development.
A) Iron and Steel B) Automobile
C) Cement D) Electronic

- 6) In the export of Iron ore _____ rank first in the world.
A) India B) U.S.A. C) Russia D) France
- 7) _____ country rank first in production manganese in the world.
A) Russia B) U.S.A. C) U.K. D) India
- 8) Mining is a _____ economic activities.
A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) Quaternary
- 9) In Iron ore production Russia stand _____ rank in the world.
A) First B) Second C) Third D) Fourth
- 10) _____ country rank first in production Iron and Steel in the world.
A) Russia B) U.S.A. C) U.K. D) India

2. Answer the following :

- 1) Scope of Economic Geography. **5**
- 2) Need and nature of conservation of resources. **5**

3. Answer the following :

- 1) Distribution, production of Iron-ore. **5**
- 2) Secondary and tertiary economic activities of mass. **5**

4. 1) Give an account of cotton textile industry in U.S.A. and India. **10**

OR

2) Role of economic activities in national economy. **10**

5. 1) What is Economic Geography ? Explain the branches of Economic Geography. **10**

OR

2) Write on production and trading Bauxite in the world.

मराठी अनुवाद

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
४) नकाशा स्टेन्सील्स वापरास परवानगी आहे.

१. रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधान पुन्हा लिहा :

१०

- १) कारखानदारी हा _____ प्रकारचा आर्थिक व्यवसाय आहे.
अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ
- २) _____ याना आर्थिक भूगोलाचे जनक म्हणतात.
अ) चिशॉल्म ब) आर्. एस्. स्मिथ
क) हेटनर ड) आर्. ई. मर्फी
- ३) आर्थिक क्रियाचा अभ्यास _____ भूगोलात केला जातो.
अ) कृषी ब) अर्थ क) औद्योगिक ड) व्यापारी
- ४) लोह पोलाद उद्योगधंद्यात यू.एस्.ए. चा जगात _____ क्रमांक आहे.
अ) पहिला ब) दुसरा क) तिसरा ड) चौथा
- ५) उद्योगधंद्याचा विकासाचा पाया _____ या उद्योगाच्या विकासावर अवलंबून आहे.
अ) लोह आणि पोलाद ब) स्वयंचलित वाहणे
क) सिमेंट ड) इलेक्ट्रॉनिक
- ६) जगामध्ये अशुद्ध लोह निर्यातीमध्ये _____ या देशाचा प्रथम क्रमांक आहे.
अ) भारत ब) यू.एस्.ए. क) रशिया ड) फ्रान्स
- ७) जगामध्ये मंगलधातु उत्पादनात _____ या देशाचा प्रथम क्रमांक आहे.
अ) रशिया ब) यू.एस्.ए. क) यु.के. ड) भारत

८) खाणकाम हा एक _____ आर्थिक व्यवसाय आहे.

अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ

९) जगामध्ये रशियाचा अशुद्ध लोह उत्पादन _____ क्रमांक आहे.

अ) प्रथम ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थ

१०) जगामध्ये सर्वात जास्त लोह पोलाद उत्पादनात _____ या देशाचा प्रथम क्रमांक आहे.

अ) रशिया ब) यू.एस्.ए. क) यु.के. ड) भारत

२. खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा :

१) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप. ५

२) संपत्तीसाधनाचे स्वरूप, गरज व संधारण. ५

३. खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा :

१) अशुद्ध लोखंडाचे वितरण व उत्पादन. ५

२) द्वितीय आणि तृतीय मानवाचे आर्थिक व्यवसाय. ५

४. १) यू.एस्.ए. आणि भारतातील सूतीवस्तो उद्योगाचा वृत्तांत द्या. १०

किंवा

२) आर्थिक क्रियांचे राष्ट्रीय अर्थ व्यवस्थेतील सहभाग. १०

५. १) आर्थिक भूगोल म्हणजे काय ? आर्थिक भूगोलाच्या शाखा स्पष्ट करा. १०

किंवा

२) जगातील बॉक्साईट उत्पादन व व्यापार यावर सविस्तर माहिती लिहा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (New)
On Track (English Skills for Success)

Day and Date : Thursday, 27-3-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : I) **All questions are compulsory.**

II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Complete the following statements by choosing correct alternative from those given below.

10

- 1) In 'Work brings solace' Von Braun was working for the _____
 - a) Indian Army
 - b) US Army
 - c) England Army
 - d) Russian Army
- 2) The Parliament of Religion was held in _____
 - a) India
 - b) Africa
 - c) America
 - d) Japan
- 3) The lesson 'Human Rights and Legal Responsibilities' is written by _____
 - a) O. Henry
 - b) Romain Rolland
 - c) Nergis Dalal
 - d) Nani A Palkhivala
- 4) J. H. Wright offered the Penniless Pilgrim a railway ticket to _____
 - a) Boston
 - b) Chicago
 - c) America
 - d) China
- 5) A. P. J. Abdul Kalam was in complete control over himself and over the _____ project.
 - a) SLV – 3
 - b) SLV 2
 - c) V. 2
 - d) V1
- 6) Ralph Waldo Emerson has written the poem _____
 - a) Full moon
 - b) Brahma
 - c) Bangle Sellers
 - d) Ecology
- 7) In the poem 'Full moon' Hayden ponders on mankind's relationship with the _____
 - a) Sun
 - b) Star
 - c) Earth
 - d) Moon

- 8) Savita's mother is a _____ singer.
a) reputed b) reputation c) better d) repute
- 9) Who won the race ? The _____ or the tortoise ?
a) hair b) hare c) here d) hear
- 10) This is one of _____ poems.
a) Tagore b) Tagores c) Tagore's d) None

2. Answer **any five** of the following questions in **two to three** sentences **each** : **10**

- 1) What kind of personality was Von Braun, according to Dr. A. P. J. Kalam ?
- 2) What is Dr. Kalam's attitude towards work culture ?
- 3) Describe Vivekananda's meeting with J. H. Wright. How did Wright help him out ?
- 4) Who were the other Indian delegates present at the Parliament of Religions ?
- 5) Why does Palkhivala say that the world continues to be 'less than half free' ?
- 6) Why does Nani Palkhivala declare that human rights can not function in a vacuum ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in **two to three** sentences **each** : **4**

- 1) What is the message that the poet R. W. Emerson is trying to give in 'Brahma' ?
- 2) What role does the theme of time play in the poem 'Full moon' ?
- 3) Examine Hayden's use of imagery in the poem 'Full moon'.

B) Answer **any two** of the following questions :

6

- 1) You are Rakesh Jadhav living at Ashok Nagar, Kholapur – 4 and you have just received an e-mail letter of appointment as Assistant Officer in the accounts departments of Samtron Industries, 124 Shubham Complex M. G. Road, Pune. The e-mail letter is dated 11 August 2013 and the sender is Mr. Ramesh Murthy, General Manager. Write an e-mail in reply accepting the offer.

- 2) You have to go to Singapore to work on a software project for your company in Pune. Send an email letter to Sandeep Travels (address Sandeep_tours @ yahoo. com) asking them to make travel arrangements. Specify the airline you would prefer to travel by, date, class, food and mode of payment in an attachment called 'Travel details'.
- 3) The New Observer, a newspaper has invited readers to send letter to the editor to the e-mail address, newobserver@gmail.com. Write an e-mail letter saying that their report on a seminar held in your town was misleading. The report has said that the seminar ended in confusion and disorderly behaviour by two groups of participants which is not true.

4. Answer **any one** of the following questions :

10

- a) You are the Secretary of 'Bharat Social Organisation' in your town. Inform the members about 'Blood – donation Camp to be organised by your organisation. Draft notice and agenda for meeting to be held on 1st March, 2014 in the Conference Hall.
- b) You are the Secretary of Commerce Association in Hegde College, Pune. Well-known business man R. K. Sharma has agreed to visit your college and interact with teachers and students on 10th March 2014. Draft notice and agenda of the meeting.

5. Prepare the CV of a fresh graduate who has applied for the post of Assistant Manager.

10

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT (New)

Day and Date : Friday, 28-3-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures in the right indicate full marks.**

1. Select suitable alternative from the given alternatives : **10**
- 1) The process of passing information from one person to another means _____
 - a) Training
 - b) Leadership
 - c) Communication
 - d) Motivation
 - 2) The ability to shape the attitudes and behaviour of others is _____
 - a) Controlling technique
 - b) Leadership
 - c) Communication
 - d) Change of management
 - 3) Control function of management cannot be performed without _____
 - a) Motivation
 - b) Directing
 - c) Planning
 - d) Organising
 - 4) _____ is the checking current performance against predetermined with a view to ensuring adequate progress.
 - a) Planning
 - b) Organising
 - c) Motivation
 - d) Controlling
 - 5) A positive leader is one who motivate their subordinates by _____
 - a) Creating fear
 - b) Increasing satisfaction
 - c) Punishing
 - d) Centralising authority
 - 6) Critical path method is _____ technique of control.
 - a) Traditional
 - b) Modern
 - c) Only a)
 - d) Both a) and b)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) एका व्यक्ती कडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे माहिती पाठविण्याची प्रक्रिया म्हणजे _____ होय.
अ) प्रशिक्षण ब) नेतृत्व क) संदेश वहण ड) कार्यप्रेरणा
- 2) व्यक्तीच्या मनोवृत्ती आणि वर्तणुक यांना निश्चित स्वरूप देण्याची क्षमता म्हणजे _____ होय.
अ) नियंत्रण तंत्र ब) नेतृत्व क) संदेशवहण ड) बदलाचे व्यवस्थापन
- 3) व्यवस्थापकीय नियंत्रणाचे कार्य _____ या कार्याशिवाय पूर्ण करता येऊ शकत नाही.
अ) कार्य प्रेरणा ब) निर्देशन क) नियोजन ड) संघटन
- 4) पुरेशी प्रगती घडवून आणण्यासाठी चालू असलेल्या कामाचे पूर्व निश्चित केलेल्या कामाशी तपासणी वा तुलना म्हणजे _____ होय.
अ) नियोजन ब) संघटन क) कार्यप्रेरणा ड) नियंत्रण
- 5) सकारात्मक नेता हा जो की आपल्या सहाय्यकाना _____ च्या सहाय्याने कार्य प्रेरित करतो.
अ) भिती निर्माण करून ब) समाधनात वाढ करून
क) शिक्षा करून ड) अधिकाराचे केंद्रीकरण करून
- 6) निर्णायक पथ पद्धती हे नियंत्रणाचे _____ तंत्र होय.
अ) पारंपारिक ब) आधुनिक क) फक्त अ) ड) दोन्ही अ) व ब)
- 7) _____ नेतृत्व शैली शिक्षा देण्याच्या धोरणाचा वापर करते.
अ) कार्यात्मक ब) एकतंत्री क) पितृत्व ड) लोकशाही

- 8) असा एक बिंदु की जेथे सस्थेचा खर्च आणि उत्पन्न अगदी एक सारखे असतात.
 अ) गुंतवणुकी वरील परतावा ब) गुणोत्तर
 क) समविच्छेदन ड) वरीलपैकी नाही
- 9) _____ साधन हे साहयाची भावना निर्माण करण्याचे कार्य प्रेरणेचे साधन आहे.
 अ) आर्थिक ब) आर्थिकेत्तर
 क) राजकीय ड) वरीलपैकी नाही
- 10) बदल ही _____ प्रक्रिया आहे.
 अ) पारंपारिक ब) आर्थिक
 क) सतत चालणारी ड) वरीलपैकी नाही

2. थोडक्यात टीपा लिहा : 10

- अ) बदलाच्या प्रतिकाराची कारणे.
 ब) संदेशवहणाची प्रक्रिया.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 10

- अ) कार्य प्रेरणेची आर्थिक आणि आर्थिकेत्तर साधने स्पष्ट करा.
 ब) नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. कार्यप्रेरणाचा संज्ञेची व्याख्या द्या. कार्य प्रेरणेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

नेतृत्वाची व्याख्या द्या. नेतृत्व शैलीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

5. व्यवस्थापकीय नियंत्रण या संकल्पनेची व्याख्या द्या. नियंत्रणाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा. 10

किंवा

व्यवस्थापनातील बदलाची गरज स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
FINANCIAL ACCOUNTING (New)

Day and Date : Saturday, 29-3-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Out of Q. 4 a and Q. 4 b solve any one.**
3) **Out of Q. 5 a and Q. 5 b solve any one.**
4) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives and complete the given sentence : **10**
- 1) The relationship between consignor and consignee is one of _____
- a) Debtor and creditor b) Seller and buyer
c) Principal and agent d) Producer and consumer
- 2) The commission given to the consignee to bear loss on account of bad debts is _____
- a) Simple commission b) Special commission
c) Overriding commission d) Del Credere commission
- 3) The object of branch accounting is to know _____
- a) Profit and Loss of Head Office
b) Profit / Loss of each branch
c) Profit and Loss of the proprietor
d) None of the above

2. Answer the following :

- A) Write a short note on Accounting Principles. 5
- B) A Head Office in Delhi has a branch at Bombay. From the following information, prepare the Branch Account in the Head Office books showing the net profit of the branch : 5

	Rs.
Opening stock at branch	5,000
Goods sent to branch	40,000
Goods return by branch	2,000
Sales proceeds received from branch	50,000
Cheques sent to branch for :	
Salaries	2,400
Wages	600
Rent	1,000
Closing stock at branch	7,000

3. Answer the following :

- A) Write a short note on Accounting Conventions. 5
- B) A consigned 2000 tonnes of coal @ Rs. 50 per tonne to B of Delhi. He paid Rs. 20,000 as freight. Due to normal wastage only 1,950 tonnes were received by B. He also paid Rs. 5,000 as unloading and cartage charges. The goods unsold amount to 650 tonnes.
You are required to calculate the value of closing stock. 5

4. Answer **any one** :

10

- a) On 1st June, 2013, Benerjee and Co. of Baroda consigned to Mukerjee and Co. of Mahmad 100 fans invoiced at Rs. 450 each, which was 25% above their cost price. Banerjee and Co. has paid Rs. 100 for packing Rs. 50 for insurance and Rs. 350 for carriage.

On 1st Oct. 2013, Mukerjee and Co. sold 75 fans for Rs. 40,000 the expenses incurred there on being Rs. 1,600. Mukerjee and Co. is entitled to get ordinary commission at 5% and 25% del-credere commission on sales. They remitted Rs. 30,000 to Banerjee and Co.

Pass the Journal Entries in the books of Consignor.

- b) Given below is the Receipt and Payment Account of Khandvi Sports Society for the year ended 31st March, 2013 :

Receipt and Payment Account for the year ended 31-03-2013

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Entrance fees	2,000	By Salaries	2,000
To Donation for building	25,000	By Gardening	300
To General donations	3,000	By Building	20,000
To Subscription	4,000	By Printing and Stationary	200
To Interest on Investment	100	By Furniture	4,000
To Rent received	900	By Telephone charges	400
		By Sports Equipments	3,000
		By Insurance	100
		By Investments	4,000
		By Balance c/d	1,000
	35,000		35,000

Additional Information :

- 1) Subscriptions outstanding for the year 2012-2013 Rs. 800.
- 2) Subscriptions received in advance for the year 2013-2014 Rs. 50.
- 3) Salaries outstanding Rs. 100.
- 4) Prepaid Insurance Rs. 30.
- 5) Half of the entrance fees are to be capitalised.
- 6) Depreciate building by 2% , furniture by 5% and sports equipment by 10%.

Prepare :

- 1) Income and Expenditure Account for the year ended 31-03-2013.
- 2) Balance Sheet as on that date.

5. Answer **any one** :

10

- a) The Modern Trading Company of Solapur has a branch at Barsi. Goods are sent to branch at selling price which is cost plus 20%. All cash received is deposited into the head office account in a local branch and the necessary advice is sent to the head office. The head office sends cheques for branch expenses.

From the following particulars, draw up the Branch Account in the head office books :

	Rs.
Stock at branch on 1 st January, 2013	18,000
Stock at branch on 31 st December, 2013	22,800
Goods sent to branch	72,000
Goods returned to head office	4,200

Cash sales for the year	39,000
Credit sales for the year	25,200
Returns from customers	1,200
Cash received from customers	20,000
Discount to customers	400
Allowances to customers	100
Bad debts	500
Rent and rates	1,500
Salaries and wages	4,000
Sundry debtors on 1 st January, 2013	6,000
Sundry debtors on 31 st December, 2013	9,000

- b) Shri Abhay requests you to prepare a Balance Sheet and Profit and Loss Account for the year 2013 from the following details :

All his takings : Cash and credits are paid into Bank, except the amount retained for personal use and for Petty expenses, which he notes in a note book. An analysis of the Bank Pass Book reveals the following :

Total amount (including Rs. 3,350 for credit sales mode in 2012) paid into Bank Rs. 43,550. Expenditure :

Personal drawing Rs. 3,000

Purchases Rs. 35,400

Salaries Rs. 2,500

Rent Rs. 1,200

Electricity Rs. 350

Printing and Stationary Rs. 250 and advertising Rs. 450.

Cash at Bank on 31st Dec. 2013 was Rs. 400. His personal drawing shown in the note book amounted to Rs. 1,200 and the amount spent for petty expenses Rs. 300, Rs. 4,675 was outstanding for Credit sales excluding Rs. 425, which was considered, irrecoverable and to be written off.

His liabilities were :

Particulars	31-12-2012	31-12-2013
	Rs.	Rs.
Creditors	2,400	3,500
Rent	100	100
Electricity	20	15
Advertising	–	250

The stock on 31-12-2013 was Rs. 3,500 but he had no record of his stock on 31st Dec. 2012. He sold his Goods at profit $33\frac{1}{3}$ % on cost.

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. I (Semester – II) Examination, 2014
BUSINESS ECONOMICS (Paper – I) (New)**

Day and Date : Tuesday, 1-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Draw diagram wherever necessary.**

1. Choose the correct alternative given below. **10**
- 1) The functional relationship between input and output is called as
 - a) Utility
 - b) Production function
 - c) Cost function
 - d) Law of variable proportions
 - 2) Price discrimination is the feature of
 - a) perfect competition
 - b) monopoly
 - c) oligopoly
 - d) monopolistic competition
 - 3) Product differentiation is done by the producer in
 - a) Monopoly
 - b) Perfect competition
 - c) Monopolistic competition
 - d) None of these
 - 4) Isoquants are also known as _____ indifference curve.
 - a) production
 - b) distribution
 - c) exchange
 - d) substitution
 - 5) Theory of distribution is based on
 - a) Diminishing productivity
 - b) Total productivity
 - c) Marginal productivity
 - d) Average productivity

- 6) Quasi Rent concept was firstly presented by
- a) David Ricardo
 - b) Prof. Pigou
 - c) Dr. Marshall
 - d) Lord Keynes
- 7) Production means
- a) Creation of utility
 - b) Creation of price
 - c) Creation of cost
 - d) Creation of labour
- 8) Where the total revenue and total cost of the firm equals it is called as
- a) Indifference curve
 - b) Isoquants
 - c) Break even point
 - d) None of these
- 9) 'No profit no loss' analysis is useful in
- a) Short period
 - b) Very long period
 - c) Long period
 - d) Very short period
- 10) Homogeneous product is the feature of
- a) Oligopoly
 - b) Monopoly
 - c) Perfect competition
 - d) Monopolistic competition
2. Give short answers.
- a) What are the features of monopoly ? **5**
 - b) Explain the law of returns to scale. **5**
3. Give short notes on :
- a) Exploitation of labour. **5**
 - b) Explain the features of perfect competition. **5**
4. Give answer on **any one**. **10**
- a) Explain innovation theory of profit.
 - b) Examine dynamic theory of profit .
5. Give answer on **any one**. **10**
- a) Explain the liquidity preference theory of interest.
 - b) Give the properties of Isoquants.

SLR-BN – 85

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Comp.) (New)
सृजनरंग

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न: योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'हिंदवी स्वराज्य' स्थापन करणाऱ्या युगपुरुषाचे नाव काय ?
i) छ. शहाजीराजे ii) छ. शिवाजी राजे iii) छ. संभाजीराजे iv) छ. राजाराम
- २) आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार म्हणून कोणास ओळखले जाते ?
i) राजर्षी शाहू ii) यशवंतराव चव्हाण
iii) म. फुले iv) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- ३) 'गावाकडची माती' या ललित लेखसंग्रहाचे लेखक कोण ?
i) चंद्रकुमार नलगे ii) दुर्गा भागवत iii) द.ता. भोसले iv) आनंद यादव
- ४) मुंबईमधील 'विलिंग्डन क्लब' चे सदस्य कोण होते ?
i) शेठ गुलाबचंद ii) शेठ वालचंद iii) शेठ जवेरचंद iv) शेठ अशोकचंद
- ५) 'श्रीकृष्ण यात्रा' कोणत्या कोणत्या शहराजवळ येऊन थांबते ?
i) कुंडिनपूर ii) द्वारका iii) मथुरा iv) प्रयाग
- ६) 'गुरु ग्रंथसाहेब' या शीखांच्या धर्मग्रंथामध्ये मराठीमधील कोणत्या संताच्या अभंगांचा समावेश आहे ?
i) ज्ञानदेव ii) नामदेव iii) निवृत्ती iv) तुकाराम
- ७) 'सुटी आली रे आली' या बालकवितासंग्रहाचे कवी कोण ?
i) दत्ता हलसगीकर ii) ज्योती लांजेवार iii) मंगेश पाडगावकर iv) बालकवी

P.T.O.

८) स्पष्टोच्चारित अनुनासिकांना काय म्हणतात ?

- i) अनुस्वार ii) पर-सवर्ण iii) अनुबंध iv) स्वरादी

९) संस्कृत व्यतिरिक्त इतर भाषेतून मराठीमध्ये येणाऱ्या शब्दांना काय संबोधतात ?

- i) तत्सम ii) तद्भव iii) विकल्प iv) पर-सवर्ण

१०) व्याख्यानाच्या वेळी प्रसार माध्यमाच्या कोणत्या प्रकाराचा आधार घेतला जातो ?

- i) दृश्य ii) दृश्य-श्राव्य iii) श्राव्य iv) वरील सर्व

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) शेठ वालचंद यानी चालवलेल्या कोणत्याही दोन उद्योगाची नावे सांगा.

२) 'प्राण्याचे गोकुळ' मधील प्राण्याची नावे सांगा.

३) तुकारामाच्या अभंगाची कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

४) अरुण कोलहटकरांच्या इंग्रजीमधील कविता संग्रहाची नावे सांगा.

५) बातमीच्या व्याख्या लिहा.

६) वक्तृत्वासाठी वक्त्याकडे आवश्यक असणारे दोन गुण कोणते ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) शेठ वालचंद यांची स्वभाव वैशिष्ट्ये थोडक्यात विशद करा.

२) 'आजून वादळ उठले नाही' या ज्योती लांजेवार यांचा कवितेचे रस ग्रहण करा.

३) वृत्तपत्रासाठी बातमी लिहिताना बातमी लेखकाने कोणती काळजी घेतली पाहिजे ते सांगा.

४. प्रकाश आमटे यांचे 'हेमकलशा' मधील अनुभव 'प्राण्याचे गोकुळ' च्या आधारे विशद करा.

१०

किंवा

'उंची' या दत्ता हलसगीकर यांच्या कवितेचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

५. महाराष्ट्राच्या जडण-घडणीमधील यशवंतराव चव्हाणांचे योगदान स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
HINDI (Com.)
‘Sahityadhara’ Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाँड़ ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

1. बहुविकल्पीय प्रश्न (10 में से 10)

10

निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

- 1) ‘मलबे का मालिक’ कहानी सन् _____ में प्रकाशित हुयी ।
(1950, 1957, 1958, 1961)
- 2) ‘बलदेव सिंह’ यह गद्य की _____ विधा है ।
(रेखाचित्र, कहानी, जीवनी, संस्मरण)
- 3) आधुनिक मीरा के नाम से _____ को जाना जाता है ।
(ममता कालिया, मैत्रेयी पुष्पा, कृष्णा सोबती, महादेवी वर्मा)
- 4) रहीम एक _____ भक्त कवि थे ।
(हिन्दू, जैन, मुसलमान, बौद्ध)
- 5) भरी हुई बस में _____ साफ़े वाला आदमी ।
(पिले, निले, काले, लाल)
- 6) कचरा बीननेवाली लडकियाँ कविता के कवि _____ है ।
(भगवत रावत, कुमार अम्बुज, निराला, दिनकर)
- 7) जब मन हुआ _____ चल दिए ।
(कोरिया, साईबेरिया, नायझेरिया, मलेशिया)
- 8) बेटी को _____ धन माना जाता है ।
(अपना, पराया, भगवान का, ससुर का)
- 9) हिंदी में कारकों की संख्या _____ है ।
(6, 7, 8, 9)
- 10) ‘प्रेषक’ _____ को कहते है ।
(भेजनेवाले, पानेवाले, पढ़नेवाले, लिखनेवाले)

2. निम्नलिखित में से पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । 10
- 1) सरकारी पत्र किसे कहते हैं ?
 - 2) कार्यालय आदेश किसे कहते हैं ?
 - 3) संदर्भ पत्र की व्याख्या लिखिए ।
 - 4) कर्ता कारक की व्याख्या लिखिए ।
 - 5) करणकारक और अपादान कारक का अंतर सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।
 - 6) 'को' विभक्ति प्रत्यय किन-किन कारकों में प्रयुक्त होती है ?
3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 10
- 1) “रहिमन अति न कीजिए, गहि रहिए निज कानि ।
सैजन अति फूलै तऊ, डार पास की हानि ॥”
 - 2) “किसी रजिस्टर में इनका नाम नहीं लिखा
ढूँढने पर भी इनके बाप का पता नहीं मिलता
इनका कहीं कोई भाई नहीं दिखता ।”
 - 3) “जब यह पैदा हुआ था
दुबला सा, गेंदू और भोंदू
हम लाये थे खरीद कर बेबी-बुक
रात-रात भर उसका पारायण किया था ।”
4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए । 10
- बलदेव सिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए ।
- अथवा
- कचरा बीननेवाली लडकी का चित्रण कीजिए ।
5. दीर्घोत्तरी प्रश्न : 10
- ‘मलबे का मालिक’ कहानी के माध्यम से जातीय दंगों का विकृत रूप स्पष्ट कीजिए ।
-

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014
URDU (Compulsory)
Guldast-E-Adab
(Prose, Poetry and Communication)

Day and Date : Wednesday, 02-04-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) All questions are compulsory.

ii) Figures to the left indicate full marks.

- 10 صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے :
- (۱) میر انیس کا اصل نام _____ ہے۔
(میر افضل علی میر شیر علی میر بر علی مرزا علی)
- (۲) "سی پارہ دل" _____ کے مضامین کا مجموعہ ہے۔
(مرزا فرحت اللہ بیگ رشید احمد صدیقی خواجہ حسن نظامی کنھیالال کپور)
- (۳) مرثیہ _____ لفظ سے مشتق ہے۔
(ترکی ایرانی فارسی عربی)
- (۴) مولانا الطاف حسین حالی بمقام _____ میں پیدا ہوئے۔
(اورنگ آباد آگرہ لکھنؤ پانی پت)
- (۵) سرفروشی کی تمنا اب ہمارے دل میں ہے
دیکھنا ہے زور کتنا بازوئے قاتل میں ہے
درج بالا شعر _____ کا ہے۔
(سیوک رام ناصر رام پرساد بسمل گوپال کرشن گوہلے فیض احمد فیض)

- (۶) نظیر اکبر آبادی کو _____ شاعر تسلیم کیا جاتا ہے۔
(سیاسی مذہبی عوامی سماجی)
- (۷) فرحت اللہ بیگ کے مضامین کا مجموعہ _____ ہے۔
(سی پارہ دل سنگ و خشت نیرنگ خیال چند ہم عصر)
- (۸) _____ ہندوستان کی آب و ہوا، تمدن و معاشرت اور ضرورت و ایجاد کا آخری نمونہ ہے۔
(دیاسلائی چار پائی شاعر صندوق)
- (۹) کالج کے طالب علموں کا عشق _____ کہلاتا ہے۔
(غائبانہ عشق والہانہ عشق صوفیانہ عشق صوفیانہ عشق)
- (۱۰) _____ جامع مسجد دہلی میں رات کے دس گیارہ بجے تک وظائف پڑھا کرتے تھے۔
(مولوی ضیا الدین مولوی عبد الحق مولوی نذیر مولانا عبد الحکیم)

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

10

- (۱) اردو شعراء نے ہندوستانی عوام کو کیا پیغام دیا ؟
- (۲) مولوی نذیر احمد مصنف اور میاں دانی کو جواباً کیا مشورہ دیتے ہیں ؟
- (۳) " شوی " کی تعریف بیان کیجئے۔
- (۴) مرثیہ کے اجزائے ترکیبی کے نام لکھئے۔
- (۵) " اپنے وطن میں سب کچھ ہے پیارے " اس مضمون کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۶) " دیا سلائی " کا مرکزی خیال تحریر کیجئے۔

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

(۱) " استاد کی تلاش " کا خلاصہ مختصر لکھئے۔

(۲) انگریزی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجئے :

It was a warehouse where the mice lived. One day, a black cat wondered into it. "What a good place for me to live in and feed on mice. I will pretend to be dead". Thought the cat to himself and lay down on the ground. The younger mice surrounded him and began to shout, "look, here is a dead cat". But an old mouse cautioned them. "Be careful, a cat has nine lives". Then the old mouse climbed up a large bin where a sack of flour was kept. It was just above where that cat lay. The mouse cut open the sack and the flour poured out on to the cat. Then there came a sneeze and a white cat came out of the flour.

(۳) درج ذیل عبارت کا ایک تہائی حصہ لکھئے :

۱۸۵۷ء میں ہندوستانوں نے ایک انقلاب برپا کیا تھا۔ انگریزوں کے خلاف یہ بغاوت اگرچہ دبا دی گئی۔ مگر اس سے انگریزی حکومت کی طرف ہندوستان والوں کی سوچ میں ایک انقلابی تبدیلی آگئی تھی۔ اس تبدیلی کا ایک اچھا نمونہ ہمیں وی۔ ایس۔ سری نو اس شاستری کی شخصیت میں دیکھنے کو مل جاتا ہے۔ وہ جنوبی ہندوستان کے تنجاور ضلع کے کبنا کونم کے نزدیک ایک پھوٹے سے گاؤں والیگمین میں ۲۲ ستمبر ۱۸۶۹ء کو پیدا ہوئے۔ شاستری کو روزانہ چھ میل پیدل چل کر اسکول جانا پڑتا تھا۔ یہ اسکول کبنا کونم میں تھا۔ جو بچے پیسہ خرچ کر سکتے تھے۔ وہ ایک آنہ دے کر بیل گاڑی میں اسکول جاتے مگر یہ ایک آنہ ان کو میسر نہیں تھا۔ اس اسکول میں انہوں نے میٹرک تک تعلیم حاصل کی۔ کبنا کونم کے سرکاری کالج میں تعلیم جاری رکھی۔

۱۸۸۸ء میں بی۔ اے کے امتحان میں ان کی مدراس پریسیڈینسی میں دوسری پوزیشن آئی۔ انگریزی میں ان کی پہلی پوزیشن تھی اور سنسکرت میں انہیں سونے کا تمغہ ملا۔ ان کے استادوں نے ان کی قابلیت کی خوب داد دی اور اپنی طرف سے تعریفی سندیں بھی دیں۔ شاستری نے مدراس کے ٹیچرس ٹریننگ کالج میں داخلہ لے لیا۔ انہیں تعلیمی کام، خاص طور پر پڑھانے سے بہت دلچسپی تھی اور اس کالج میں انہیں اس کی تربیت مل سکتی تھی۔ اس کالج میں ذریعہ تعلیم انگریزی تھا۔ جس پر انہیں پورا عبور حاصل تھا۔ شاستری ۲۶ سال کی عمر میں سلیم کے میونسپل کالج میں وائس پرنسپل مقرر ہوئے۔

۱۰. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) " جنگ آزادی میں اردو شاعری کا حصہ " کا خلاصہ لکھئے۔

(۲) نظم " آواز غیب " کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

۱۰. ۵. مرثیہ " حضرت صغریٰ کی التجا " کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
PRINCIPLES OF MARKETING

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures indicates full marks.**

1. Choose the appropriate alternative from the given alternatives : **10**
- 1) _____ is the systematic, objective and exhaustive search for the study of facts relevant to any problem in the field of marketing.
A) Marketing research B) Social research
C) Market research D) Crop research
 - 2) The term _____ is generally used with reference to the steps taken externally apart from general advertising for raising the existing level of sales to higher levels.
A) Sales promotion B) Salesmanship
C) Advertising D) Market research
 - 3) _____ is fundamentally a personal contact in which one person seeks to persuade another to effect an exchange.
A) Personal selling B) Sales promotion
C) Trade marks D) Marketing
 - 4) Income of the family is _____ factor affecting on buying behaviour of the buyer.
A) Psychological B) Cultural
C) Non-economical D) Economical
 - 5) Channels of _____ is a set of independent organisation involved in the process of making a product or service available for use of consumption.
A) Marketing B) Distribution
C) Promotion D) Financial

मराठी रूपांतर

1. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा : 10
- 1) विपणन क्षेत्रातील कोणत्याही समस्येचा पद्धतशीर वस्तुनिष्ठ आणि परिपूर्ण शोध घेणे म्हणजे _____ होय.
- अ) विपणन संशोधन
ब) सामाजिक संशोधन
क) विपणी संशोधन
ड) पीक संशोधन
- 2) विक्रीची सध्याची पातळी वर वाढविण्यासाठी सामान्य जाहिराती व्यतिरिक्त बाह्य उपाय योजणे या संदर्भात _____ ही संज्ञा वापरली जाते.
- अ) विक्रय वृद्धी
ब) विक्रयकला
क) जाहीरात
ड) विपणी संशोधन
- 3) _____ म्हणजे मूलभूतपणे असा वैयक्तिक संपर्क होय ज्या मध्ये विनिमय घडवून आणण्यासाठी एक व्यक्ती दुसऱ्या व्यक्तीचे मन वळविण्याचा प्रयत्न करील असते.
- अ) वैयक्तिक विक्री
ब) विक्रयवृद्धी
क) व्यापारी चिन्ह
ड) विपणन
- 4) कुटुंबाचे उत्पन्न हा खरेदीदाराच्या खरेदी वर्तणुकीवर परिणाम करणारा _____ घटक होय.
- अ) मानसशास्त्रीय
ब) सांस्कृतिक
क) आर्थिकेतर
ड) आर्थिक
- 5) वस्तूच्या उपयोगासाठी किंवा उपभोगासाठी उपलब्ध करून देण्यासाठी मध्यस्थांचा असलेला स्वतंत्र संच _____ मार्ग होय.
- अ) विपणन
ब) वितरण
क) बढती
ड) वित्त
- 6) भारतात _____ हा 'ग्राहक दिन' म्हणून साजरा केला जातो.
- अ) 24 डिसेंबर
ब) 15 मार्च
क) 25 मार्च
ड) 25 डिसेंबर
- 7) विक्रेत्यांना बढती हे _____ प्रळोभनाचे साधन आहे.
- अ) आर्थिक
ब) आर्थिकेतर
क) मानसशास्त्रीय
ड) राजकिय
- 8) ज्या प्रश्नांना मानसशास्त्रीय बाजू असेल अशा समस्यासाठी विपणन संशोधन करताना _____ पद्धती उपयुक्त असते.
- अ) सर्वेक्षण
ब) निरीक्षण
क) प्रयोगात्मक
ड) यापैकी कोणतेही नाही

9) वस्तु व सेवांचा अंतिम वापर कर्ता म्हणजे _____ होय.

अ) उपभोक्ता ब) ग्राहक क) खरेदीदार ड) मध्यस्थ

10) रु २० लाखा पेक्षा कमी रकमेच्या नुकसान भरपाईच्या सर्व तक्रारी _____ मध्ये सोडविल्या जातात.

अ) राष्ट्रीय आयोग ब) राज्य आयोग क) जिल्हा न्यायमंच ड) आंतरराष्ट्रीय आयोग

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 10

1) उपभोक्त्यांचे वर्तणूकीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

2) यशस्वी विक्रेत्यांचे गुण स्पष्ट करा.

3. टीपा लिहा : 10

1) तक्रार निवारण वाख्याची यंत्रणा.

2) उपभोक्त्यांच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

4. “विपणन संशोधन” या संज्ञेची व्याख्या द्या विपणन संशोधन अवस्था थोडक्यात स्पष्ट करा. 10

किंवा

“वितरण मार्ग” या संज्ञेची व्याख्या द्या. वितरण मार्ग निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

5. विक्रेत्यांना अभिप्रेरणा देण्याच्या आर्थिक व आर्थिकेतर पद्धती स्पष्ट करा. 10

किंवा

बाजार पेठ स्वरावरिल विक्रयवृद्धीच्या पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

SLR-BN – 89

Seat No.	
-------------	--

B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014

KANNADA (New)

Modern Prose and Poetry – II

Day and Date : Wednesday, 2-4-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ವಿಷಯ _____ ಇರಬಹುದು.
1) ಗಂಭೀರ 2) ಕಠಿಣ 3) ಕ್ಲಿಷ್ಟ 4) ಸಹಜ ಸರಳ
- 2) ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಕಾರ _____
1) ಮೂರ್ತಿರಾವ್ 2) ಸಿಂಪಿ 3) ಲಠೆ 4) ದಂಡೆ
- 3) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದವರು _____
1) ಕುವೆಂಪು 2) ಮುದ್ದಣ 3) ಪಂಪ 4) ಕಣವಿ
- 4) ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ Essay ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ _____
1) ಕಥೆ 2) ಲಲಿತ 3) ಪ್ರಬಂಧ 4) ಗೀತಿಕೆ
- 5) ರೈಲು ಪ್ರವಾಸ ಬರೆದವರು _____
1) ಧಾರವಾಡಕರ್ 2) ಸಿಂಪಿ 3) ವೀಸಿ 4) ಬೆಟಗೇರಿ
- 6) “ಕಡಕೋಳ” ಎಂದರೆ _____
1) ಕಡುಬು 2) ಊಟ 3) ಊರು 4) ಉದ್ದರಿ
- 7) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳವನ್ನು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ, ಗುಡ್ಡದ _____
1) ಶಿವಲಿಂಗ 2) ಮಹಂತ 3) ಈಶ್ವರ 4) ದಾನಮ್ಮ
- 8) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು _____
1) ತ್ರಿಪದಿ 2) ವಚನ 3) ಹಾಡು 4) ನಾಟಕ

P.T.O.

9) ಮಹಂತೇಶ್ವನ ಗುಡ್ಡ _____

- 1) ಜೇವರ್ಗಿ 2) ಇಲಕಲ್ಲು 3) ಚಿಣಮಗೇರಿ 4) ಕರ್ಜಗಿ

10) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಮಾಸಿಕ _____

- 1) ಮಯೂರ 2) ಸುಧಾ 3) ಸಂಚಾರ 4) ಲಂಕೇಶ್

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ (ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ) :

10

- 1) ಆರು ವೈರಿಗಳು ಎಂದರೆ ಯಾರು ?
- 2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಏನನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ?
- 3) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತಾಯಿ ತಂದೆ ಯಾರು ?
- 4) ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೀಪ ಯಾರು ?
- 5) ಸಾಲ ಏಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ?
- 6) ಚಹಾ ಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಿಗುವುದು ?

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭ ಸೃಷ್ಟಿಕರಣ ಮಾಡಿರಿ :

10

- 1) ತನು ಗಡಿಗೆ ತೊಳೆದು ಅಡಗಿ ಮಾಡಮ್ಮ.
- 2) ಉಚ್ಚನೀಚ ಅನತಿದಿ ಹುಚನಾಯಿ.
- 3) ದೀವಾನ ಖಾನೆ ನಮಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ!

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ರೈಲು ಪ್ರವಾಸ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ?
- 2) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಹೇಗಿದೆ ?

೫. ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

SLR-BN – 91

Seat No.	
-------------	--

**B.Com. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
INSURANCE (New)**

Day and Date : Thursday, 3-4-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences : 10
- 1) In Fire Insurance, when a particular property is insured with two or more insurance companies against the same risk, then it is called as
- a) Principle of insurable interest b) Principle of co-operation
c) Principle of goodfaith d) Principle of contribution
- 2) _____ policy is helpful to avoid the dispute between insurer and insured in Marine Insurance.
- a) Time b) Mixed c) Valued d) Unvalued
- 3) According to Motor Vehicles Act 1939, every motor owners has to take _____ insurance.
- a) Vehicle b) Third party liability
c) Goods d) Accessories
- 4) Crop Insurance Scheme was started by the Govt. of India in the year
- a) 1947 b) 1956 c) 1985 d) 2000
- 5) Life Insurance Corporation of India has been established in the year
- a) 1951 b) 1956 c) 1960 d) 1969
- 6) Constructive total loss occurs in _____ insurance.
- a) Marine b) Fire c) Life d) Motor

P.T.O.

- 7) First step to taking Fire Insurance is
- a) Payment of insurance premium b) To fill proposal form
 - c) Selection of insurance company d) Survey of property
- 8) Burglary insurance is important type of _____ insurance.
- a) Fire b) Marine
 - c) Time d) Accident
- 9) The head office of the General Insurance Corporation of India is situated at
- a) Delhi b) Mumbai
 - c) Hyderabad d) Bangaluru
- 10) Fire Insurance provides compensation for loss due to
- a) Volcano b) Accident fire
 - c) Productive fire d) Chemical process
2. Write short notes : 10
- a) Characteristics of Fire Insurance
 - b) Cattle Insurance.
3. Write short notes : 10
- a) Procedure of taking Marine Insurance Policy.
 - b) Fidelity Guarantee Insurance.
4. Answer (**any one**) : 10
- a) Explain the various types of Marine Insurance Policy.
 - b) Explain the role and performance of LIC of India.
5. Answer (**any one**) : 10
- a) Explain the procedure of settlement of Fire Insurance Claim.
 - b) Explain the Functions of GIC of India.

८) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्याचा महत्वाचा प्रकार समजळा जातो.

अ) अग्नि ब) सागरी क) मुदती ड) अपघात

९) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे मुख्यालय _____ येथे आहे.

अ) दिल्ली ब) मुंबई क) हैद्राबाद ड) बंगलुरु

१०) अग्नि विम्याद्वारे _____ मुळे होणाऱ्या हानीची भरपाई दिली जाते.

अ) ज्वालामुखी ब) अपघाती आग क) उत्पादक आग ड) रासायनिक प्रक्रिया

२. टिपा लिहा :

१०

अ) अग्नि विम्याची वैशिष्टे.

ब) पशुधन विमा.

३. टिपा लिहा :

१०

अ) सागरी विमा उतारविण्याची पद्धती

ब) प्रामाणिक पणाचा हमी विमा

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) सागरी विमा पत्राचे विविध प्रकार सांगा.

ब) आयुर्विमा महामंडळाची भूमिका आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) अग्निविमा नुकसान भरपाई मिळविण्याची कार्य पद्धती सांगा.

ब) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची कार्ये सांगा.

Seat No.	
-------------	--

B.Com. – I (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMIC AND COMMERCIAL GEOGRAPHY (New)
Economic Geography (Paper – II)

Day and Date : Thursday, 3-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of stencils is allowed.**

1. Rewrite the following sentence by choosing appropriate words : 10
- 1) The Atlantic and Pacific oceans are connected by _____ canal.
a) Panama b) Suez c) Keel d) Nelson
 - 2) Marketing geography is the new branch of _____ geography.
a) Commercial b) Urban c) Human d) Agriculture
 - 3) Agra tourist destination is located in _____ State of India.
a) UP b) MP c) Uttaranchal d) Haryana
 - 4) Tourism is _____ type of trade.
a) Visible b) Invisible c) Balanced d) Active
 - 5) _____ country is ranks first in wheat production in the world.
a) India b) USA c) Russia d) UK
 - 6) _____ is an artificial port in India.
a) Chennai b) Mumbai c) Cochin d) Porbandar
 - 7) In EEC organisation _____ permanent countries members.
a) Nine b) Ten c) Eleven d) Thirteen

- २) विपणन भूगोल ही _____ भूगोलाची नवीन शाखा आहे.
अ) व्यापारी ब) नागरी क) मानवी ड) शेती
- ३) आग्रा हे पर्यटन स्थळ भारतातील _____ राज्यात आहे.
अ) यु.पी. ब) एम.पी. क) उत्तरांचल ड) हरियाण
- ४) पर्यटन हा व्यापाराचा _____ प्रकार आहे.
अ) दृश्य ब) अदृश्य क) संतुलित ड) कृतीशील
- ५) गहू उत्पादनात _____ या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक आहे.
अ) भारत ब) यु.एस.ए.
क) रशिया ड) यु. के.
- ६) _____ हे भारतातील कृत्रिम बंदर आहे.
अ) चेन्नई ब) मुंबई
क) कोचीन ड) पोरबंदर
- ७) EEC या संघटनेत कायम सदस्य _____ देश आहेत.
अ) नऊ ब) दहा
क) अकरा ड) तेरा
- ८) सर्वात महामार्ग वाहतूक _____ हे आहे.
अ) रेल्वे ब) जल क) हवाई ड) रस्ते
- ९) UNCTAD चे मुख्यालय _____ येथे आहे.
अ) पॅरिस ब) लंडन
क) न्यूयॉर्क ड) दिल्ली
- १०) पावसाच्या पाण्यावर होणाऱ्या शेतीला _____ शेती म्हणतात.
अ) कोरडवाहू ब) आर्द्र
क) व्यापारी ड) मिश्र

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- १) मळ्याच्या शेतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) गॅट.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- १) व्यापारी भूगोलाची व्याप्ती
- २) आग्रा या पर्यटन स्थळाचे महत्त्व.
४. जगातील जलवाहतूकीचा वृत्तांत द्या. १०
- किंवा
- आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर परिणाम करणाऱ्या घटकाची चर्चा करा.
५. 'ऊस' या पीकाच्या वाढीस आवश्यक असलेल्या भौगोलिक परिस्थितीचे वर्णन करून भारतातील उत्पादक प्रदेशाचे वर्णन करा. १०
- किंवा
- पर्यटनाचे प्रकार सांगून पर्यटनावर परिणाम करणाऱ्या प्राकृतिक व आर्थिक घटक सांगा.
-